

**Roskilde Universitetscenter
Center for Socialt Entreprenørskab
December 2009**

Master-afhandling
Modul IV: Innovation i socialt entreprenørskab: udfordringer i nye partnerskaber med private,
offentlige og det civile samfunds aktører

*Niels Johan Juhl-Nielsen
Erik Lemcke*

"Transition Towns - et bidrag til udvikling af bæredygtige samfund?"

“What we are convinced of is this:
if we wait for the governments, it'll be too little, too late
if we act as individuals, it'll be too little
but if we act as communities, it might just be enough, just in time.”
The Transition Network Ltd, Version 1.0

Problemformulering:

Med afsæt i en analyse af Transition Towns – baseret på et Socialt Entreprenørskab perspektiv - diskuteres, hvorledes Transition Towns er et bidrag til udvikling af bæredygtige samfund.

Indholdsfortegnelse

0.0	Ordliste – definitioner	3
1.0	Indledning	4
2.0	Metode og teori	13
3.0	Introduktion til Transition Towns bevægelsen	26
4.0	Analyse med udgangspunkt i de fire nøgle analyseelementer	49
5.0	Hovedkonklusion	62
6.0	Perspektivering - fremtidsfokuseret	65
7.0	English summary	69
8.0	Litteraturliste	71
9.0	Bilag	74
10.0	Oversigt over øvrige bilag (se CD-rom)	81

"The Transition Town movement is incredibly interesting, it is an example of what I referred to as intentional community: people getting together at the grassroots level to make change. I think that's tremendously interesting. I think the danger of it, is in scaling Transition Town up to a level where it is able to make the kind of change that we know we need. I think of it as an example of social change at the community level. Fantastic! It has to be supported and it has to have a governmental structure that will allow it to flourish. At the moment, it (ed. Transition Towns) is experiments and they are experiments and show there are limits to what the groups can achieve in the short term, without structural change, and that's the important lesson from that."

Professor Tim Jackson, Centre for Environmental Strategy,
University of Surrey, UK. Foredrag den 14. oktober 2009 på CBS
om Sustainable Development Commission rapporten "Prosperity without growth".

Ordliste - definitioner:

Awareness raising refererer til en bevidstgørelse om bagvedliggende årsagssammenhænge. Med karakter af en opvågning og en opmærksomhed på et dybere plan, er der mulighed for ny erkendelse for den enkelte

Bæredygtighed hentyder til, at udvikling på det sociale og det økologiske (naturgrundlaget) niveau sker således, at den understøtter udviklingsmulighederne for kommende generationer (jf. Brundtland-rapportens formulering om en nødvendighed af en ændring af udviklingsperspektivet)

Community er et socialt fællesskab, der kan være geografisk afgrænset eller blot en forening

EDAP (Energy Descent Action Plan) udgør resultatet af arbejdet med de 12 trin i Transition Town og er en omfattende aktionsplan for reduktion af energiforbruget

Empowerment er at sætte folk til at handle selv. Empowerment kan defineres som at opnå kontrol over eget liv. Det vil sige at opnå kontrol over de kritiske og afgørende faktorer, der holder mennesker fast i undertrykkelse eller afmagt, hvor de ikke har kontrollen

Holistisk refererer til et helhedssyn, hvor såvel sociale, økologiske som det individuelle udviklingsmæssige indgår, herunder mulighederne for en spirituel udvikling/globaltænkning

Inklusion hentyder til en vision om en samfund, hvor bestræbelsen er at alle skal indgå og være en del af et fællesskab

Integreret bæredygtighed refererer til et bæredygtigheds-begreb, der ikke blot omfatter en tri-bottom-line (økonomi, økologi og det sociale), men referer til hele syv udviklingsniveauer, nemlig økologien/naturgrundlaget, mennesket, det spirituelle samt det samfundsmæssige-sociale (politik, økonomi og civilsamfundet)

Open space er en social teknologi med en mødeform og arbejdsmetode, der i en dynamisk proces med diskussion og samarbejde sikrer at hver deltager kan bidrage med sin kompetence og kreativitet og få direkte indflydelse på det endelige resultat.

Permakultur betyder "vedvarende kultur". Begrebet stammer fra et planlægningsystem for jordbrug, hvor man arbejder med forudsætninger for en vedvarende dyrkning. Dvs. at monokulturelle systemer erstattes af polykulturel opbygning af produktion, bosætninger og forsyninger

Resiliens hentyder til den modstandskraft som et system, en virksomhed eller menneske kan rumme, således, at stress, en krise eller et chok kan håndteres/overvindes.

Social fantasi er evnen til at udvikle det samfundsmæssige imaginære eller billeder på en tænkt fremtid

Socialt eksperiment omfatter et uprøvet socialt initiativ hvis udfald forventes at tjene fællesskabet

Social kapital defineres blandt andre af professor Robert D. Putnam, som summen af normer, tillid og netværk. Af andre (Bourdieu) tillægges social kapital en positiv værdi for den enkelte i fællesskabet

Transition Towns omfatter indtil videre ca. 255 lokale communities fordelt over en stor del af verden. Konceptet er udviklet af Rob Hopkins i Kinsale, Irland, på grundlag af permakultur

Vækst, materiel vækst, hvormed hentydes til en ensidig økonomisk vækst på bekostning af andre af livets dimensioner

Økologisk fodaftryk måler menneskenes forbrug af naturressourcer, her præsenteret som gennemsnitsindbyggerens forbrug i hvert enkelt land. Forbruget/fodaftrykket måles i arealenheder, dvs. det areal, som er nødvendigt for at naturen skal kunne forny disse ressourcer.

12 trin udgør grundstammen i The Transition Handbook: from oil dependency to local resilience.

1.0 Indledning

I mere end to årtier har forfatterne til nærværende Master-afhandling søgt efter sammenhængende sociale initiativer, der på en og samme gang kunne forene det lokale med det globale, sociale ændringer i omverdenen med nødvendigheden af ”indre udvikling”, bæredygtig udvikling - der var helhedsorienteret - med anerkendelsen af sektorerne politik, økonomi og civilsamfund som en enhed omfattende hver deres samfundsopgaver og endelig en resiliens, der ikke blot omfatter det sociale, men tillige det økologiske.

Transition Towns initiativet, som forfatterne har valgt at fokusere på, kunne udgøre et sådant initiativ til nærmere udforskning ved Center for Socialt Entreprenørskab.

Op mod en indbyrdes global afhængighed og en eskalerende global kompleksitet og med store kriser/udfordringer i horisonten præsenterer Transition Town initiativet sig som et livsbekræftende forsøg på at skabe mening og sammenhæng for menneskelig sameksistens på planeten.

Men er Transition Towns nu også et bidrag til udvikling af bæredygtige samfund? Det er det forfatterne vil undersøge.

Med udgangspunkt i Irland og England er Transition Town bevægelsen i de sidste fire år vokset frem. Tilhængerne har i kølvandet på den globale opvarmning og med udsigt til reducerede olieresourcer (peak-oil) allerede nu påbegyndt en livsførelse med fokus på lokal resiliens.

Deltagerne i Transition Towns bevægelsen ønsker med eksemplets magt og ved at rejse spørgsmålet om fremtidens samfund ud fra udsigten til global opvarmning og peak oil at fremstå som et ”early warning” for omverdenen. Events skal tjene til igen-igen at rejse spørgsmålet om en livsførelse som truer menneskehedens videre eksistens. I kølvandet heraf – og afhængigt af de personlige kompetencer – tages i Transition Towns bevægelsen initiativer, hvis formål er en kapacitetsopbygning startende i det lokale og med lokal resiliens.

En omfattende lokal aktivitet kombineret med fokus på bæredygtighed og lokal resiliens giver borgere mulighed for individuelt at beslutte sig for ændringer i og rammerne for den individuelle livsførelse samtidig med, at dette kan kombineres med et ”medlemskab” af et community.

Forfatterne til denne Masterafhandling har i det forudgående studie bl.a. beskæftiget sig med de institutionelle rammer for udviklingen af socialt entreprenørskab. Nærværende afhandling bringer med temaerne global opvarmning og resourcemangel socialt entreprenørskab ind i en udvidet historisk-strukturel sammenhæng.

Forfatterne begrundet motiveringen for valget af Transition Towns som emne for Master-afhandlingen således.

Niels Johan:

Min interesse for Transition Towns er kommet efter mange års arbejde med sikkerhed og udvikling i forskellige sammenhænge. Menneskelig sikkerhed og fokus på en global og europæisk sikkerhedsarkitektur var et tema bla. i kraft af mit beredskabsarbejde frem til 2007 i Københavns Kommune. Og udvikling var indeholdt i det engagement, der lå bag dels lærergerningen på en Rudolf Steiner-skole, dels involveringen i global justice-bevægelsen, herunder deltagelse i World Social Forum.

Studier ved Center for Socialt Entreprenørskab har givet mig mulighed for at undersøge og de-code retorikken bag udtryk som socialt entreprenørskab, corporate social responsibility, social innovation samt social kapital og sætte deres anvendelse ind i en historisk-strukturel sammenhæng. Under udarbejdelse af en kronik (Information, 13. juni 2009) om klimaforandringerne blev jeg opmærksom på, at samfundets totalforsvar ikke rækker til at forsvare et eksistentielt anliggende som den globale opvarmning og manglen på olieressourcer. Heroverfor kan bæredygtighed og lokal resiliens udgøre centrale alternative elementer i dels en positiv perspektivering og dels et udvidet, lokalt forankret beredskab. I pionerarbejdet for udvikling af Transition Towns er dette søgt virkeliggjort som et socialt entreprenørskab koncept til forankring og fortsat videreudvikling – i transition.

Erik

Min interesse for det alternative åbnede sig i 80'erne med de biodynamiske og økologiske produkter. Interessen udvidede sig til at omfatte økologi på det sociale område. Jeg uddannede mig til socialøkolog og var i 1987 medstifter af "Institut for Social Økologi" (Ankerhus). Efterfølgende har jeg virket som proceskonsulent på basis af socialøkologien og engageret mig i et internationalt foreningsarbejde herom.

FN's Brundtland-rapporten fra 1987 og det efterfølgende "Agenda 21" arbejde med fokus på bæredygtig udvikling inspirerede mig til at tænke bæredygtighed ind i mit arbejde. I år 2000 kom jeg i forbindelse med filippiner-aktivisten Nicanor Perlas (alternativ Nobel prismodtager) og hans tænkning om en tregrenet bæredygtig samfundsopbygning. I forlængelse heraf var jeg i 2001 - sammen med bl.a. Niels Johan - medstifter af en international NGO, "GlobeNet3" - et netværk af enkeltpersoner, der vil styrke civilsamfundets rolle i arbejdet med udviklingen af en bæredygtig fremtid.

Studiet af Transition Town i min Master er en naturlig videreførelse af mit hidtidige fokus. Der er tilstrækkeligt meget gammelkendt stof, som f.eks. bæredygtighed og civilsamfundets rolle og tilstrækkelig meget nyt som f.eks. resiliens-dimensionen til, at det er interessant. Det er på den baggrund, at jeg også engagerer mig i realiseringen af Transition Town bevægelsen i Danmark.

Det store vendepunkt

Med dette kapitel beskrives de udviklingsmæssige rammer og baggrunden for opgaven. Der fokuseres specielt på social og økologisk resiliens, Kapitlet afslutter med en opstilling af de mål der er opstillet for opgaven.

Vedvarende økonomisk vækst, udvikling af velfærdssamfund og global udvikling. Sådan er vel den gængse opfattelse af historiens gang. Men en analyse af motiverne bag Irak-krigen, Ruslands nye status, kampen om Afrika og f.eks. Sydkoreas opkøb af jord i en fjern verdensdel leder tanken hen på, at der i dag råder en kamp om ressourcerne, på at der er grænser for vækst. Et underliggende tema bag den finansielle krise i efteråret 2008 og også COP 15 i København dec. 2009.

Det materielle forbrug på kloden svarer iflg. WWF til, at vi havde 1.3 planet til rådighed (WWF, Living Planet Report 2008, s. 1). Derfor tyder meget på, at opgørelser over "udvikling" hidtil alene har været foretaget på det rent sociale niveau, som et subsystem, hvor naturen ikke har været tænkt med. Og nu står vi altså med et behov for adaptation og udvikling af resiliens, at dæmme op for en udvikling, der er "ude af kontrol" samt måske først og fremmest at skulle bevidstgøre og indrette fremtidig udvikling, så den bliver baseret på bæredygtighed.

Hvordan kan vi som borgere i vores nærmiljøer bidrage til at udvikle bæredygtighed med lokal resiliens?

Hvordan hænger det sammen?

System-tænkningen skabte en revolution i den vestlige videnskabstænkning. Enkeltdelene blev bragt ind i et komplekst helhedsbillede. I den mekanistiske tænkning blev det muligt at forbinde enkeltelementer, der hidtil ikke havde kunnet ses i sammenhæng (IFG-Report, Alternatives to Economic Globalisation).

I efterkrigstiden blev det således ved hjælp af systemtænkningen muligt at forbinde en række udviklingsselementer, godt hjulpet på vej af et brand, som bidrog til at frame arkitekturen i udviklingen, Washington Consensus. Betegnelsen sammenfattede en række udviklingstræk, som nu fremstod i en sammenhængende referanceramme (Stiglitz, Globalization and its Discontents).

Med den økonomiske globalisering fulgte en indbyrdes afhængighed baseret på en ressource, som udgør en slags benzin for udviklingen, nemlig olien, også kaldet det sorte guld. Dette muliggjorde en ensidige økonomisk udvikling, som samtidig affødte udbredelse af en ensidig kultur, understøttet af markedsudviklingen. Af nogen betegnet som Washington Consensus, af andre som "the monoculture of the mind" (Vandana Shiva).

Ensidigheden affødte samtidig udviklingen af en ny forståelse, baseret på et holistisk verdenssyn, hvor

"thinking offers for increasing prosperity and security while resolving global warming and other environmental challenges. They represent just the tip of the iceberg, however, of the new perspectives and economic opportunities that will needed and can emerge in the future if we reorient our thinking and behaviours around the mission of stabilizing the climate in a way that increases global prosperity and security" (Dodman, Ayers og Huq, "Building resilience", "State of the World 2009", Worldwatch Institute).

Idag befinder vi os i det store vendepunkt, hvor gamle udviklingsbegreber er forældede og hvor nye endnu ikke er på plads. "Defining moments like this do not come along all that often." Udfordringerne er enorme. Og "The transition will not be painless" (Dodman, Ayers og Huq, "Building resilience").

At forstå...

Op gennem det 17. århundrede så de fleste forholdet til naturen i stort set udelukkende religiøse termer. Fordi overlevelse var et direkte resultat af den føde og det overskud, der fremkom af jorden, og derfor så de fleste sig som en del af det levende hellige univers.

Undermineringen af den gamle verdensopfattelse begyndte at erodere, da videnskabelige fremskridt (Gallilei, Descartes, Newton) begyndte at forme en ny fornemmelse for verden som eet stort urværk. Naturen kunne nu reduceres til komponenter, der kunne kontrolleres af love og matematik. Denne nye mentale ramme rystede det gamle tro-system og opmuntrede til nye teknologiske innovationer som affødte den industrielle revolution.

Den industrielle revolution medførte gradvist en kraftig forøgelse af den tilrådighedstående kapital til en økonomisk vækst og satte gang i en omfattende teknologisk transformation som kraftigt udviklede

fødevarerforsyningen og generelt hævede sundhedsstandarden. Befolkningsvæksten udviklede sig eksponentielt.

I dag trues klimaet og det økologiske systemer af et katastrofalt sammenbrud med baggrund i befolkningsvækst, uhæmmet forbrug, forurening og affald. Trods store ændringer i samfundsindretninger efter Murens fald og Sovjets sammenbrud, så er vores mentale billeder af økologiske og sociale systemer fortsat knyttet til den mekanistiske udviklingsmodel. At inkorporere en viden om risici og sårbarhed er ikke lykket (IFG-report, Alternatives to Economic Globalization).

Efter et halvt århundredes ekspansiv økonomisk globalisering, hvor også mange millioner mennesker er blevet bragt ud af fattigdom, har det herskende udviklingskoncept bragt verden på katastrofekurs (jf. bl.a. FN's Klimapanel). Derfor haster det at få formuleret og udbredt en ny mental ramme, der er baseret på en global risiko- og sårbarhedsanalyse.

Social og økologisk resiliens

At gennemføre og videreudvikle social og økologisk resiliens indebærer, at de samlede livsbetingelserne forbedres lokalt. Samtidig vil der kunne skabes grundlag for en bredere, mere omfattende udvikling rundt på hele kloden. Men det forudsætter en samtidig mere omfattende tilgang til en forståelse af sårbarhed og resiliens, mellem lande, mellem mennesker og sociale grupperinger. Det forudsætter en accept af en interaktion mellem de menneskeskabte og de naturgivne systemer og en erkendelse af, at resiliente sociale systemer og resiliente naturgivne systemer i en høj grad eksisterer på grundlag af indbyrdes afhængighed.

Hertil kommer, at skal adaptation og opbygning af resiliens kunne medføre forbedringer af livsbetingelserne og understøtte en bredere mere omfattende udvikling på kloden, så må det understøttes af transformerede institutioner, der på forskellige niveauer i et globalt beslutningshierarki ikke blot fremstår som klimaresiliente, men at disse institutioner desuden kan arbejde for skabelse af et system, der i forskellige relationer og på forskellige arenaer kan forholde sig til udfordringerne fra klimaforandringerne.

Hvor **sårbarhed** karakteriserer en særlig tilstand, **adaptation** omfatter en række aktiviteter som en modforanstaltning, så omfatter **resiliens** et noget mindre afgrænset begreb.

I 4. Assessment Report of the IPCC er resiliens defineret som "the ability of a social or ecological system to absorb disturbances while retaining the same basic structure and ways of functioning, the capacity for self-organization, and the capacity to adapt to stress and change."

Men en tilbagevenden til "the same structure" er problematisk. Derfor vil det også være mere passende at betragte **resiliens** som en proces frem mod en funktionsdygtighed, som gør det muligt at klare chok og stress, men også forholder sig til den mangfoldighed af udfordringer i at opretholde liv og livsførelse og understøtte mere generelle forbedringer af kvaliteten af det menneskelige liv. Som en proces, hvor resiliens derfor indebærer at tage hensyn til økonomiske, sociale, psykologiske, fysiske og miljømæssige faktorer, som er nødvendige for mennesker for at kunne overleve og trives.

Såvel den menneskelige natur som den ydre naturs eget system fordrer en kapacitet eller en evne til selvorganisering, der kan forholde sig til trusler. Diversitet er afgørende for begge typer af systemer. Da choks og stress skaber forandringer fra normen, er en kapacitet for læring, der forholder sig til nye trusler og innovation (som følge af nye løsninger) også livsvigtige og nødvendige for eksistensen af resiliens.

Men stillet overfor risici og sårbarheder er der mulighed for at udvikle modstand og resiliens ved personens adgang til rettigheder, ressourcer og aktiver. Skal en sådan mobilisering lykkes, fordrer det omfattende ændringer i de lokale institutioners og i de nationale og internationale institutioners arkitektur og indhold. Alle disse adskilte elementer – det økologiske, det individuelle, det institutionelle – må nødvendigvis spille sammen på en fælles understøttende måde for at bistå mennesker og samfundene i deres forholden sig til forandringerne, herunder klimaændringerne.

Selvfølgelig er der en sammenhæng mellem social og økologisk resiliens. Den økologiske resiliens er underlagt og afhængig af en bæredygtighed, når det gælder menneskets ageren, som jo har betydning for miljøet, idet økosystemet er mere resilient, når ressourcerne anvendes bæredygtigt og kapaciteten ikke overskrides.

Det siger sig selv, at klimaet er en af de mest afgørende faktorer for påvirkning af bosætning, økosystemer, samfundets funktionsduelighed og arternes opførsel. Klimaændringerne har derfor afgørende implikationer for bæredygtighed for verdens økosystemer.

Men mange andre forhold af politisk, økonomisk og befolkningsmæssig art spiller ind og gør forholdet mellem social og økologisk resiliens komplekst. Udviklingen må betragtes som en dynamisk fremadskridende proces.

En tilpasningsstrategi kunne være baseret på en holistisk tilgang, der indebærer en forståelse for sammenhængen mellem social og økologisk resiliens. Det betyder omskrevet, at man må forholde sig såvel til mulighederne som til barriererne for bæredygtig udvikling ud fra denne holistiske tilgang. Det ville indebære, at der må anlægges en integreret fremgangsmåde på udviklingsperspektivet og understøtte mangfoldighed. Det kunne være strategier for en helende og partcipatorisk tilgang til naturresourcestylingen (eksempelvis kan gennemførelse af landreformer lokalt vise sig nødvendige).

At opnå social resiliens gennem bæredygtig udvikling vil være væsentlig for at kunne opnå en reduktion af trykket på økosystemerne, så de kan klare sig ved klimaændringerne. Hertil kommer, at resiliens opbygningen kun vil være effektiv for så vidt den understøttes i det videre perspektiv, institutionelt og finansielt.

Hvad angår den bymæssige resiliens, så vil det som følge af den befolkningsmæssige store koncentration og byernes centrale rolle for den samlede udvikling have afgørende betydning, at de infrastrukturelle anlæg understøttes og videreudvikles. Her også set i lyset af sårbarheden over for klimaændringer. En lokal resiliens vil udgøre en hovedhjørnesten, som kunne knytte an til en center-periferi problemstilling, ligesom det vil være muligt at knytte an til fattigdomsbekæmpelsen i det lokale.

Af det ovennævnte er det fremgået, at der må skelnes mellem det økologiske og det sociale. Den sociale virkelighed udgør alene et sub-system. Samtidig er et fokus på autonomien som basis for lokal resiliens alene mulig, hvis den ses i et udviklingsperspektiv, hvor en systemisk-strukturel forholden sig til omverdenen integreres. Et strategisk fokus på lokal resiliens giver derfor alene mening, såfremt den ses i en institutionel sammenhæng (Lars Hulgård, 2009: 21) med global governance i et perspektiv global bæredygtighed.

Sociale bevægelser kan bidrage med kritik, forslag til korrektion, også af mere grundlæggende karakter. Det er menneskene med deres levevis struktureret i communities og med det økologiske fodaftryk (den enkelte verdensborgers økologiske andel under hensyntagen til kommende

generationer) skal finde deres integrerede plads i helheden uden, at det lægger det større fællesskab til last (jf. FN's Riokonference, 1992).

Som en yderligere udbygning af elementerne i community og dennes autonomi udvikledes i forlængelse af FN's Rio-konference i 1992 på Flippinerne en konceptualisering af indbyrdes relaterede udviklingsplatforme. Det enkelte menneske og det spirituelle er indskrevet i dette komplekse udviklingsperspektiv som supplement til en social og økologisk resiliens. Herefter kunne overordnet opstilles hele syv udviklingsniveauer, hvortil en række udviklingsprincipper blev identificeret. I et sådant udvidet – integreret – bæredygtighedsbegreb indgår ud over det økologiske, det spirituelle og mennesket selv desuden treklangen politik, business og civilsamfund som tilsammen udgør det samfundsmæssige, i alt syv udviklingsniveauer (SIAD Guidebook, 1999).

En diskussion om forskellige strategiske perspektiver der bør indgå i kapacitetsopbygningen vil blive taget op i et senere afsnit.

Baggrund for afhandlingens ramme

I december 2009 er Danmark vært for FN's Klimakonference. Her vil det internationale samfund søge at få en ny klimaaftale med fokus på nedbringelse af CO₂ udledning i hus. Det sker på grundlag af at videnskaben har fastlagt, at den globale opvarmning er menneskeskabt og at der alene på grund af CO₂ problemet er behov for et paradigmeskifte, hvad angår de bagvedliggende mekanismer i den økonomiske udvikling (Richard Heinbergs omfattende dokumentation, se litteraturlisten).

Den af Tony Blair nedsatte Sustainable Development Commission (SDC) understreger i sin rapport fra foråret 2009 nødvendigheden af et paradigmeskifte vedr. den macroøkonomiske tænkning og følger således op på Rom-klubbens anbefalinger fra 1972 i "Grænser for vækst". Den uhæmmede vækst har bl.a. påført verden global opvarmning og "peak-oil" (lagrene matcher ikke længere behovet).

Men SDC revitaliserer også Rio-konferencens anbefalinger om at tænke globalt og handle lokalt og henviser i den forbindelse bl.a. til forskellige lokale initiativer, f.eks. lokal resiliens (modstandsdygtighed) i Transition Towns.

Som Masterstuderende på Center for Socialt Entreprenørskab vælger vi at fokusere på et bottom-up initiativ på græsrods-niveau (civilsamfund), hvor hele awareness spørgsmålet er det afgørende udgangspunkt, når en gruppe borgere beslutter at sætte sig i spidsen for etablering af lokal resiliens.

Baggrunden skal findes i ressourcemangel ("Peak-oil"), den globale opvarmning samt den bagvedliggende økonomiske model. At udformningen af et sådant initiativ forudsætter et stort globalt såvel som lokalt engagement og social innovation, med en styrkelse af den sociale kapital i lokalsamfundet og empowerment, siger sig selv.

Socialt entreprenørskab kan således i indeværende historiske periode udgøre en interventionsmulighed der kan vise sig at løse problemer af ikke blot økonomisk, politisk, social og kulturel karakter, men tillige af eksistentiel karakter.

Det sociale entreprenørskab indbefatter partnerskabssamarbejder mellem de traditionelle sektorer public governance, business og civilsamfund – om end med varierende vægtninger – men det helt afgørende parameter ved etablering af lokal resiliens er ikke sektortilknytningsforholdet, men

spørgsmålet om **awareness om "state of the world"** og nødvendigheden af udviklingen af social kapital for at kunne etablere lokal resiliens af "samfund" (communities).

I det sociale entreprenørskab vil der være mulighed for at få indblik i nye forvaltningsområder, samarbejdsformer og beslutningsprocesser, ligesom den etiske dimension ikke vil være vanskelig at få øje på.

Den etiske dimension er et afgørende pejlemærke for det sociale entreprenørskab og skal ses udviklet på baggrund af og med en forudsætning i vestlig civilisation. Den etiske dimension har uden for religiøse kredse været domineret af kampen om fordelingen af de materielle goder og kun i begrænset omfang omfattet relationen til naturgrundlaget.

Innovationsudviklingen, der er relateret til strategisk planlægning, ledelse og særlige aktørgrupper i socialt entreprenørskab behandles i det foreliggende Master-projekt ikke fragmentarisk eller i form af en knobskydning, men på baggrund af en civilisationskritik (herunder af en kritisk forholden sig til velfærdsstaten) og derfor sammenhængende systemisk og følgelig også som et organisk brud med mainstream.

Socialt entreprenørskab er ikke nødvendigvis bæredygtigt. Som "social ingeniørvirksomhed" understøtter socialt entreprenørskab således ikke altid en bæredygtighedsplatform. Med den multi-dimensionale krise åbenbares, at det ikke rækker med punktuelle sociale initiativer, der kan lukke "gaps". I stedet er der behov for at stille mere eksistentielle spørgsmål til vækstøkonomien og dens baggrund, hvor vi foreløbigt er endt med samlet at have et materielt forbrug svarende til at vi havde 1.3 planet til rådighed.

Derfor er der brug for mange typer af initiativer i det overordnede udviklingsperspektiv. Eller som udtalt af Harish Hande, Selco-India: "Planeten danner basis og er samtidig udgangspunkt for mit forretningskoncept!" (World Business Summit on Climate Change, Mandag Morgen, maj 2009).

Sammenhængende strategiske bud på omstillingen er derfor i høj kurs. En rapport fra engelske Sustainable Development Commission (SDC) slår fast, at trods den moderne økonomi de sidste 50 år strukturelt har været baseret på økonomisk vækst for at sikre sin egen stabilitet, så lever to milliarder mennesker stadig for mindre end to dollars om dagen, vækstøkonomien har fejlet i forhold til det økologiske system, ja det økonomiske system har end ikke kunnet sikre sin egen stabilitet og sikre folks levebrød.

SDC fremlægger nu en plan for en fremgang, der sikrer vores evne til at udvikle os som mennesker inden for de begrænsninger, som planeten stiller. Planen falder i tre kategorier, idet der skal etableres (1) en bæredygtig makro-økonomi, (2) funktionsdueligheden skal beskyttes for udsving og (3) vi skal respektere de økologiske begrænsninger. For at udvikle disse områder skal der ske udvikling på en række specifikke udviklingsplatforme.

Først og fremmest må der overordnet sikres udvikling af en bæredygtig økonomi, hvis stabilitet ikke er afhængig af en uhæmmet vækst med en ekspanderende materiel fremgang. Men den særlige sociale logik, hvorved borgere lokkes til materiel forbrugerisme som basis for deltagelse i samfundslivet skal brydes, idet den er skadelig såvel økologisk som psykologisk. (Duchrow mf., *Solidarish Mensch werden – Psychische und soziale Destruktion im Neoliberalismus*). En lang række initiativer med fokus på den menneskelig og sociale kapital forudsættes iværksat med det formål at understøtte civilsamfundets kapacitetsopbygning og samtidig en tilbagerulning af forbrugerkulturen. Den

hæmningsløse jagt på planetens naturressourcer skal stoppes og anvendelse af naturressourcerne skal i øvrigt respektere miljøets sårbarhed.

Hvad der foreslås i SDC er gennemførelse af et sammenhængende politisk program for overgangen til en bæredygtig økonomi. Altså en overordnet ramme til politikernes videre tilrettelæggelse af en økonomi uden vækst, således at der kan gøres op med en uproduktiv konkurrence og et uhemmet materialistisk forbrug.

SDC bidraget består først og fremmest i at etablere en forståelsesramme eller en alternativ vision for, at det er muligt at opnå velstand uden vækst. Desuden lægges der vægt på fællesskabet: "In short, an important component of prosperity is the ability to participate meaningfully in the life and society" (Prosperity without Growth).

Dilemmaet er: "In short, society is faced with a profound dilemma. To resist growth is to risk economic and social collapse. To pursue it is to endanger the ecosystems on which we depend for long-term survival" (Prosperity without Growth).

Til grund ligger også flg. definition af velfærd: "Prosperity consist in our ability to flourish as human beings – within the ecological limits of a finite planet".

En række initiativer, der kan være med til at understøtte en sådan udvikling har allerede set dagens lys over en årrække. Det er sket på såvel politisk niveau, i erhvervslivet som på græsrodsniveau i civilsamfundet. Skal den politiske ambition imidlertid ikke tabe højde, men tværtimod agere som en ny type af ledelse, er det nødvendig – mere end nogensinde – at den watch-dog funktion, som civilsamfundet strukturelt bør varetage, udmønter sig i dels egen kapacitetsopbygning og dels i en markant synliggørelse af kravene til den institutionelle indretning.

Græsrodsinitiativer bidrager til udviklingen af civilsamfundet og bidrager til den videre samfundsudvikling på forskellig vis og udtrykker sig i øvrigt på mangfoldige måder.

Præsentation af teoretiske optikker – begreber og forudsætninger

Lokal resiliens om community har sin basis i begrebet bæredygtighed fra "Our common future" (1987). Men allerede Rom-klubben gjorde i begyndelsen af 70'erne opmærksom på, at der er grænser for vækst. Her vil det være relevant at undersøge forestillingen om "bæredygtig vækst" og at teknologiske fix alene kan få systemisk betydning. Lokal resiliens knytter an til behovet for "**de-growth**" (a regenerative economy, Otto Scharmer, bilag 4), som kan defineres som en frivillig overgang til et retfærdig, partcipatorisk og økologisk, bæredygtigt samfund.

Som revolutionen i Rusland i 1917 betød en indskrænkning af verdensmarkedet, således vil etableringen af resiliens communities have samme virkning, idet de-growth vil medføre, at der ikke vil være tale om produktion med henblik på et verdensmarked. I det perspektiv vil det være relevant at undersøge ikke blot karakteren af **social innovation og social kapital** ved etableringen af resilient communities, men også den historisk-strukturelle baggrund for introduktionen af "socialt entreprenørskab".

Fokus på det lokale i en resilient eller bæredygtig udgave er i kontrast til den globale indbyrdes afhængighed, som den økonomiske globalisering har ført verden ud i. Arbejdet på udvikling af lokal resiliens udtrykker således empowerment i form af et globalt bæredygtigt medansvar. Det er et opgør med markedsfundamentalismen til fordel for en prioritering af "the commons" (global public goods),

herunder involvering af et bottom-up perspektiv på beredskab. På det personlige plan vil der således ved etableringen af lokal resiliens blive tale om en fortrængning af fremmedgørelsen til fordel for en integritet med "selvet", hvad der giver **empowerment** en særlig karakter, herunder de deltagendes selvopdragelse ved "transforming your personal thinking and behaviour".

Spørgsmålet om lokal resiliens indeholder et opgør med markedstænkningen og en udvikling af bæredygtighedstænkningen. Dette er imidlertid alene muligt, hvis det sker på baggrund af en forståelse af "state of the world". Ingen helhjertet indsats for udviklingen af lokal resiliens med videregående strategisk tænkning vil kunne forekomme uden **awareness** om de aktuelle udviklingstræk (markedsfundamentalisme som baggrund for "peak-oil" og den globale opvarmning). Så derfor ingen social innovation, intet socialt entreprenørskab med etablering af lokal resiliens – uden awareness!

Awareness om nødvendigheden af en etablering af lokale resiliente communities og en restrukturering af systemet eller arkitekturen af internationale institutioner udgør således afhandlingens undersøgelsesunivers. De centrale begreber er awareness, community, bæredygtighed og resiliens. Begreberne er flettet ind i hinanden og har i sig såvel "positiv visionering" som nødvendigheden af et udbygget beredskab.

Mål med opgaven

Vi vil undersøge, hvilken opmærksomhedsinfrastruktur der er indlagt i Transition Towns. I forlængelse heraf vil vi undersøge det specifikke ved Transition Towns bevægelsen på dens nuværende udviklingsfase. Som et samfundsmæssigt entreprenørskab, der udover at forholde sig til social resiliens også forholder sig til økologisk resiliens.

Som grundlag for vore undersøgelser ligger flg. antagelser:

- at den hidtidige vækst-model har bragt verden på en katastrofekurs og at løsningen på klima, peak-oil og økonomisk vækst problemet forudsætter en helhedstænkning og ikke er mulig uden en grundlæggende anden tænkning og "inner change". Dette indebærer, at social innovation, social entreprenørskab og udvikling af social kapital bliver en integreret del af helhedstænkningen, omfattende såvel en social resiliens, som en økologisk resiliens.
- at en løsning forudsætter awareness og empowerment med basis i civilsamfundet og med fokus på udvikling af bæredygtige lokale resiliente samfund.
- at dette indebærer et tæt partnerskab mellem civilsamfundet, det private erhvervsliv og det offentlige, lokalt, nationalt og globalt og i et videre perspektiv nødvendiggør systemreformer med bæredygtige institutioner for øje.

Med opgaven ønsker vi at bidrage til

- en forståelse for, at klimaproblemet og peak-oil problemet nødvendiggør, at social entreprenørskab relateres til nye macro-økonomiske modeller, der tager udgangspunkt i planetens ressourcer
- at synliggøre en model med et godt eksempel som en vej ud af krisen, baseret på en styrkelse af det lokale fællesskab hvor den enkelte kan bidrage med vægt.

I forhold til CSE-uddannelsen ønsker vi at inspirere til, at bæredygtighedstænkningen inddrages i uddannelsen

- ved at den sociale dimension integreres i en helhedstænkning, hvori også forholdet til økologien/naturgrundlaget indgår
- ved at resiliens-begrebet inddrages i uddannelsen

I nyeste tid har der ikke mindst i perioden efter 1968 været sociale initiativer til at demonstrere ”at en anden verden er mulig”. Hvorledes skiller Transition Towns sig ud i forhold til andre bevægelser som artikulerer sig i forbindelse med den multi-dimensionale krise?

Transition Town bevægelsen tilbyder borgere mulighed for omfattende deltagelse i klima- og ressourcekampen, dels ved at deltage i en awareness-kampagne og således gennemføre aktiviteter der tager sigte på en kollektiv styrkelse af den unge TT-bevægelse, dels ved i communities med opbygning af lokal resiliens at påbegynde at praktisere en bæredygtig livsstil.

Bæredygtighed og resiliens som begreber skal der således arbejdes med, lokalt men også i videre forstand. Bæredygtighed fordi det er vigtigt at vise, at der er en alternativ levevis til den gængse, dels for at også begrebet ”resiliens” må introduceres i debatten, idet begrebet om modstandsdygtighed rettelig bør indgå i tæt relation til bæredygtighed. Begreberne må omsættes og levendegøres i communities, hvad der kun vil kunne blive muligt hvis der forinden er rejst awareness.

2.0 Metode og teori

I første del af kapitlet opridses den ramme som ligger til grund for undersøgelse af afhandlingens problematik. Derefter introduceres principperne for tilrettelæggelse og behandling af feltstudiet. Så kommer en kort introduktion af de valgte videnskabelig teori og begreber - Fænomenologi og kvalitative forskningsinterview, og endelig beskrives valget af den teoretiske optik for analysen af TT i relation til Socialt entreprenørskab. Afsnittet slutter med en fokus på at en anden verden er mulig og nødvendig.

Mens dette skrives (18.12.09) transmitterer Danmarks Radio fra FN’s klimakonference i København, hvor det annonceres, at man er forsamlet for at ”finde en ny kurs for klodens fremtid.”

Transition Towns er et bud på en ny kurs!

Det er i den sammenhæng de enkelte afsnit i kapitlet skal forstås, afsluttende med afsnittet der perspektiverer bidraget fra Transition Towns: ”En anden verden er mulig og nødvendig”.

Ønsket om at trænge ind i fænomenet Transition Towns resulterede i, at forfatterne iværksatte tre tæt forbundne forskningsaktiviteter:

- a) Litteraturstudier
- b) Feltstudier, dels i form af et introduktionskursus til Transition Towns i London, dels ved at møde pionerer, aktive i arbejdet for etablering af Transition Towns, og gennemføre kvalitative mere eller mindre strukturerede interviews.
- c) Omsætte erfaringerne til en dansk sammenhæng, dels i form af artikelskrivning, dels ved afholdelse af møder, hvor det for forfatterne blev muligt at blive konfronteret med en kritik af budskaberne i Transition Towns.

Master-afhandlingen bygger således på input fra disse tre indgange.

Undersøgelingsobjektet Transition Towns er i udvikling. I en række byer er der etableret geografiske

områder, hvor borgerne har påbegyndt en udvikling af lokalområdet frem mod en større lokal resiliens og samtidig er det en on-going proces, hvor de deltagende selv er med til at definere, i hvilken retning Transition Town Handbook's 12 trin vil føre områdets beboere hen.

Hertil kommer, at der er udviklet visions-dokumenter, der perspektiverer udviklingen for Transition Towns-bevægelsen i de kommende år, herunder en forholden sig til aktiviteter på det regionale, nationale og globale niveau.

Hvad er det for en impuls som Transition Towns er oprundet af - socialt, økonomisk, politisk? Ud fra bla. mange års deltagelse i udviklingsprojekter er det for forfatterne oplagt at studere fænomenet Transition Towns i en samlet historisk-strukturel sammenhæng.

I Master-afhandlingen vil vi kun i begrænset omfang inddrage de teknisk løsninger på klima og peak-oil problemerne. Den globale opvarmning og reduktionen i olie-ressourcerne tages mere eller mindre som givet. Udgangspunktet tages i en konceptualisering af den sociale mobilisering og udvikling af lokal social kapital i et bæredygtighedsperspektiv, som er nødvendig, hvis lokal resiliens skal bidrage til global bæredygtighed.

2.1 Udvalgelse og tilrettelæggelse af feltstudiet

Som udgangspunkt for tilrettelæggelsen af interview processen har vi hentet inspiration i Stein Kvale og Svend Brikmans bog (Kvale, 2009).

I forberedelses- og planlægningsfasen af feltstudiet i England blev der opstillet et antal kriterier for valg af Transition Towns:

- At det er TT der har arbejdet med de 12 trin i minimum et år
- At de indgår som en del af det internationale TT netværk
- At de helst skal have eller være tæt på at etablere en EDAP (Energy Descent Action Plan)
- At initiativerne skal foregå i eksisterende byområder
- At der er tale om informanter der både er for og imod TT

Ud fra ovenstående kriterier fik vi via kontakten med Transitions Town Network anbefalet følgende byer: Totnes, Forest Row og Toting (London). Vi fik samtidig oplyst navnet på en kontakt person.

Der blev på forhånd lavet aftaler med en række nøglepersoner i de udvalgte TT initiativer som lovede at arrangere besøget, så det dels blev muligt, at få et antal interview og mulighed for at deltage og observere konkrete aktiviteter som foregik i besøgs perioden. I Transition Town Totnes var kontakt personen Ben Brangwyn, der er netværks koordinator for Transition Town Network og i Forest Row var det Charlene Collison, der er en af de initiativtagerne til "Forest in transition" og samtidig medlem af kernegruppen.

Som en del af forberedelsen blev der som skitseret (Kvale, 2009: 153) udarbejdet en række forskningsspørgsmål, som igen blev omsat til interviewspørgsmål der fokuserede på:

- Igangsætningen af TT initiativet
 - Motiv og baggrund for at starte et TT initiativ
 - Igangsætning af interesse, awareness skabende aktiviteter
 - Fællesskabs og netværksdannelse
 - Anvendte sociale teknikker og værktøjer

- Visionsprocessen
- Empowerment aktiviteter
- Relationer til såvel forretningslivet, kommunen og det øvrige samfund
- Modstand og hindringer undervejs i projektet
- Virkelighedsgørelses- og realiseringsfasen
- Opnåede resultater
 - I relation til fællesskabsdannelse
 - Det offentlige og det private erhvervsliv
 - Byens borgere i almindelighed
 - Synliggørelse af resultaterne
- Personlig læring af projektet

Til sidst blev der udarbejdet en interview guide med spørgsmål på såvel dansk som engelsk til gennemførelse af det semistrukturerede kvalitative interview (bilag 5).

2.2 Feltstudiet

I perioden fra 2. oktober til 7. oktober gennemførtes feltstudierne i forbindelse med deltagelse i et 2 dages Transition Training seminar i London, og efterfølgende besøg hos 3 forskellige TT initiativer i England. Hovedcentret for TT bevægelsen i Totnes. Forest Row og Tooting, et byområde i London.

I Totnes blev der gennemført interviews med tre aktører Ben Brangwyn, Sophy Banks en af de initiativtagerne til TT Totnes og medudvikler af Transition træning programmet og med Jacqi Hodgson, som er projekt leder for Totnes EDAP. Interviewene blev optaget på diktafon i alt 3 timer og 12 min.

I Forest Row blev der gennemført interview med 4 aktører, Charlene Collison og Mike Grenville, som er hovedinitiativtageren til Forest Row Transition, samt et gruppeinterview med Rowena Moore en af medinitiativtagerne til Forest Row Transition og med Tony Lewin. De er begge medlem af Fødevarergruppen. Der var endvidere mulighed for at deltage i og lave feltobservationer af et "Business brunch" arrangement som fødevarergruppen arrangerede. Interviewene blev optaget på diktafon i alt 3 timer og 14 min.

Under såvel trænings seminaret som under det efterfølgende besøg i Totnes og Forest Row blev der ført dagbog i stikordsform over observationer. Nogle af samtalerne og observationer blev dikteret til diktafonen.

I Tooting gennemførtes et kvalitative interview med en af pionererne for udvikling af TT i London, Lucy Neal. Også her blev interviewet båndet og efterfølgende transkriberet. Fokus i interviewet var på de særlige omstændigheder der er omkring etablering af TT i en storby.

2.3 Bearbejdning af feltstudie materialet.

Bearbejdningsprocessen startede med at lydoptagelserne blev lyttet igennem og transkriberet til i alt 52 sider (bilag 10 til 15).

Observationer og interview med udvalgte deltagere i TT træning seminaret er beskrevet i bilag 16.

Det transkriberede materiale blev efterfølgende bearbejdet og analyseret i kapitel 3 og 4. Den til det formål anvendte metode og videnskabsteori beskrives senere. I kapitel 3 har vi valgt at tage

udgangspunkt i TT selvforståelse. I TT's træningsmateriale er der specificeret 7 principper som de selv beskriver som årsagen til TT's succes (bilag 7). Disse principper bliver gjort til genstand for en fænomenologisk beskrivelse, vurdering og analyse. I kapitel 4 gennemføres en analyse med udgangspunkt i såvel den valgte videnskabsteori som teorien vedr. socialt entreprenørskab. Til det formål har vi valgt at sætte fokus på 4 centrale begreber "community building og udvikling af social kapital, "awareness" eller bevidsthedsudvikling, resiliens og bæredygtighed.

2.4 Valg af videnskabelig teori og begreber - Fænomenologi og kvalitative forskningsinterview

De elementer der behandles i afsnittet for at belyse ovenstående er globalisering, samt arbejdet med at udvikle alternative rammer for såvel social som økonomisk udvikling. Her tages der udgangspunkt i ideerne fra Commission for Sustainable Development. Så ses der på resilience og integreret bæredygtighed. Afsnittet slutter med en kort gennemgang af nogle sociale bevægelser, som har fokus på mange af de samme områder som TT.

Videnskabsteoretisk har vi valgt at tage udgangspunkt i den fænomenologiske metode. Den metode der efter vores opfattelse bedst egner sig til at belyse genstandsfeltet for opgaven.

I valget af fænomenologien som et af grundlagene for vores forskning vedr. TT har vi taget udgangspunkt i følgende: (Kvale, 2008: 44)

"I kvalitativ forskning er fænomenologi i almindelighed et begreb der peger på en interesse i at forstå sociale fænomener ud fra aktørernes egne perspektiver og beskrive verden, som den opleves af informanterne, ud fra den antagelse at den vigtige virkelighed, er den verden som mennesker opfatter".

Vi oplever, at det er vigtigt, at vi i vores analyse af TT tager udgangspunkt i den selvopfattelse, det perspektiv som informanterne har givet udtryk for i deres interview. Derfor har vi også i kapitel 3 lagt vægt på at være billedmæssigt beskrivende, som udgangspunkt for de i kapitel 4 gennemførte analyser.

Grundlaget for fænomenologien er lagt af Edmund Husserl omkring 1900 og er senere videreudviklet af Martin Heidegger og senere igen af Jean-Paul Sartre. I Danmark har Knud Ejler Løgstrup baseret sin tænkning på en fænomenologisk ontologi. Fænomenologien har efter Løgstrups opfattelse mulighed for at indfange nogle åbenbare sandheder og processer, som er skjult for en kvantitativ empirisk forskning.

I Løgstrups hovedværk fra 1953 "Den etiske udfordring" analyseres etikken i et fænomenologisk perspektiv. Et af de centrale punkter i værket er menneskelige relationer baseret på tillid, omsorg og barmhjertighed (Fuglesang, 2007: 301).

Fænomenologien anerkender, at den menneskelige psyke skal forstås som et samspil mellem fornuft og følelse. Heraf følger, at menneskelige projekter er et resultat af et samspil mellem følelser og fornuft, og at begge dele må medtænkes i en videnskabelig erkendelse. En konsekvens heraf er, at man i en fænomenologisk beskrivelse af meningen i den konkrete livsverden må være opmærksom på de mulige normative forudsætninger og konklusioner, der kan drages af dette tilhørsforhold (Fuglesang, 2007: 299 -300).

Fænomenologiens mål er:

"At forstå hvilke meningsstrukturer og betydningsformer der danner den fælles sociale verden, der er intersubjektiv og kommunikerende".

Fænomenologien går direkte til sagen uden forud given teori og metoder, den er erfaringsbaseret og kontekstafhængig og adskiller sig ved at være fokuseret på erfaringens kvalitative element uden at reducere dem til kvantitative generaliseringer.

Ifølge Kvale har et kvalitativt forskningsinterview både mulighed for at være doxastiske og epistemiske. (Kvale 2008: 55).

"Det kan med andre ord fremkalde vigtige beskrivelser og fortællinger om menneskets oplevelser, historier håb og drømme (doxa), men kan også bruges som en samtalebaseret måde at producere *episteme* på, viden der er diskursivt begrundet i en samtale".

2.5 Valg af teoretisk optik for analysen af TT i relation til social entreprenørskab – udvikling af social kapital

I et TT initiativ er opbygning af de lokale fællesskaber og styrkelse af de lokale netværk to af de prioriterede initiativer og - set i en socialt entreprenørskabs optik – dermed udviklingen af social kapital. På den baggrund tager afhandlingen udgangspunkt i Putnam - der fokuserer på lokale fællesskaber og dannelsen af social kapital - samt Granovetter, der fokuserer på udvikling af sociale netværk (Hulgård, 2009). Woolcock bidrager til analysen af såvel den kommunitaristiske som den institutionelle / strukturelle dimension af et TT initiativ.

Inden for området socialt entreprenørskab er udvikling af social kapital et af nøglespørgsmålene. Spørgsmålet om, hvorledes der på det sociale område kan skabes en værdi, en kapital.

Robert D. Putnam er en af de forskere, der har skabt mest interesse for spørgsmålet om social kapital. I et af hans hovedværker "Bowling Alone" fra 2000 beskæftiger han sig med spørgsmålet om årsagerne til, at fællesskabet er blevet svagere i de amerikanske bysamfund, og at den sociale kapital dermed er formindsket. En af de vigtigste årsager han fremfører for formindskelsen af det sociale fællesskab er TV. Det, at alle sidder hjemme foran TV i stedet for at være engageret i det lokale fællesskab via foreninger og andre frivillige sociale aktiviteter i kommunen.

Putnam sætter fokus på det lokale engagement baseret på involvering, tillid og etablering af netværk. Gennem den tillid, der opbygges når personer omgås hinanden, i såvel formelle som uformelle sociale netværk, opbygges de normer for tillid som efterfølgende flyder ud i samfundet på makroniveauet. Putnam har et kommunitaristisk, mikro - sociologisk perspektiv og det civile engagement som grundlaget for etablering af lokale foreninger og som en vigtig basis for det moderne demokratiske engagement. For Putnam er det primært gennem de sociale relationer og netværk, at der skabes social kapital (Hulgård, 2002: 66).

Et af de kritiske punkter der ofte anføres mod Putnam er, at han tillægger de lokale direkte kontakter og netværk for stor betydning, og ikke tager tilstrækkelig hensyn til statens rolle som mediator mellem borger og det repræsentative demokrati, samt at han overser de institutionelle sammenhænges betydning for at skabe social kapital (Hulgård, 2002: 66).

En af Putnams kritikere er Cohen, der påpeger at Putnams civilsamfundsdiskurs med fokus på svage og stærke netværk bevirker en meget snæver fortolkning af, hvor der skabes social kapital. At

fortolkningen er konservativ i forhold til, at der kan skabes social kapital andre steder end i civilsamfundet, at den ikke rummer, at der skabes social kapital i de nye sociale bevægelser eller i socialt engagerede grupper. Civilsamfundsbegrebet må efter Cohens opfattelse kunne rumme de komplekse forbindelser, der er imellem sociale og politiske institutioner.

Cohens tager udgangspunkt i Habermas slusemodel og ser offentligheden / civilsamfundet som den enkelte borgers mulighed for i frihed at organisere sig politisk og sagsmæssigt. Den omfatter retten til at danne foreninger, der søger politisk indflydelse og giver impulser fra civilsamfundet til den politiske sfære/ den offentlige sektor. Derfor må den offentlige sfære have en fremtrædende plads i analysen af relationerne mellem samfundets demokratiske institutioner og civilsamfund.

Et andet meget væsentligt bidrag til forståelsen af social kapital ydes af Mark Granovetter (Granovetter, 1973: 1360) gennem hans fokus på sociale netværk og opdeling i svage og stærke bånd. De stærke bånd er de nære bånd, dem til familien og de personer / institutioner man allerede er i kontakt med. De svage bånd er kontakten til personer og institutioner såvel i lokalområdet som uden for lokalområdet, man ikke har nære relationer til. Gennem analyser af udviklingen af specielt de svage bånd over tid, er det muligt at vurdere udviklingen af den sociale kapital for en gruppe eller en person.

Der er i dag en bred anerkendelse af, at sociale netværk har stor betydning på alle niveauer i samfundet og har stor betydning for et samfunds sociale sammenhængskraft, men også for produktionen i et samfund.

Mark Granovetters forskning er et helt centralt udgangspunkt for udviklingen af det institutionelle perspektiv på social kapital og socialt entreprenørskab.

Michael Woolcock (2000) har samlet såvel det kommunitaristiske perspektiv som det institutionelle perspektiv i efterfølgende oversigt, der fokuserer på såvel nøgleaktører som politiske anbefalinger (Hulgård, 2002:69). (Hulgård, 2009:21).

Perspektiv	Nøgleaktører	Politiske anbefalinger
Kommunitaristisk Frivillige lokale foreninger	Lokale frivillige grupper Ildsjæle	"Small is beautiful" "Bottom up" Opmuntre til frivillighed
Netværk Stærke og svage fællesskabsbånd	Entreprenører Virksomheder Netværk i frivillig sektoren	Civilsamfundsnetværk Partnerskaber
Institutionelt Komplekse relationer stats og civilsamfundsrelationer	Offentlige, private og tredie sektor institutioner	Top down og bottom up Udvikle retssikkerhed Kapacitetsopbygning
Synergi Lokalsamfundsnetværk Stat, marked-civilsamfunds relationer	Skiftende institutionelle konfigurationer Privat, tredie sektor, offentlig "Communities"	Samproduktion Ansvarlighed Gennemskuelighed Koblinger

2.6 En anden verden er mulig og nødvendig

Mobilisering af interesse (inter-esse), af interesse for det fælles (social kapital), af interesse for det helhedsorienterede fælles (integreret bæredygtighed) er nødvendig, når ”en ny kurs for klodens fremtid” skal findes. En ny kurs er nødvendig. Hvordan gøre den mulig?

I dette afsnit redegøres for en anden opmærksomhedsinfrastruktur for det sociale og det økologiske. Processen (eller ”fødslen”) har været under udvikling i måske 40 år med 1968 og 1972 (Rom klubbens ”Limits to Growth”) som milestones, men har afgørende først sat sig igennem efter 1992 (FN’s Rio Konference om bæredygtig udvikling) og 1999 (”Slaget om Seattle”).

Vi står i dag på den ene side med en række system-immanente initiativer til forandring og udvikling. På den anden side, så har vi i fremtiden en række udfordringer, som vi først og fremmest må håndtere.

Simple fremskrivninger af udviklingstendenserne vil føre kloden på katastrofekurs, hvorfor simpel ”change” ikke længere rækker. Hvad vi behøver er en ændring af de bagvedliggende mekanismer i udviklingen. Disse kan imidlertid ikke alene bringes til verden gennem beslutninger fra oven, men må bringes til veje gennem udvikling af bæredygtighed i communities og hos de enkelte borgers hele mind-set.

Et opgør med den økonomiske globaliserings mekanismer er derfor central.

Udviklingen af sociale relationer og netværk som grundlag for social kapital er også utilstrækkelig til en forståelse af, hvad der kunne hænde ved WTO’s Ministerkonferencer i 1999 og i 2003 i henholdsvis Seattle og Cancun. Her skabte en alliance mellem det globale civilsamfund og udviklingslandene så megen modstand i handelsforhandlingerne, at det ikke lykkedes for ”Washington Consensus” at få en aftale igennem om nye principper for verdenshandelen.

Med den stigende levestandard i Vesten og en afkolonialisering i hvert fald hvad angår den formelle politiske selvbestemmelse, ”Murens fald”, forurening, Nord-Syd polarisering, Rio Deklarationen, Kyoto-protocol mv. blev demonstrationerne i Seattle i 1999 et wake-up call og blev en ny start for sociale bevægelser, nu med internet som basis for udvikling af social kapital. Global Justice Movement samlede mange af bevægelserne og fra 2001 blev der med base i Brasilien organiseret World Social Forum, som siden har forgrenet sig over hele verden og bidraget til, at mange af de områder, der hidtil har været i fokus for samfundskritik og mobilisering, nu bliver analyseret i sammenhæng med krav om et værdiskift, jf. ”En anden verden er mulig”.

I en række lande, hovedsagelig lande der kan benævnes velfærdsstater, blev kontrasten til udviklingslandenes virkelighed så dominerende, at der udviklede sig en bistandspolitik med ministerier og støtteprogrammer (f.eks. de nordiske lande). I andre lande blev opgøret med forskellige former for fundamentalisme afgørende, hvorfor menneskerettighederne kom til at spille en afgørende rolle (f.eks. tidligere fascistiske regimer som Spanien, Portugal og Grækenland). I andre lande igen var det miljøet og i anden række klimaet der blev den faktor, som blev afgørende, hvorfor bæredygtighed fik en central betydning (f.eks. Brasilien).

I den del af det globale civilsamfund, der markerede sig med ønsket om et værdiskifte i udviklingen, udvikledes under iagttagelse af skadevirkningerne på såvel det sociale som på det økologiske niveau en orientering mod det lokale, som lokal resiliens.

Ikke mindst på grund af behovet for kreativitet i innovationsprocesserne fandt mange "cultural creatives" beskæftigelse i produktions- og servicesektoren i disse år. Responsibility, innovation, entreprenørskab og kapital fik i denne periode en særlig social betoning uden dog at de bagvedliggende strukturer ændrede sig. Der blev udarbejdet særlige koncepter for områderne, ja i nogle tilfælde blev der tale om hele universitetsfag (Corporate Social Responsibility, Social Entrepreneurship).

Globalisering

Omverdensanalyser bliver udført på mange niveauer i verdenssamfundet og med forskellige interesser involveret. FN, EU, World Economic Forum f.eks. har løbende udarbejdet sikkerhedspolitiske strategier på baggrund af risiko- og sårbarhedsanalyser.

Analyser af risici fra henholdsvis FN og World Economic Forum i 2009 kombineret med analyserne fra FN's Klimapanel IPCC opstiller et alvorligt scenario for verdens fremtid.

Med "Limits for Growth" (1972) blev en ny type analyse lagt til grund. Her næsten 40 år efter står verden med store udfordringer som nødvendiggør et paradigmeskift i vor tænkning og i samfundsindretning.

I en Washington Consensus forståelsesramme bliver resiliens således til noget andet end i f.eks. analyserne fra IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change).

FN's klimakonference COP15 drejer sig ikke kun om klima og global opvarmning, men omhandler i princippet hele vor tænkning og vor aktivitet eller vor opmærksomhedsinfrastruktur. Det drejer sig derfor ikke om justeringer, men om en anden orientering. I hele systemet af internationale institutioner og deres politikker skal der således ændres med sårbarhedsreducerende foranstaltninger samt implementering af et system af integreret bæredygtig udvikling.

Over for disse og tilsvarende scenarier har forskellige civilsamfunds platforme for "change" set dagens lys i kølvandet af "Slaget mod Seattle" i 1999. Hvor tidligere den internationale fagbevægelse var en hovedhjørnesten i udviklingen af en opposition til den økonomiske globalisering, så medførte Sovjetunionens kollaps, nye elektroniske kommunikationsmidler m.v. opdukken af et nyt lag af radikaliserede borgere.

Ved en række internationale topmøder (G8, Nato, EU, WTO mv) har der været organiseret manifester demonstrationer kombineret med seminarer, workshops mv. Formålet har været på en ofte spektakulær måde at gøre medier og dermed omverdenen opmærksom på problemer og sammenhænge, der i mainstream nyhedsstrømmen og i den herskende politik sædvanligvis overses eller undertrykkes.

En hel kultur er her opstået som en slags subkultur.

Her overfor står en række NGO'ere som med statspenge og andre sponsorer understøtter en statslig politik minus 10-15 %. Disse organisationer er følsomme overfor politiske og økonomiske konjunkturer og er i øvrigt meget forsigtige i valg af artikulationsform. I hvilken grad de er fuldgyltige medlemmer af civilsamfundet eller de blot er udtryk for en statspolitik, diskuteres ofte. NGO'ernes repræsentanter matcher ofte embedsmændene hvad angår sprog og uddannelsesbaggrund.

En tredje gruppe udgør ”de alternative” som med udgangspunkt i en holistisk tilgang dels har insisteret på at ville leve alternativt til forbrugerkulturen, såvel i det personlige liv, men også i en kritik af mainstream, såvel det offentlige som det private.

Transition Towns-initiativet skriver sig ind i denne tradition. Dog også med peak-oil problemet inkluderet.

Det sidstnævnte tilfælde udtrykker alternativet, idet man såvel er positiv visionær som gør sig ansvarlig i forhold til opbygning af et beredskab. Helikopter-blikket giver desuden mulighed for at se en hel historisk periode samlet, hvor afhængigheden af energiressourcerne har været et dominerende træk ved udviklingen.

”The Commons”

Gennem praksis (Transition Towns) udvikles en anden type bevidsthed (raise awareness) om større udviklingssammenhænge, men med fokus på det lokale. Baggrunden herfor er interessant.

Op mod den økonomiske globalisering og i forlængelse af Rom-klubbens analyser er udviklet et grundlag og en baggrund for ”the commons” og et øget fokus på det lokale. Dels i form af tilvejebringelse af lokale løsninger på energi, fødevarer, transport mv. Dels i form af sårbarhedsreducerende foranstaltninger i de hidtidige infrastrukturer, som har været drevet frem af nyliberalismens markedsorientering.

Hvad angår samfundsindretningen og omlægningen i alternative operative systemer, så vil orienteringen mod det lokale sætte sig markant igennem inden for ”the commons” (fælles offentlige goder) som:

- Energi
- Transport
- Landbrug og fødevarer systemet
- Produktionssystemets indretning
- Finans og handelsregulering - Målinger af økonomiske fremskridt
- Lokale penge
- Uddannelse
- Sundhed
- Medier
- Community og demokrati
- Velstand og ”rigdom”

Ved at fokusere på det lokale og den lokale resiliens udvikles en indsigt i og forståelse for historiske og strukturelle forhold. Den stadigt voksende globale indbyrdes afhængighed må følgelig også forholde sig til det globale niveau samtidig med, at borgeren umiddelbart kan forholde sig til den lokale resiliens.

Det skal i denne sammenhæng påpeges, at den engelske rapport fra Sustainable Development Commission nåede frem til de samme konklusioner. Der er behov for samlede initiativer fra det lokale med nyorganisering af ”community” til strukturelle ændringer i systemet af og indholdet af internationale institutioner.

Udgør ovenstående initiativer - der væsentligst forholder sig til økonomien - en orientering mod det lokale ("Protect the local, globally"), så udgør en intervention i de økonomiske strukturer og mekanismer dog først og fremmest en aktivitet mod integreret bæredygtig udvikling (jf. Filippinerne). Se nærmere i afsnittet om integreret bæredygtighed.

Commission for Sustainable Development

Som alternativ til den blinde økonomiske vækst er det et grundlæggende imperativ for al fremtidig governance at tage vare på "securing the future". Det indebærer et opgør med en hel kultur, der har fokuseret på materielt forbrug og vækst. Men først og fremmest indebærer det, at der til en ny kulturel udvikling må opstilles rammer for en bæredygtig økonomi. "The starting point must be to identify clearly the conditions that define a sustainable economy" (Prosperity without Growth, UK Commission for Sustainable Development, 2009)

Herudfra vil der så kunne etableres en nødvendig "positive visioning", som en ny "visions of prosperity".

Overgangen til en økonomi, der er baseret på bæredygtig udvikling kan tematiseres i tre overskrifter (Prosperity without Growth):

- Building a sustainable macro-economy
- Protecting capabilities for flourishing
- Respecting ecological limits

I 12 trin mod bæredygtig økonomi har den engelske kommission for bæredygtig udvikling kortlagt et sammenhængende bud på en ny form for velfærd, der har udgangspunkt i en nødvendig omstilling.

De fleste anbefalinger omfatter strukturelle ændringer. Af særlig interesse for en "positive visioning" og "visions of prosperity" er anbefalingen om at styrke den humane og sociale kapital:

"Understanding that prosperity consists in part in our capabilities to participate in the life of society demands that attention is paid to the underlying human and social resources required for this task. Creating resilient social communities is particularly important in the face of economic shocks. Specific policies are needed to: create and protect shared public spaces; strengthen community-based sustainability initiatives; reduce geographical labour mobility; provide training for green jobs; offer better access to lifelong learning and skills; place more responsibility for planning in the hands of local communities; and protect public service broadcasting, museum funding, public libraries, parks and green spaces." (Prosperity without Growth)

I den forbindelse henviser Kommissionsrapporten eksempelvis eksplicit til Transition Towns. Men TT initiativerne står ikke alene om at søge nye udviklingsveje bort fra den traditionelle og katastrofekonfronterende vækst-filosofi. Eksempelvis udgør kooperativ-sammenslutningen RIPESS (Réseau Intercontinental de Promotion de l'économie social solidaire) med fokus på en social solidarisk økonomi et eksempel på et reelt alternativ til nyliberalismens fejlslagne økonomiske model. Den sociale solidariske økonomi defineres som følger:

"The social solidarity economy is an ongoing collective process of creative work. It is an ethical path of inclusive development grounded in real practices of cooperation, reciprocity, participatory democracy, social and economic justice, peace, plurality and cultural diversity,

creativity, sustainability, and equity (North-South, gender, ethnicity, class, age, etc.).” (uddrag af declaration, vedtaget i Luxemburg, april 2009)

I en udvikling frem mod et paradigmeskifte vil udvikling af lokal resiliens kunne finde alliance-muligheder i sammenslutninger inden for eksempelvis RIPPSS-sammenslutningen. Et nyt udviklingsparadigme må udvikles, hvad der ikke sker uden strukturelle og systemændringer.

Også uden for en social entreprenør-sammenhæng er udviklet visioner om en overgang til et bæredygtigt samfund. Således har MIT-guruen Otto Scharmer med udgangspunkt i 12 globale kriser udviklet en tematisering, der omfatter flg.:

- ” (1) Coordination: To upgrade the current operating system by introducing a new coordination mechanism (action from shared awareness and common will)
- (2) Nature: To design all production - consumption cycles earth-to-earth (in coevolution with the natural ecosystems)
- (3) Labor: To upgrade the economic human rights that all people can actualize their full human creativity for shared wealth creation and social wellbeing.
- (4) Capital: To redesign money and capital flows such that they serve all sectors of the economic system (including the ones with high social and low financial returns)
- (5) Technology: To grow communities of creation for generating breakthrough technologies in areas that matter most to society (e.g., green + social technologies)
- (6) Leadership: To reinvent leadership learning in order to facilitate “learning from the future as it emerges” rather than replicating the knowledge of the past.
- (7) Public awareness and conversation: Create infrastructure innovations that allow all citizens to become aware of their real power in co-creating an intentional ecosystem economy and in deepening our democracy.” (Scharmer, The Blind spot of Economic Thought)

Også i dette tilfælde lægges hovedvægten på system- eller strukturændringer. Men basis for at kunne politisk gennemføre system- eller strukturændringer er, at der er folkelig opbakning. Afgørende er derfor, hvorledes denne opbakning manifesterer sig, teoretisk som i den konkrete virkelighed.

Resiliens

Krig og naturkatastrofer har gennem årene påkaldt sig opmærksomhed fra et beredskab. Men menneskeskabte katastrofer har udviklet beredskabstænkningen i retning af ikke blot forberedelse, men også forebyggelse. Hvad er det for kræfter, som ligger bag de menneskeskabte katastrofer og kan verden være derhenne, at forebyggelsen må omfatte forsigtighedsprincippet og at der må ske grundlæggende systemændringer i hele den måde vi har organiseret verdenssamfundet på? Global opvarmning, temporær afhængigheden af olie, befolkningsekspllosion.....

På helt afgørende områder er det fælles i dag truet:

- Trusler mod det fælles gode, der hedder frisk vand
- Trusler mod det genetiske fælles
- Trusler mod det fælles land
- Fare for at det fælles bliver affaldsspand

Trusler mod den moderne udgave af ”det fælles” er angrebene på menneskerettighederne og videnproduktionen (TRIP-traderelated intellectual property rights).

Som billede på resiliens angives flg. eksempler:

Carbon footprinting og nedskæring af carbon emissioner er tydeligvis en væsentlig del af forberedelsen til en energylean future, men det er ikke de eneste måder at måle et samfunds omstilling til at blive mere resiliens. I Transition Town sammenhæng er udviklet en række ”resilient indikatorer” (Hopkins, 2008, 174-175). Eksempler er:

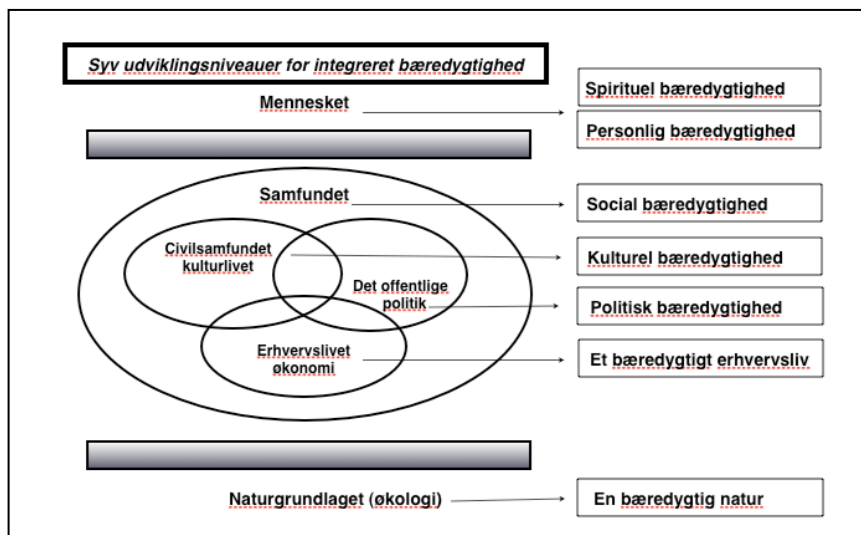
- Pct. af lokal handel på basis af lokal mønt
- Pct. af føde omsat lokalt som er produceret inden for en given radius
- Raten af område til bilparkeringspladser i forhold til det produktive land
- Omfanget af engagement i praktisk omstillingsarbejde udført af lokalsamfundet
- Omfanget af trafik på de lokale veje
- Antal virksomheder ejet af den lokale befolkning
- Andelen af lokale der er ansat i lokalsamfundet
- Procentdelen af væsentlige goder, der er produceret inden for en given radius
- Procentdelen af materialerne i de lokale bygninger anvendt i nye boligudvikling
- Procentdelen af energi brugt i byen som er genereret af den lokale ESCO
- Antallet af 16-årige som er i stand til at dyrke 10 forskellige grøntsager til en vis grad af kompetence
- Procentdelen af læger lokalt som ordinerer, hvad der er blevet produceret inden for en vis radius

Integreret bæredygtighed

Allerede i årene efter Rio-konferencen i 1992 udvikledes en konkretisering af bæredygtigheden. På Filippinerne var det Præsidentens kontor, der annoncerede en model for integreret bæredygtig udvikling, der beskriver hele syv dimensioner for udvikling.

Et omfattende ”framework”, såvel i form af en håndbog som en guide-bog udsendtes via Philippine Council for Sustainable Development fra præsidenten. I fokus var lokalområdets engagement i virkeliggørelse af vedtagelserne fra Rio konferencen og med særlig vægt på fattigdomsbekæmpelsen.

Integreret bæredygtighed refererer til et bæredygtigheds-begreb, der ikke blot omfatter en tri-bottom-line (økonomi, økologi og det sociale), men referer til hele syv udviklingsniveauer, nemlig økologien/naturgrundlaget, mennesket, det spirituelle samt det samfundsmæssige-sociale (politik, økonomi og civilsamfundet).

Ovennævnte model med de 7 udviklingsniveauer ligger til grund for afhandlingens analyse og konklusioner.

På tværs af PA21 modellen for integreret bæredygtig udvikling med dens syv niveauer for bæredygtighed kan ti kerneværdier eller -principper for bæredygtige samfund defineres som følger. Kerneprincipperne indgår på tværs af de syv dimensioner.

- Nyt demokrati
- Subsidiaritet
- Økologisk bæredygtighed
- Bevar vor fælles arv
- Diversitet
- Menneskerettigheder
- Job, levebrød, beskæftigelse
- Madsikkerhed
- Større lighed
- Forsigtighedsprincip

I det foregående er således peget på en række emner eller temaer, der er relevante som opmærksomhedspunkter, når lokalsamfundet bevæger sig fra spørgsmålet om etablering af lokal community til systemændringer indeholdende et paradigmeskifte.

Bevægelser

Transition Towns har optaget og omsat elementer fra en række initiativer i sig, der går tilbage til 1968 og et videnskabeligt dokument som Rom-klubbens "Limits to Growth" fra 1972. Helt grundlæggende indeholder bevægelsen et ønske om i teori og praksis at vise at "en anden verden er mulig".

Brundtland-rapporten og Rio-deklarationen fra 1992 om bæredygtig udvikling affødte en række initiativer med fokus på bæredygtighed. På Filippinerne udviklede det sig til et omfattende officielt dokument, der satte fokus på fattigdomsbekæmpelse i lokalområdet. Sociale bevægelser tog bæredygtighed til sig og udviklede f.eks. Climate Justice Network og et alternativt bidrag blev givet op til FN klimakonferencen i form af en deklaration.

De traditionelle NGO'ere med fokus på Nord-Syd relationen udviklede positioner som pålagde regeringer og internationale institutioner opgaven at gå forrest med gennemførelse af omfattende strukturændringer.

I forlængelse af Rom-klubben udvikledes et videnskabeligt orienteret forum, som så nødvendigheden af at gennemføre de-growth og som for blot få år siden som væsentligste aktivitet havde gennemførelse af demonstrationer med krav om omlægning af vækst-politikken.

EcoVillages og landsbyer a la Camphills har gennem en lang årrække haft selvstændige aktiviteter i landsby-samfund og med økologien og bæredygtighed som grundlag.

Alle de forskellige initiativer er dog samlet i World Social Forum i forskelligt engagement og på forskellige platforme.

92-gruppen, det danske NGO Forum for bæredygtig udvikling og dens medlemsorganisationer har som væsentligste aktiviteter at kommentere, supportere eller kritisere regeringens løbende politik. Selvstændige aktiviteter på græsrodsplan i Danmark er ikke eksisterende.

Tilblivelsen af Transition Towns-konceptet kan anskues som en knopskydning, men har et særligt rettet fokus på den økonomiske globalisering, der som underliggende drive har haft olien som forudsætning. Dette har resulteret i en global opvarmning og som konsekvens heraf nødvendigheden af et paradigmeskifte og fokus på lokal resiliens.

Transition Towns bevægelsen har således udover den globale opvarmning også peak oil som forudsætning. Herved lægges op til en anden radikalitet end hvis bevægelsen alene var orienteret mod den globale opvarmning.

Som socialt entreprenørskab har initiativet fra starten ikke alle elementer i sig til at udgøre et helhedsorienteret alternativ til den katastrofekurs, som verden befinder sig på. I rapporten fra Sustainable Development Commission er givet en række anbefalinger til elementer, der skal indgå i et paradigmeskifte og dækkende hele spektret fra systemændringer i arkitekturen af internationale institutioner til borgernes arbejde på at udvikle lokal resiliens.

Udover at håndhæve de allerede nævnte ti principper for udviklingen af bæredygtige samfund, kan der påpeges følgende øvrige mere generelle mulige initiativer for at bryde med den økonomiske globaliserings dominans::

- Handelsaftaler må tillægges autoritet på en smallere basis end det i dag sker gennem WTO
- Beslutninger, der omfatter ressourcer af fælles ejendom eller offentlig service skal ske lokalt eller regionalt (uddannelse, transport, offentlig nyhedsformidling, landbrug og madsikkerhed, kultur, social sikkerhed, ordensmagt)
- Forhold der er helt fundamentalt afgørende for liv og menneskelig overlevelse bør ikke privatiseres eller monopoliseres
- Visse aspekter af livet bør ikke patenteres eller monopoliseres.
- Lande bør kunne beslutte ikke at importere eller eksportere emner de finder skadelige og kunne blive beskyttet imod. Ja, internationale aftaler bør muliggøre, at de bliver forbudt.
- Der er behov for internationale aftaler, der kan beskytte det globale og nationale fælles. (IFG-Report, Alternatives to Economic Globalisation)

I et senere afsnit vil det foregående indgå i en analyse af Transition Towns.

3.0 Introduktion til Transition Town bevægelsen

Dette kapitel fokuserer på Transition Town bevægelsens selvforståelse og er opdelt i tre afsnit. Det første afsnit er en kort beskrivelse af TT bevægelsens baggrund, formål, fokusområder, principper og arbejdsmetoder på baggrund af TT's skriftlige materiale. Den anden del introducerer de byer, hvor der er blevet gennemført interview, og giver samtidig en kort oversigt over de TT aktiviteter, der er gennemført i byerne. Det sidste afsnit er en fænomenologisk beskrivelse og analyse af syv principper, som efter TT's selvforståelse er årsagen til TT's succes.

3.1 Transition Town bevægelsen set med egne briller

Inspirationen til TT bevægelsen findes i de permakulturelle principper, hvorefter der blev undervist på "Future Education College", Kinsale, Irland (Hopkins, 2008:138 - 139). Her var Rob Hopkins lærer i permakultur. Som en del af studiet blev det besluttet at vurdere, hvorledes "Kinsale with succes could make a Transition to a low-energy future". De bøger, der var mest inspirerende i den fase var Richard Heinbergs "Powerdown" og David Holmgren's "Permakultur - Principles and Pathways Beyond Sustainability" (Hopkins, 2008:123).

Resultatet af det arbejde blev "Kinsale Energy Descent Action Plan (EDAP), version 1, 2005". Planen indleder med en beskrivelse af nutiden og derefter af, hvordan Kinsale kan udvikle sig, hvis anbefalingerne bliver fulgt. Kinsales EDAP modtog i 2005 prisen "The Cork Environmental Forum Roll of Honour Award" og blev i øvrigt efterfølgende enstemmigt godkendt af Kinsales byråd i 2005 (Brangwyn, 2008:9).

Når der ses tilbage på resultatet af det første TT projekt, så er der stadig fem aktive TT grupper i Kinsale, men projektets kommunale gennemslagskraften har været begrænset. Det skyldes efter Rob Hopkins egen opfattelse, at det var et studenterprojekt med få lokale personer involverede, og at man uden tilstrækkelig forberedelse startede med at udarbejde en EDAP, samt at de fleste hovedaktører forlod byen. Rob Hopkins flyttede selv til Totnes i England.

Totnes som centrum for TT bevægelsen

I Totnes videreudviklede Rob Hopkins sammen med andre lokale borgere grundlaget for de principper og de rammer, som i dag eksisterer for TT bevægelsen.

Udgangspunktet var stadig det sammen som i Kinsale.

- At verden må gå mod mindre anvendelse af fossile brændstoffer for at løse såvel problemet med CO2 udslippet som peak-oil problemet.
- At løsningen ligger i, at de enkelte lokale samfund bliver mere resiliente og der må ske en omstilling til større grad af lokal selvforsyning og lokal økonomi.

Som udtrykt af Queensland's minister for Sustainability og Climate change (Brangwyn, 2008:6):

" Undoubtedly one of the cheapest responses that will be very effective is promoting local consumption, local production, local distribution. And there are positive spin-offs to that in terms of getting to know our communities better. There are human and community benefits from local networks that I look forward to seeing grow".

Den bevidsthed som TT arbejder ud fra, og som man gerne vil formidle videre er (Brangwyn 8: 51):

- Klimaforandringerne og peak-oil problemet kræver umiddelbar handling
- Et liv med mindre energi er uundgåeligt, og det er bedre at planlægge efter det end at blive taget på sengen
- De industrielle samfund har mistet deres resiliens, og kan ikke klare et energichok
- Vi må handle i fællesskab og vi må handle nu
- Planeten (jorden) muliggør ikke i længden det nuværende forbrug og den nuværende vækstøkonomi
- Vi har udvist stor kreativitet i udviklingen af vores energiforbrug - nu må mindst samme kreativitet udvises, når vi må den anden vej til et lav energisamfund
- Hvis vi planlægger dette tidligt nok, er kreative, og samarbejder inden for vores lokalsamfund kan vi skabe en fremtid, der er endnu rigere og mere tilfredsstillende og mere skånsom overfor jorden.

Arbejdet i et TT initiativ falder i 3 dele: Hoved-delen, Hjerte-delen og Hænderne.

Hoved-delen

I hoved-delen arbejdes der på at skabe forståelse for, hvorfor peak-oil og klimaforandringer bevirker, at en reduktion af ressource forbruget er uundgåelig.

Denne fase er en awareness raising fase, hvor der fokuseres på at udvikle awareness om konsekvenserne af klima- og peak-oil problemerne i lokalsamfundet. Der arbejdes med at skabe forståelse for, at det i længden ikke er muligt at fortsætte med den vækst og det forbrug, som er kendetegnet for samfundet i dag. Eller som Hirsch udtrykker det (Hopkins, 2008:43):

"Spøgsålet er ikke, hvordan vi kan blive ved med at leve som hidtidig, men hvorledes vi kan lære at leve med (within realistic energy constraints) et realistisk energi forbrug".

Der arbejdes med at skabe bevidsthed om, at der fremover er behov for at producere mange flere emner lokalt. Det gælder landbrugsprodukter, grøntsager, møbler, keramik, medicin og mange andre emner. Der er selvfølgelig stadig en lang række emner, der ikke skal produceres lokalt, men det princip der lægges op til er, at der skal produceres så meget lokalt som muligt.

Det fører frem til et andet af TT's vigtige begreber: resiliens. Der er fokus på, hvorledes et samfund kan udvikle modstandskraft over for udefrakommende chok. Resiliens er et nøglebegreb i permakulturen og i TT.

I denne fase arbejdes der med at vække folks bevidsthed om betydningen af disse områder. Det gøres igennem filmforevisninger, foredrag, møder, dialog, mm.

I denne fase er målet at arbejde med metoder, der hæver folks awareness, så disse efterfølgende bliver engagerede i den transformationsproces, der efter TT's opfattelse er nødvendig for at komme ud af olie-afhængigheden.

Hjertet-delen

I hjerte-delen arbejdes der med at få borgere til at engagere sig, så de vil være med til at tage et personligt skridt og gå ind i en TT arbejdsgruppe. Nogle af de almindeligste arbejdsgrupper er energi, lokal produktion af fødevarer og transport.

Grundlæggende for TT bevægelsen er, at der udarbejdes en positiv vision for fremtiden. En vision, der fører frem til en resilient fremtid om 20 til 25 år. TT ser en fremtidsvision, hvor der er masser af jobs, fordi mange af fremtidens arbejdsopgaver vil blive mere arbejdsintensive, en fremtid som minimerer spildet og samtidig øger folks livskvalitet.

En TT visionsproces anvender sig af "Open Space" teknologier, som fx. World Cafe, som et værktøj til at få deltagerne til at forestille sig den fremtid de gerne vil leve i. Efter udarbejdelse af visionen gennemføres en "backcasting" proces, der på handlingsniveauet beskriver, hvad der konkret skal ske, hvilke aktiviteter/handlinger, der skal realiseres i årene frem til visionen.

TT ser sig som værende en del af en bevægelse for "den store forvandling". Her er det hjertets engagement, som betyder noget, som Joanna Macy siger (Brangwyn: 2008, 32):

"If the great turn should fail, it will not be for the lack of technology or relevant data so much, as for lack of political will. When we are distracted and fearful and the odds are running against us, it is easy to let the mind and the heart go numb".

Så i denne fase lægges der vægt på, at deltagerne i et transition initiativ forstår de psykologiske mekanismer, der er i en forandringsproces. Den anvendte forandringsmodel er nærmere beskrevet i bilag 1, der beskriver Transition Træningsforløbet.

Hånden eller handlings-delen

Når en person er i beslutningsfasen om, hvorvidt vedkommende vil engagere sig i et Transition Town projekt, kan man godt blive overmandet af indre tvivl og indvendinger, såvel hvad angår om det nytter noget, som overfor, om man har det som skal til i et sådant projekt. Denne tvivl er for mange en fase man må igennem. Som en hjælp hertil er der udviklet de syv men'er, (bilag 2), der er en gennemgang af de tvivlspørgsmål som mange konfronteres med, og som er et godt grundlag for selvrefleksion.

Dette afsnit fokuserer endvidere på, hvilke skridt der skal tages for at skabe en Transition Town. Det er beskrevet i: 12 trin på vejen til at skabe en Transition Town (bilag 3). Det sidste af de 12 trin er udviklingen af en EDAP (Energy Descent Action Plan) - også kaldet en energi nedtrappingsplan.

Det er vigtigt at understrege at TT i deres selvforståelse er bevidst om, at udarbejdelsen af en EDAP kun er det første skridt på vejen, herefter selve realiseringen af den foreslåede omstillingsproces påbegyndes.

TT support strukturen:

Der lægges megen vægt på, at der eksisterer en velfungerende supportstruktur for at give støtte til nye TT initiativer. Transition Network er etableret som en organisation med det formål at give støtte til opstart af nye TT initiativer.

Allerede i 2007 blev der etableret et TT træningskursus for dem, som ville indgå i kernegruppen af et lokalt TT initiativ. På træningskurset får man viden om såvel principperne i TT, som træning i social tekniske værktøjer som Open Space. På kurset fokuseres der ikke kun på alle de positive ting, der opleves, når man er del af et TT initiativ, men der fokuseres også på de vanskeligheder som et TT initiativ kan løbe ind i i form af spændinger og konflikter. Der fokuseres også på hvilken modstand, man må forvente fra det øvrige lokalsamfund. Kurset giver mulighed for den enkelte til at styrke egne kompetencer og bevidsthed. Der er anvendt meget social kreativitet i opbygningen og gennemførelsen af kurset. Der lægges op til, at den enkelte deltager føler sig bedre rustet til såvel at formidle information om klimaet til andre, som til selv at indgå i tilrettelæggelsen af et lokalt Open Space forløb. Det anbefales kraftigt, at mindst to personer fra nye TT initiativer deltager i et træningsforløb. Se (bilag 1) for en nærmere beskrivelse af træningsseminaret.

I 2007 og 2008 udarbejdes en TT primer, som en forløber for "The Transition Handbook - Fra olie afhængighed til lokal resilience". (Hopkins, 2008). Håndbogen giver en god introduktion til alle de grundlæggende begreber vedrørende klima og peak-oil problemerne. Den indeholder bla. de 12 skridt for at starte et TT projekt. Skridt som skal tages i betragtning i et projekt, men som ikke behøver at blive gennemført i rækkefølge. En gennemgang af "Transition Handbook" er også tilgængelig på Youtube: "<http://www.youtube.com/watch?v=kGHRWPtCvg0>"

Endelig er der udarbejdet retningslinier til, hvad et initiativ skal opfylde for at kunne kalde sig et TT initiativ og blive en del af TT netværket.

3.2 Demografien - en kort oversigt over de gennemførte TT aktiviteter i de byområderne hvor feltstudierne blev foretaget.

3.2.1. Totnes

Er en mindre by på ca. 8000 indbyggere beliggende i Devon, ikke langt fra Plymouth, ca. 3 timers togrejse vest for London. Totnes er meget smukt beliggende ved floden Dart, byen ligger i et kuperet terræn i et landbrugsområde. Byens historie går mere end 1000 år tilbage i tiden. En af de ældste bygninger er en velbevaret borgruin fra det 15 århundrede.

Totnes er en meget charmerende by og fra gammel tid en markedsby, hvor der stadig er marked hver fredag og lørdag. Der er et livligt forretningsliv med mange specialbutikker, fx. helsekostbutikker, caféer, restauranter, gallerier og antikvitetsbutikker.

Byen tiltrækker mange kunstnere, kreative personer og personer, der er alternativt orienterede, men er samtidig en by, som tiltrækker mange ældre. Byen har mange kirker og der er et aktivt foreningsliv. Ikke langt fra Totnes ligger "Schumacher College".

Kort oversigt vedr. aktiviteterne i TT bevægelsen i Totnes

Hovedcentret for TT bevægelsen ligger, som nævnt i Totnes og blev grundlagt af Rob Hopkins, da han flyttede til byen. Der er to TT initiativer i Totnes: Transition Totnes grundlagt i 2005 og support organisationen Transition Network grundlagt i 2006.

TT Totnes startede med intensive awareness-raising aktiviteter i form af foredrag, film og møder med fokus på klimaet og peak-oil. I september 2006 blev TT Totnes skudt i gang med en festival med ca. 350 deltagere.

Efterfølgende blev aktiviteterne intensiveret. Der var i 2007 mere end 8 filmforvisninger med op til 150 deltagere og foredrag med kendte personer som, fx. Richard Heinberg, mange møder med et deltagerantal op til 350 personer. Der var events med op til 400 deltagere fx. en event om energi, fødevarer og husbygning. Der blev afholdt workshop omkring sårbarheden overfor olieafhængigheden og de første Transition Training kurser blev udviklet og afholdt.

Af praktiske projekter blev der arbejdet med indførelse af lokale penge i form af Totnes pundet, og der blev etableret et havedelingsprojekt. TT Totnes udnævnte sig til "hovedstaden for nøddetræer i England", og der blev startet et nøddetræsplantningsprojekt (Brangwyn, 2008:11).

I juni 2008 blev arbejdet med udvikling af en EDAP startet. Se nærmere i kapitel 3.3.1.

3.2.2. Forest Row

Er en mindre by på 5200 indbyggere, beliggende i det nordvestlige hjørne af East Sussex, ca. 1 times togrejse syd for London. Byens historie går mere end 2000 år tilbage. I Romertiden var der udvinding af jern i området. Forest Row har stadig en del bygninger helt tilbage fra det sekstende til det attende århundrede. De fleste af de bygninger er opført af lokale byggematerialer.

I den victorianske periode blev der lagt en jernbane, som gjorde det nemt at komme til og fra London. Det gjorde Forest Row attraktiv for londoner både som retræte område, men også for forskellige typer af rekreation som fx. golf.

Forest Row har ca. 150 virksomheder og forretninger. Som blandt andet omfatter 2 biodynamiske gårde, 6 skoler og Emerson College. Der er mange forskellige grupperinger i byen, som er med til at skabe en levende kommune. Der er en årlig kunstfestival, kirker, en community cafe, cykelstier, et orkester, storytelling, og meget mere.

Kort oversigt vedr. aktiviteterne i TT bevægelsen i Forest Row

I Transition Forest Row blev den første kernegruppe grundlagt i slutningen af 2006. De første 1,5 år gik med foredrag, seminarer og møder med fokus på klima og peak-oil problemerne for at øge indbyggernes awareness.

I foråret 2009 afholdes der en stor festival blandt andet med invitation af og optræden af kor fra samtlige skoler i Forest Row. Det skabte så meget interesse, at der efterfølgende kunne dannes 6 TT arbejdsgrupper. Det antal er nu udvidet til 16 arbejdsgrupper.

I oktober 2008 startede Forest Row deres arbejde med udviklingen af en EDAP som blev afsluttet i april 2009.

3.2.3 Tooting - en bydel i London

Tooting er en integreret bydel af det sydlige London. Her startede aktiviteterne op efter at borgere havde besøgt Schumacher Collage i efteråret 2007 og her modtaget oplysninger om Transition Towns. Hjemme igen i London søgte borgerne efter ligesindede, som man kunne tilslutte sig. Men efter en forgæves søgen måtte man erkende: "You – yourself – you are the person you are looking for!" Efter flere køkkenmøder etableredes så en styregruppe, som arbejdede efter Transition Town Handbook. Som en del af London er Tooting helt integreret i storbyens hele infrastruktur og også hvad angår private virksomheder.

Kort oversigt vedr. aktiviteterne i TT bevægelsen i Tooting

Efter de indledende orienteringsmøder, jf. de 12 trin i Håndbogen, så dannedes en lang række grupper der hver har sit emneområde. Bydelen er karakteriseret ved et meget store antal mindre virksomheder med mange typer af produkter fra de etniske londoners oprindelige hjemlande.

I juli 2010 vil en lukning af hovedstrøget i bydelen blive gennemført, hvad der bl.a. har til formål at fokusere på lokal handel.

En af hovedkræfterne for TT i Tooting teatermennesket Lusy Neal oplyser, at i hendes arbejde med story-telling er hun med peak-oil og global opvarmning blevet præsenteret for et materiale, der indeholder alle de elementer som en god story bør indeholde, og mere til. TT Tooting gennemførte en større festival i 2008, der bidrog med awareness om nødvendigheden af at etablere lokal resiliens.

3.3. Vurdering af de principper der ligger til grund for at transition modellen virker

Dette afsnit er struktureret i forhold til de principper, som TT bevægelsen selv angiver ligger til grund for, at Transition Town modellen virker. I det efterfølgende er der med udgangspunkt i denne

selvforståelse og de gennemførte informantinterviews fortaget en fænomenologisk beskrivelse af de enkelte principper for at vurdere, om der er hold i udsagnet om at TT modellen virker:

Oversigt over TT principperne som evalueres: (bilag 6)

1. *En positiv vision for fremtiden*

- Hvis vi ikke kan forestille os den fremtid vi ønsker, kan vi ikke skabe den

2. *Avareness- raising - Bevidsthedsudvikling*

- Vores mål er at fortælle folk sandheden og have tillid til at de selv finder de rigtige løsninger

3. *Inklusion - der er behov for alle*

- I et succesrigt transition projekt er enhver kompetence værdifuld fordi der sker så meget
- Kom med det du brænder for, og gør det til det, du vil bidrage med, ved at gøre det til et projekt

4. *Resiliens - opbygning af stærke lokale fællesskaber / byområder (local communities)*

- Resiliens er f.eks. et systems evne til at absorbere forandringer og stadig virke
- I de fleste communities havde man for en eller to generationer siden de grundlæggende kompetencer til at være selvforsynende i lokal området

5. *Transition er fornuft - løsningen har samme omfang som problemet*

- De fleste løsninger på vores problemer ligger på det lokale niveau - vi behøver ikke at vente på, at andre gør noget
- De løsninger der skal findes har samme størrelse som problemet

6. *Der er både behov for indre og ydre transformation*

- De udfordringer vi står overfor er ikke kun skabt af teknologien, men er et direkte resultat af vores verdensopfattelse og vores værdier
- De informationer som vi konfronteres med om planeten generer frygt og sorg - det kan medføre den benægtelse som mange mennesker er fanget i
- Psykologiske modeller kan hjælpe os med at forstå, hvad der virkelig sker og med at undgå at underbevidstheden saboterer forandringsprocesserne

7. *En viral model - en model der er nem at overføre*

- Transition modellen er simpel, men kraftfuld - og mange communities af alle størrelser og geografisk placering kan afprøve dem
- Der stræbes efter at udvikle arbejdsmetoder, der er nemme at kopiere
- Fra starten bygges på ideen om informations og ressource deling samt anvendelse af hjemmesider og international netværk.

3.3.1. *En positiv vision for fremtiden*

Hvordan arbejdes der konkret i et TT initiativ med at skabe en positiv vision for fremtiden?

Etableringen af en positiv vision for fremtiden er det sidste af de 12 beskrevne trin i et TT projekt og munder ud i en "Energy Descent Action Plan" EDAP. Dette afsnit er primært en procesbeskrivelse af de enkelte faser i arbejdet med udviklingen af en fremtidsvision baseret på informantinterviewene. Der vil konkret blive beskrevet to forskellige ambitionsniveauer. Totnes fremtidsvision i form af en færdig udarbejdet EDAP og en kortere beskrivelse af processen i udarbejdelsen af Forest Rows fremtidsvision. Kapitlet slutter med en kort opsummering.

Visionsprocessen i Totnes

Det efterfølgende er en fænomenologisk beskrivelse af udvikling af en EDAP for Totnes og er primært baseret på interviewet med Jacqi Hodgson (JH). Jacqi er koordinator for EDAP projektet i Totnes. Hun blev projektansat i juni 2008 for et år, med det formål at etablere en EDAP, med udgangspunkt i det arbejde, der allerede var blevet gjort, men ikke mindst med formålet, at sørge for

maksimalt inddragelse af hele kommunen. EDAP'en skal ikke kun være en plan for TT initiativet, men en plan som andre i kommunen kan identificere sig med,

Allerede fra starten blev der gjort meget for at være inkluderende. Som Jacqi siger : *"Vi oplevede at det var kritisk for resultatet, at der i starten var tid til at involvere det øvrige samfund, så meget af min tid i den tidlige fase blev brugt til at kontakte andre grupper i kommunen, som burde have en interesse fx. politikere og embedsmænd. Jeg telefonerede til mange, jeg gav foredrag til mange grupper / foreninger. Der er et regionalt partnerskabsprogram for Devon, som har kontakt med alle de mindre foreninger, omfattende fx. kvindegrupper, handikappede osv. Jeg har været til en del møder blot for at netværke. Jeg har skabt kontakt til mange gruppe også til grupper, der ikke har noget at gøre med den grønne bevægelse. Det var fx. mig der første gang kontaktede den politidirektør, der var her i dag".*

Hvis vi ser på reaktionerne blandt dem, som blev kontaktet var de meget forskellige: *"Der var mange som ikke havde hørt om TT, en del var ikke interesseret, men ofte fik jeg lov til at komme til en kop kaffe. Et problem var at mange allerede havde en årskalender. Men mange ville informere deres medlemmer".* Jacqi Hodgson fik ofte deres adresseliste. Hun ledte efter de positive personer, efter de åbne dører. Denne metode gjorde det muligt at skabe opmærksomhed i kommunen.

Hun blev relativt tit inviteret til at komme til et møde, og måtte finde ud af, hvad folk var interesseret i. I starten var det svært, for på det tidspunkt havde TT ikke en brochure. Da den kom blev det nemmere. Resultatet af de mange kontakter var, at da TT i september 2008 havde et stormøde var der mange af de kontaktede der kom.

Der blev anvendt meget tid og kræfter i kontakt processen for som Jacqi siger: *"Andre mennesker tager ikke ret nemt andres planer ind, men hvis de kan se, at deres egne ideer er involveret, så får de ejerskab, og det er kritisk, hvis der skal gennemføres større forandringer".*

I starten af projektet gjorde Jacqi også meget for at inkludere de eksisterende TT arbejdsgrupper i planen for gennemførelse af visionsprocessen. Hun kontaktede hver enkelt arbejdsgruppe, præsenterede projektplanen og gav dem mulighed for at komme med ideer og indvendinger, igen for også her at skabe ejerskab.

Selve visionsprocessen foregik i forskellige faser fra september 2008 til marts 2009.

Der blev afholdt ni forskellige åbne visionsworkshop med hvert sit tema som fx. husbygning, energi, transport, og fødevarer. På workshoppen arbejdede man med at afklare forudsætningerne for visionen, samt med at afdække mulige scenarier for fremtiden. Medlemmer af den konkrete TT arbejdsgruppe hjalp Jacqi med at afholde visionsprocessen med deltagelse af såvel andre TT medlemmer, som øvrige deltagere.

Alt materialet vedr. visionen blev derefter renskrevet på små lapper for hvert tema. Det var et kæmpe arbejde. Efter jul 2008 blev der igen inviteret til workshop for de enkelte temaer og der blev gennemført en "backcasting" proces. Som Jacqi sagde: *"På det møde arbejdede vi os baglæns på tidslinien startende i 2030 og så, hvad der så skulle starte tidligere. Alle brikkerne vedr. visionen for det tema var på et bord. Man tager det op, man var mest tiltrukket af. Drøfter placeringen med andre og lægger det derefter i en stor cirkel for 2009, 2016, 2025 og 2030. Derefter måtte man sige, hvordan kommer man derhen".* "Folk arbejdede i to time. De var totalt optaget og glemte tiden totalt, når de arbejdede med hvordan det kunne virke. De sagde, at det var intenst og inspirerende".

Det var lidt sværere at få tilstrækkelig mange til at komme til denne række af workshop. På det dårligst besøgte møde, der handlede om ungdommen kom der kun en person udover arbejdsgruppen og han var 80 år gammel.

Derefter blev det hele samlet tematisk i en grafisk form: *"Jeg havde en kunstner med i processen, men det var et forfærdeligt stort arbejde at strukturere og samle det, men det var effektivt. Det som tog tiden var at sortere det hele, og sikre at der ikke var gentagelser, men det hjalp med at informere folk."*

Det færdige materiale blev udstillet i Rådhusshallen i en uge i form af en 40 fods lang tidslinie. Der var åbent fra middag til lukketid og Jacqi var der hele tiden. Der kom ca. 300 besøgende og alle havde mulighed for at kommentere og tilføje bidrag. I løbet af ugen var der en del diskussionsgrupper, og der kom også en del skoleklasser, som blandt andet bidrog med tegninger om, hvorledes de forestillede sig fremtiden.

En aften var der inviteret til "2030 kabaret" i Rådhusshallen. Her var der en skuespillergruppe der spurgte publikum, hvordan de forestillede sig 2030 og så spillede de det. *"En kvinde sagde hun huskede da de rev asfaltvejene op, og så improviserede teatergruppen historien de gravede vejene op. Det var fantastisk"*.

Så startede skrivefasen som gik fra marts til juni 2009, også i den fase havde Jacqi møder med de enkelte arbejdsgrupper og lyttede til deres kommentarer og integrerede dem, hvis det var muligt.

Hvert hovedafsnit har samme layout: Udfordringerne, beskrivelse af den nuværende situation, lidt statistik. Så "business as usual" dvs. hvordan ville tingene være, hvis der ikke blev forandret noget. Hvordan kan det se ud, hvis vi er villig til forandringer. Så blev visionen for 2030 medtaget og til sidst tidslinien for at komme derhen.

I udarbejdelsen har der været en vis kontakt med kommunen, som i 2003 udarbejdede en kommunal udviklingsplan. I EDAP'en er de områder medtaget, som kommuneplanen er opdelt efter.

EDAP'en vil være færdigtrykt i januar 2010 og er på over 200 sider. Den udgives som et offentligt dokument og bliver lagt ud på nettet. TT håber, at folk vil komme med kommentarer til den.

Jacqis kommentar til hele forløbet er: *"Alt er meget eksperimentelt. Det er meget vigtigt i denne proces. Så vi lytter meget til de ideer der kom. Vi skaber en template, en metode som andre grupper kan anvende"*

Indtil nu har arbejdet med EDAP'en været baseret på frivillighed bortset fra Jacqis et års projektansættelse. Men når EDAP'en skal realiseres, er det efter Jacqis opfattelse nødvendigt med et antal ansatte til at sprede budskabet og holde fast i det, som skal realiseres.

Visionsprocessen i Totnes har strakt sig over ca. 1,5 år. Den har været meget social eksperimentel og inkluderende og er blevet gennemført med en høj grad af kreativitet og social fantasi, og den vil formentlig kunne anvendes som en model for andre Transition Towns, når de er igennem awareness-raising fasen.

Visionsprocessen i Forest Row

Visionsprocessen for "Forest Row in transition" frem til 2030, blev gennemført i perioden oktober 2008 til april 2009. Fokus for visionsprocessen var: Hvorledes kan Forest Row blive en resilient kommune, der anvender et minimum af fossile brændstoffer?

En væsentlig forskel på denne vision og så EDAP'en for Totnes er, at der ikke er udarbejdet en egentlig handlingsplan for, hvorledes visionen kan realiseres. Det arbejde udestår.

Impulsen til at komme i gang med en vision på det tidspunkt var, at der var en fond, hvor der kunne søges op til 5000 pund til et socialt eksperiment. Som Mike sagde: *"Vi ansøgte om fondsmidler og deadline var inden for en uge, så vi måtte hurtigt finde på, hvad pengene kunne bruges til. Vi besluttede os for en EDAP vision".*

Det betød meget arbejde for alle, men det blev ifølge Mike snart klart, at det ikke kunne blive en EDAP: *"Vi måtte indse, at der var for meget arbejde i at lave en fuld EDAP. Så der var mange ting, som vi ikke kunne nå i den periode vi havde".*

Inputtet til visionen blev produceret på basis af, hvad hver enkelt arbejdsgrupper ville have med ind i dokumentet. Der var en redaktionsgruppe på tre personer som sammenskrev materialet. Det var som Rowena og Tony siger, en vanskelig proces: *" Vi sammenskrev materialet fra 35 forskellige personer. At producere noget blandt folk, hvor der er ikke er nogen hierarki, ledelse og det at få folk til at arbejde sammen var fyldt med spændinger. Det var uendelig hårdt. Det derefter at levere det til 2000 husstande var ingenting". " Vi sorterede det og strukturerede det. Det var Charlene, som gjorde det meste. Vi havde mange vrede telefonopringninger fra folk om hvad vi havde udeladt. Vi forsøgte at forklare at det skulle skrives så alle kan læse det. Fokus for visionen var, at det skulle skabe interesse for projektet og kunne læses af alle. Børn skulle også kunne læse den. Derfor har vi en fortløbende børnehistorie".*

Vedr. layout, struktur og indhold fik gruppen hjælp af en designer til at lave forsiden, men ifølge Rowena: *"Var det ikke nemt for designeren at finde ud af, hvordan forsiden skulle se ud efter at have lyttet til 12 personers forskellige meninger".* Vedr. tegningerne i visionen, så kom mange af dem fra børn, men en del af dem er kommet fra en tegner, som var en ven og lavede dem gratis.

Redaktionsgruppens egen vurdering af visionen udtrykkes således af Rowena: *"Dokumentet er en blanding af forskellige ting og reflektere det fakta at folk havde forskellige synspunkter. Vi havde store diskussioner om hvad der skulle med. Men vi skabte noget, som er værdifuldt"*

Der blev gjort en stor indsats for, at spredningen skulle lykkes. EDAP vision fra Forest Row er som nævnt uddelt til samtlige husstande lidt, over 2000. Der var forventninger om at det skulle gøre TT initiativet endnu mere kendt, men som Rowena siger: *"Jeg er ikke sikker på hvad EDAP'en har betydet. Jeg troede, at den ville skabe meget debat og at der ville komme mange til de næste events, men der kom ikke så mange til de efterfølgende møder. Mange af dem jeg talte med sagde: "Ah jeg har ikke set den". Jeg tror det er en langsom proces, så man kan let blive skuffet og spekulere på hvor meget der kommer tilbage".*

Men generelt var folks reaktioner positive, fx. siger Mike: *"Vi har mest haft positive feedback. Vi har også haft lidt negativ feedback, som fx. det er spild af penge. "Hvad er det kommunen gør, når de spilder penge på sådan noget som det her". Der er en del modstand mod forandringer. Folk mener ikke, at det er nødvendigt"*

Når man holder dokumentet "Forest Row in Transition" i hånden, så ser man et smukt tiltalende dokument, som er læseværdigt og inspirerende. Man kan se af hele layoutet, at det ikke er en teknisk kommunal plan, men derimod et produkt skabt af kreative mennesker, af folk med fantasi, men samtidig med en logisk struktureret tænkning. Det er et dokument fyldt med "food for thought". Et dokument der appellerer til fantasien og som viser de positive muligheder der findes i et samfund, der stræber efter at blive resilient. Det kan, og skal ikke læses som en aktionsplan for, hvad der konkret kan gøres for at realisere en ny fremtid for Forest Row, men det er en god platform for at gå i gang med at tage konkrete beslutninger om, hvor meget af visionen der bør og kan realiseres. (bilag 7)

Opsummering vedr. En positiv vision for fremtiden

I såvel Totnes som Forest Row har udgangspunktet for visions arbejdet været, at vi i TT må gå konstruktivt og kreativt ind i arbejdet med udviklingen af en positiv vision for byernes fremtid. At kun, hvis vi kan forestille os, hvordan vi ønsker fremtiden har vi en mulighed for at realisere den. At vi må arbejde maksimalt inkluderende i udviklingsprocessen, og bruge vores fantasi til at skabe en -for kommunen- mulig og tilfredsstillende vision. Som Charlene siger: *"En af de ting som er speciel er, at TT anerkender betydningen af en positiv vision. I mit arbejde med visioner kommer jeg i forbindelse med mange fremtidsscenarier der er skræmmende. Der er mange som er bange for fremtiden. Jeg mener at TT siger "ja" til det skræmmende. Det er sandt, men vi kan se det som en mulighed for en fremtid som er positiv (abundant), en mulighed til forandring og til at finde den fremtid vi gerne vil leve i. Så jeg tror at kraften i en positiv vision ikke må underestimeres"*.

De TT initiativer, som er længst fremme har efter ca. 1 til 2 års arbejde gennemført det sidste af de 12 trin, nemlig en visionsproces med udarbejdelsen af en EDAP. I Forest Row blev den fase gennemført på ca. 8 måneder. I Totnes har den taget ca. 1,5 år. Hvad der så skal ske er endnu ikke klart specificeret i det tilgængelige materiale. I Totnes er EDAP'en udarbejdet som en handlingsplan, men det næste skridt til realiseringen udestår.

Så det er endnu for tidligt at svare på, hvad der sker når de enkelte TT initiativer har gennemført deres EDAP. Så et væsentligt udestående spørgsmål er: Lykkes det TT bevægelsen for alvor at komme ud over visionsfasen og ind i en realiseringsfase?

3.3.2. Awareness raising - Bevidsthedsudvikling

Hvordan arbejdes der konkret i et TT initiativ med "awareness raising" med spørgsmålet om, hvorledes det er muligt at øge borgernes bevidsthed om, hvorfor det er nødvendigt at flest mulige får en forståelse for de alvorlige konsekvenser, der tegner sig, hvis der ikke gøres noget vedrørende klima og peak-oil problemerne. At der opnås en forståelse for at løsningen ligger i, at der må gøres noget i fællesskab, at det kun er igennem et aktivt medborgerskab, at det er muligt at finde de løsninger, der er brug for. At det kræver social fantasi at finde disse løsninger. At et lokalt byområde må arbejde for at blive resilient, så det bedst muligt kan modstå fremtidens udfordringer. Det efterfølgende giver et billede af, hvad der er sket i de undersøgte initiativer i forhold til awareness raising - bevidsthedsudvikling såvel blandt de personer, der har engageret sig i TT arbejdet som blandt byens øvrige borgere. Kapitlet slutter med en kort opsummering.

Et TT initiativ starter med oprettelse af en kernegruppe, en styregruppe som i kortere eller længere tid har fokus på klima og peak oil problemerne og selv ønsker at gøre noget aktivt sammen med andre for at komme i gang med at handle.

Det kan som Forest Row være en person (Mike), der afholdt et endagsseminar omkring behovet for at forandre verden. Baseret på deltagelse i det seminar blev seks andre inspireret til at gå i gang med et

klimaprojekt. Fra starten kendte man ikke til TT initiativet i Totnes. Den kommende kernegruppe deltog i et seminar med Rob Hobkins og besluttede sig til, at det var et TT projekt de ville starte.

Det første 1 til 1,5 år gik med at skabe opmærksomhed og hæve bevidstheden omkring klima- og peak-oil problemerne. I kernegruppen var der meget selvstudie og drøftelse af, hvad der skulle gøres. Parallelt hermed var der film og foredrag annonceret bredt i byen. De blev primært afholdt af Mike, som var godt inde i problemstillingen. Til de arrangementer kom der mellem 30 til 50 personer. I 2007 var der en aften med en debat med fokus på klimaet, hvor der deltog et parlamentsmedlem, som var skyggeminister for miljøområdet i England. Til det arrangement var der ca. 200 deltagere. På det tidspunkt benægtede skyggeministeren, at der i fremtiden ville være noget olieressource problem. Oliefirmaet BP's forskere havde forsikret ham om, at der var olie nok også ud i fremtiden. Mike fortalte efterfølgende at parlamentsmedlemmet nu var ved at skifte holdning på det område.

Mike havde lange overvejelser om, hvorledes han bedst kunne få budskabet igennem og tænkte på om der kunne hentes inspiration fra alkoholbehandlingen, hvor man åbent erkender sin afhængighed. Han overvejede om han fremover skulle præsenteres sig med: *"Hej: jeg hedder Mike, jeg er afhængig af olie"*.

Tony udtrykte fx.: *"At regeringen gør for lidt, at man som græsrodsbevægelse kan opnå en masse, hvis det lykkes at inspirere og mobilisere mange, så kan der opnås forandringer"*. Men han var fuldt bevidst om, at det ikke var en nem opgave.

Rowena tidligere byrådsmedlem for de konservative med særlig interesse for klima og miljø, udtrykte at hun efter ca. 1,5 års arbejde synes, at det mere og mere var de samme mennesker der kom hele tiden: *"at vi prædikede for de frelste"* og som hun også sagde: *"det kan være rart en gang eller to, men det bliver frustrerende i længden"*.

Frustrationsniveauet i kernegruppen måtte først være på et tilstrækkelig højt niveau før kreativiteten blev mobiliseret og den begyndte at anvende social fantasi til at komme med nye løsninger.

Et af svarene på, hvorledes der skabes mere awareness kom i form af, at TT arrangerede en børnefestival for hele byen i marts 2008. En festival, hvor der kom børn med tilhørende familier. Der var børnekor fra alle de forskellige skoler. Det var første gang med et arrangementet i byen, hvor der var deltagere fra såvel de offentlige som de private skoler. Udover musik, poesi var der information om klima, bæredygtighed, peak-olie og TT. Festivalen varede en hel lørdag og der kom 300 - 400 mennesker: *"Der kom og gik folk hele tiden"*. Børnene malede bl.a. et kæmpe banner med teksten "Children of Forest Row care".

Det arrangement skabte opmærksomhed og øgede interessen for TT og klimaproblematikken blandt de borgere, som ikke var "frelste" i forvejen. Der kom mange tilbagemeldinger om, at det var et fantastisk arrangement.

(fortsættes)

Case om

Awareness raising, empowerment og betydningen af en positiv vision

Når man vælger at engagere sig i et arbejde på at bidrage til at øge bevidsthed (awareness) om det hensigtsmæssige i at udvikle lokal resiliens, er det ikke tilstrækkeligt at fokusere på en klima CO2 løsning, når peak-oil problemer i løbet af relativt få år bliver et meget konkret problem for samfundet

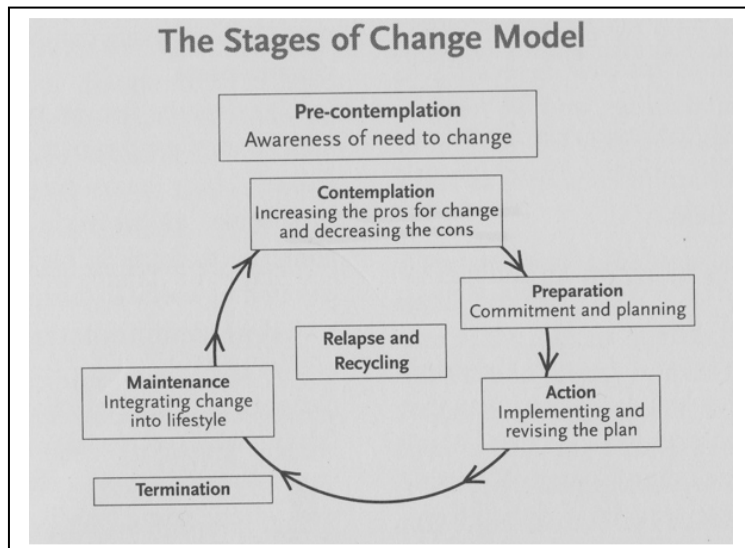
og den enkelte. En stor del af arbejdet i et TT initiativ består i at italesætte problemerne på en måde, så flere og flere i lokalsamfundet indser, at borgerne selv er en del af løsningen, og at en sådan kun kommer såfremt tilstrækkelig mange bidrager kreativt og konkret, individuelt som institutionelt ved at understøtte systemændringer.

Det forudsætter at det enkelte medlem af et Transition Town initiativ på en enkel måde er i stand til pædagogisk at udrede et kompliceret problem som fx. peak-oil eller konsekvenserne af klimaforandringerne og placere fænomenerne i en historisk-strukturel sammenhæng. Dvs. at den enkelte helst skal kunne forklare sig overfor en enkelt person, en mindre gruppe og en større forsamling. En af de sociale teknikker, der bliver anvendt på TT træningskurserne til det formål er en sekvens af øvelser, hvor hver enkelt trækker et kort med en graf, der illustrerer f.eks. et klimaproblem. På bagsiden af kortet er en kort forklaring af problemet. Først formidler deltagerne indholdet til en enkelt person, så til en gruppe af fire og endelig til sidst overfor hele gruppen.

Øvelse giver faktisk viden og er med til at øge den enkeltes bevidsthed om problemstillinger i hele klimaspørgsmålet og vedr. peak-oil. Den bidrager samtidig til empowerment af den enkelte, idet den giver tryghed og mod til selv at gå ud og fortælle om forholdene.

Psykologiske aspekter og netværksdannelse

På kurserne bliver fokuseret på de forskellige forandringsfaser som en person kommer igennem, når vedkommende går fra ikke at erkende et forandringsbehov til at skifte opfattelse, og efterfølgende selv blive involverede. Til det formål bliver efterfølgende forandringsmodellen af Diclement anvendt (Hopkins, 2008:85)

Stikord til de enkelte faser:

Precontemplate: Det tidspunkt, hvor man begynder at blive klar over, at der er noget galt, men ikke endnu ved, hvad der kan gøres eller hvordan man vil bidrage. Man er endnu ikke en del af et TT initiativ

Contemplate: Det tidspunkt, hvor man siger ja til at gøre noget, og selv har ideer og går ind i en TT gruppe.

Preparation: Hvor man som en del af f.eks. en arbejdsgruppe begynder at forberede et initiativ, en event

Action: Hvor eventet realiseres

Maintenance: Forandringen er blevet en del af ens livsstil

Contemplate: Cirklen er sluttet og man er klar til nye initiativer

(fortsat)

Opsummering vedr. awareness raising

Svaret vedr. awareness raising er baseret på informantinterviewene. Det er i den første lange periode op til et eller to år af et TT initiativ hovedfokusområdet. Der må udvises stor kreativitet på området i form af mange forskellige typer af aktiviteter. Ikke mindst kan der skabes interesse for TT, hvis familierne medtænkes i awareness aktiviteterne. Det er muligt at få folk til at komme til TT arrangementer, men det er en langsom proces, der ikke er uden frustrationer. Det store spørgsmål er hele tiden, hvor mange af dem som kommer, der bliver aktiv deltagere i det efterfølgende arbejde.

3.3.3. Inklusion - der er behov for alle

Er der hold i udsagnet om, at der er brug for alle? Hvad gøres der i praksis for at formidle det budskab videre i lokalsamfundet på en måde, så det inspirerer andre til at blive en del af TT projektet? Hvad gøres der for at få såvel de unge som de ældre med? Hvor mange er villige til at gå ind i en arbejdsgruppe? Hvordan ligger det med tilslutningen i byområdet til at gøre noget aktivt? TT er et græsrodsinitiativ i civilsamfundet. Hvad gøres der for at skabe interesse i erhvervslivet? Det er de spørgsmål det efterfølgende forsøges at give et billede af baseret på de gennemførte interview. Kapitlet slutter med en kort opsummering.

Kernegruppen i Forest Row besluttede i forbindelse med planlægningen af børnefestivalen, at de var nødt til at opløse sig selv. De var blevet for sammenspiste, det var for svært for andre at komme ind og deltage i arbejdet. De ønskede at være mere inkluderende og give plads til andres ideer og aktiviteter, så det i større udstrækning kunne blive en fælles community sag for hele byens indbyggere.

En måned efter børnefestivalen blev der afholdt et aftenarrangement med formålet at etablere arbejdsgrupper. Til møde kom der ca. 50 personer og der blev etableret seks arbejdsgrupper baseret på deltageres interesser. Der eksisterer i dag ikke nogen formel kernegruppe. Man prøvede at etablere en kernegruppe med en repræsentant for hver af arbejdsgrupperne, men det lykkedes kun delvist, så en del fra den gamle kernegruppe udgør i dag en uformel kernegruppe.

For at blive mere synlige blev der ca. samtidig oprettet en hjemmeside, hvor alle arbejdsgrupperne kan lægge information om event og projekter ind.

De synes selv at TT initiativet vokser for langsom. De oplever at ca. 30 til 40 % af indbyggerne i Forest Row kender til TT og er positive, men der er også mange, som ikke kender til TT og som ikke er interesserede. Der er en vis frustration og irritation over TT i dele af byen ikke mindst blandt lokal politikkerne. Forest Row består af mange med konservativ holdning, men også af et stort antal personer, der har en alternativ indstilling til live. En del af de konservative politikere i byrådet "*tror at TT bevægelsen er et bundt hippier, at de er tilknyttet Steiner skolerne er klædt i tæpper og går i sandaler*" På det sidste er det blevet bedre. Tony har fx. haft mulighed for at deltage i kommunale liaison møder for koordinering af hvilke events, der skal afholdes i hele kommunen og som Tony sagde: "*Vi arbejder hårdt på at virke som normale mennesker. Så det hjælper at gå til møder, at være en normal person, der er åben og venlig*".

Fokus på lokale fødevarer

Den nyeste satsning i Forest Row for at inkludere så mange borgere som mulig var en fødevareruge. Det var en aktivitet, planlagt og gennemført af fødevarerarbejdsgruppen ud fra en tænkning om, at vi alle har behov for fødevarer. Så hvorledes kan vi bedst mulig sætte fokus på anvendelsen af lokale fødevarer. Temaet for en uges aktiviteter fra 3. til 10. oktober 2009 hed "Forest Row Local food week" med undertitlen: "En uge med aktiviteter, der hjælper til at opdage de fantastiske lokale fødevarer og som opmuntrer os til at dyrke og spise dem".

I Forest Row er der en årlig høstfestival, hvor der kommer tusindvis af deltagere fra såvel selve byen som fra oplandet. TT var repræsenteret med forskellige boder og havde arrangeret en familiecykeltur for børn og voksne på ca. 12 miles med 12 poster, hvor du fik et stempel. På en post blev der udleveret et lokalt æble, på en anden var der et spørgeskema om deltagernes synspunkt på lokale produkter. TT fødevarergruppen ville finde ud af, hvorfor så få købte lokale fødevarer. Der deltog ca. 150 personer i cykelturen og ca. 80% besvarede spørgsmålene. 40% sagde, at de mest købte økologiske varer. 30% sagde, at de lagde vægt på at købe lokale varer. 60% sagde at de gerne ville købe flere lokale varer. Indvendingerne mod at købe lokale varer var, fx. at de var for dyre, og at de kun kunne købes i helsekost butikker og deres åbningstider ikke var gode nok. TT arrangørerne opfattede det samlede arrangement som en stor succes, som vil bidrage til at endnu flere bliver interesseret i det arbejde, som foregår i TT.

Som en del af fødevarerugen blev der afholdt en "Business Brunch" i den lokale community hall. Samtlige restauratører, cafe ejere mm. samt de lokale fødevarerproducenter var inviteret. Invitationen foregik ved, at hver enkelt blev kontaktet personlig af en fra TT fødevarergruppen. Det var også den gruppe (ca. 10 personer), der sørger for morgenmaden. Der kom ca. 40 personer til arrangementet. Det var en konservativ lokal politiker som var toastmaster. Han fortalte, at baggrunden for brunchen var, at der blev lavet mange fantastiske produkter lokalt og jo mere de blev anvendt, jo mere basis var der for forretning, for såvel producenter, som for det lokale forretningsliv i det hele taget. Så dette var en god mulighed for at netværke.

Så var der en kort præsentation, hvor deltagerne fortalte hvad de lavede. Der var cafeejere, der var slagtere, der var grøntsagsdyrkere, der var ægproducenter, kageproducenter mfl.

Der var dækket smukt op med blomster på bordene og en disk med lokale produkter som yoghurt, brød, ost, mælk, frugt, te, kaffe og en god frugtjuice.

Den næste taler var ansat i regionen Devon og arbejder med PR for salg af lokalt produceret frugt og grøntsager. Hun arbejdede for at få flere lokale produkter ind i butikkerne. Hun var ikke involveret i TT. Hun havde bl.a. lavet en "Sussex food finder" en "Sussex breakfast guide" og en "Restauranter guide", hvor kriteriet for at komme med var, at 60% af produkterne skulle være produceret lokalt.

Derefter var der en cafejer som fortalte, at han fokuserede på at anvende lokale produkter. Han startede med en tak til den tidligere taler, for som han sagde "*uden den Restaurant guide med lokale produkter var han ikke sikker på at hans cafe havde overlevet*". Han fik leveret varer fra ca. 30 lokale producenter. Han havde også en social entreprise, idet 70% af det overskud der blev skabt, gik tilbage til sociale formål. Han var ikke medlem af TT. Han fortalte, at i uger hvor salget gik lidt langsomt, så var en af fordelene ved de lokale leverandører, at han kunne få henstand. Det kan man ikke hos de store kæder. Han synes det var meget vigtigt, at de lokale producenter fortalte om, hvad de producerede.

Så var det tid til æg, bacon og pølser, alt lokalt produceret.

Den næste taler var kageproducent og fortalte om betydningen af det arbejde som TT fødevarergruppen gør. Hun holdt af lokalt community arbejde og værdsatte det lokale samarbejde. Fx. havde hun en god aftale med en lokal ægproducent. Hun købte de skæve, de ukurante æg til en god pris. Æg som ægproducenten havde svært ved at komme af med. Hun fik æggene til en god pris. Så det var en win-win situation. Hun var god til at lave kager, men ikke god til at markedsføre sig, så muligheden for at synliggøre sig i et netværk som det her, var meget vigtig for hende.

Til sidst kom Mike fra TT og fortalte om resultatet af det "survey", de havde lavet under høstfestivalen, og at han så en fremtid, hvor man producerede meget mere lokalt.

På vej væk fra mødet var der lejlighed til at overhøre et par kommentarer til arrangørerne som fx.: *"De personer i TT fødevarergruppen gør et fantastisk arbejde"*.

I et efterfølgende interview var der lejlighed til at spørge ind til, hvordan arrangørerne havde oplevet brunchen og hvordan det havde været at få skabt interesse for deltagelse. De synes det havde været en vanskelig opgave at få tilstrækkelig interesse specielt fra restauratører og cafeejere: *"Der var mange de gerne havde set, som ikke kom"*. Fokus for invitationen var ikke ideologisk, men *"Buy local-earn more"* at man ved at købe lokalt kan øge sin profit. Et af de modargumenter, som de ofte blev mødt med var, at de lokale fødevarer var for dyre.

På spørgsmålet om der deltog personer som de ikke havde regnet med at se, var svaret fra Tony: *"Ja fyren fra premium supermarked kom og blev der hele tiden. Jeg så at han udvekslede business kort. Det var excellent, så måske bliver der mulighed for lokale producenter at levere til det supermarked. Hele formålet med i dag var at netværke, at skabe en situation hvor folk kunne mødes og gøre forretning og på lidt længere sigt at sige til øvrige forretning partnere, at det var interessant at være der, så der kommer endnu flere næste gang"*

Så generelt var der en oplevelse af succes i arrangørgruppen, og af, at man havde startet noget der var vigtigt, samt at der var basis for et efterfølgende arrangement, hvor man måske kunne foreslå, at hver enkelt deltager inviterede tre potentielt interesserede med.

Lykkes det at fastholde folk i TT initiativerne?

TT er en græsrodsbevægelse og derfor må man, som Charlene siger: *"Forvente at folk er der, så længe de finder det interessant"*. Der er mange nye som tiltrækkes gennem de åbne arrangement som fx. foredrag, men som Mike siger: *"En del kommer et stykke tid og så, hvis det ikke er interessant nok og de ikke får deres idéer igennem, så ser man dem måske kun nogle få gange"*. Det bevirker, at der er en vis udskiftning blandt de personer, som er aktive. Der er en del som kommer og bidrager til etablering af en bestemt event, og når den så er afsluttet forbliver de måske som medlemmer, men de trækker sig ud af det aktive arbejde.

Opsummering vedr. inklusion

TT organisationen er åben og inkluderende. Der er gode muligheder for personer, der ønsker at handle og er socialt kreative. Den type personer har gode muligheder ved at tilslutte sig TT bevægelsen, og få gennemført egne ideer. Fx. er Forest Rows hjemmeside helt åben, så ethvert medlem med en god social idé kan lægge den ud på hjemmesiden, som en event eller en arbejdsgruppe, og så se om der er tilslutning til at arbejdsgruppen bliver en realitet og ideen gennemført. Der er visse principper, som skal være overholdt for at en aktivitet kan betragtes som en TT aktivitet, men rammerne er meget vide. De vide rammer, der er for den enkelte til at handle er en medvirkende årsag til, at de fleste af de personer, der går ind i et TT initiativ forbliver, og at de også efterfølgende er med til at sprede budskaberne i deres netværk.

Der gøres meget for at inkludere så mange som muligt, såvel unge som ældre og personer med forskellig politisk opfattelse, profession og fokus, men hvis man ser kritisk på sammensætningen af de personer, som tiltrækkes af TT, så er problemet som Charlene udtrykker det: *"Når man går til TT møder, så er det mest folk over 40. Folk som næsten alle er hvide, folk med en god uddannelse og med en god økonomi. Der er næsten ingen etniske grupper, fattige eller unge mennesker. Det er den type mennesker, der bliver tiltrukket af disse spørgsmål og som ønsker at blive involveret. De har motivationen og informationen"*.

3.3.4. Resiliens - opbygning af stærke lokale fællesskaber / byområder (local communities)

Hvordan arbejdes der konkret med "Resilience" i et TT initiativ baseret på spørgsmål som: Hvorledes er det muligt at øge borgernes bevidsthed om resilience? Hvorfor det er nødvendigt fremover at tænke på resiliens i et lokalt samfund? Hvorfor bevirker opbygningen af resiliens et stærkt lokalt fællesskab? På hvilke områder kan et lokalt byområde arbejde for at blive resilient, så det bedst mulig kan modstå fremtidens udfordringer? Hvilke konkrete eksempler er der på arbejdet med resilience? Hvad er resilience for en konstruktion? Er resilience så konstrueret / så meget en fagterm, at det er svært anvendeligt i det lokale praktiske arbejde med opbygning af resiliens? Det efterfølgende giver et billede af, hvad der er sket i de undersøgte initiativer i forhold til opbygning af resiliens. Kapitlet slutter med en kort opsummering.

Et af de væsentligste områder for opbygning af resiliens er, om lokalområdet er i stand til at "brødføde" sig selv. På den baggrund er der i mindre byområder som Totnes og Forest Row meget fokus på anvendelsen af egne lokale produkter. En lokal fødevareruge i Forest Row, med blandt andet spørgsmål som "Kan Forest Row brødføde sig selv", samt aktiviteter overfor de forretningsdrivende og over for borgerne er som tidligere nævnt eksempler på det.

En stærk lokal handel er et andet område, der må vurderes i forbindelse med opbygning af resiliens. I mange mindre samfund forsvinder handelen og dermed pengene ud af byen. Man tjener sine penge et andet sted, man handler et andet sted, så byen er meget sårbar overfor udefra kommende kriser. Hvad kan der gøres for at bevare penge og handel i et lokalområde? Et af svarene er at etablere "lokale penge", som kun kan anvendes i lokalområdet som betalingsmiddel.

Lokale penge

Etablering af lokale penge er et af de områder, der eksperimenteres med i en del af Transition Town bevægelsen. Økonomigruppen i Totnes besluttede sig tidligt for at etablere et projekt med udstedelse af lokale penge, "Totnes Pund". Ben Brangwyn uddyber ideen bag lokale penge således: *"Ideen bag lokale penge er en erkendelse af, at pengene forbliver i det lokale område i stedet for at forsvinde ud af lokalsamfundet. Det er det som sker, hver gang vi bruger almindelige penge i en butik. Så lokale penge bidrager til at opbygge velstand inden for det lokale område. Det er med til at opbygge resiliens, men vi er i en meget tidlig fase. Det er kun et første skridt i et stort puslespil med at opbygge resiliens"*.

Efterfølgende citat fra Ben Brangwyn illustrerer, hvorledes de lokale penge er blevet modtaget i Totnes:

"Vi har lige gennemført et survey i vort område vedr. Totnes Pundet. Det viste, at over 80% af indbyggerne er klar over Totnes Pundets eksistens, men der er mindre end 10 %, som har anvendt dem. Der er omkring 75 forretninger i byen som accepterer dem. Svarende til ca. 10% af forretningerne. Men det er kun en begyndelse på et meget større eksperiment. Der er ca. 6000 Totnes Pund i cirkulation, men Totnes økonomi har en værdi af 60 mill. pund, Vi har 3000 husholdninger som hver tjener ca. 30000 pund om året, så det er en meget lille procent. Det er ok, det har skabt meget opmærksomhed. Det har fået folk til at tænke og tale om penge på en helt anden måde end før. Det har rejst meget debat om hvad penge er, og hvad der er muligt. Det er spørgsmål, som folk ellers ikke ville have stillet."

Ekspérimentet omkring distribution og anvendelse af Totnes pundet er gennemført i forskellige faser. I fase 1 var der kun 300 Totnes Pund i cirkulation. Det var for lidt. Næste fase kom 2 måneder senere, her blev der udstedt 10.000 Totnes pund, hvoraf der er solgt 6000. De blev solgt for 9.50 engelske Pund, så det gav forbrugerne en rabat. Problemet var, at når forretninger konverterede dem tilbage, led de et tab. De fik ikke 10 pund tilbage. Det betød, at de ikke ville acceptere hele transaktionen i Totnes pund.

Ekspérimentet gik ind i tredje fase i begyndelsen af 2008. Der blev udstedt en ny pengeseddel, som blev solgt for et Totnes Pund for et engelsk pund. Det medførte, at der nu er 75 forretningerne som vil acceptere hele transaktionen i Totnes Pund. Det største beløb, der blev handlet i Totnes Pund er en kajak til 325 Totnes Pund.

Så på trods af, at der er en stor del af Totnes's indbyggere, der har kendskab til Totnes Pundet må konklusionen være, at det i første omgang er et socialt eksperiment. Det bekræftes af en episode på en café, hvor vi spiste frokost. Hvor jeg (EL) sammen med Ben Brangwyn hørte den lokale café ejer udbrede sig til en anden gæst om sit synspunkt på Totnes Pundet. Han sagde: *"at det var et spændende initiativ, men at der skulle meget til før end det kunne blive til et betalingsmiddel, man kunne tage alvorligt, og at han på nuværende tidspunkt gav de Totnes Pund han fik væk for at gøre opmærksom på initiativet"*.

Politikontakt

At der er andre end personerne i et TT initiativ, der interessere sig for resiliens, blev bekræftet af et besøg af en politidirektør fra regionen Devon. Hun var på et tidligere tidspunkt blevet inviteret til et åbent møde, hvor hun hørte om TT. Hun havde nu selv bedt om et møde med Ben Brangwyn. Mødet fandt sted samme dag som interviewene.

En af politiets opgaver er at hjælpe samfundet tilbage til det normale efter en katastrofe. Når der i TT tales om resiliens, så er der ikke fokus på et pludseligt chok, men på at gøre samfundet resilient på lang sigt. Politidirektøren så, at politiet også havde en rolle at spille på dette område, og hendes spørgsmål til Ben var: *"Er en TT kommune (community) nemmere for politiet end en ikke TT form for kommune, og vil et TT projekt bidrage til, at kommunen kommer hurtigere tilbage til det normale efter et chok?"*

Der var bla. en drøftelse af, hvilken type projekter politiet kunne blive involveret i, og politidirektøren fortalte: *"at mange af de problemer som de har, er med sårbare mennesker, gamle mennesker. Fx. ældre, der lever i huse hvor forhaverne ikke er velholdte. De personer bliver ofte udsatte - udnyttede - ikke så meget af tyve, der vil slå dem i hovedet, men mere af folk som vil snyde dem fx. påstå at de arbejder for en godgørende organisation og så lokker penge og ting ud af de ældre"*.

Så hvis politiet skulle engageres i et TT samarbejde, så kunne det fx. være at deltage i et "Havedelings projekt". Et sådan projekt fungerer som et "dating agency" mellem personer, der ønsker at dyrke jorden, med andre der har haven, men ikke har energien, tiden eller kræfterne til at dyrke jorden.

Som Ben sagde, så var politidirektøren og han enige om fordelene ved et havedelingsprojekt: *"De ældre sidder i en stol i haven. De har den fornødne viden om havedyrkning, men ikke længere kræfterne til arbejdet. De taler med den/de unge, de overfører viden til de unge mennesker. Det er nøjagtig en af de winn-winn situationer, vi går efter i TT. Haven bliver igen smuk og de ældre kan sidde i vinduet og se ud på en velholdt have og de er ikke længere så udsatte for tyve. Den ældre har selskab og haven er pænere. De ældre kan føle sig lykkeligere over en smuk have, og de bliver værdsat for deres viden. Den unge får overført viden og dyrker mad, som de kan dele med den ældre, og hele samfundet bliver stærkere".*

Ovenstående havedelingsprojekt er et godt eksempel på anvendelse af social fantasi, social kreativitet. Det inddrager de ældres viden. De ældre og de unge får opbygget en relation på et konkret område, der er til gavn for begge. Selv på det økonomiske område er det til fordel for begge. Der bliver dyrket flere lokale produkter. Så det er et godt eksempel på, hvordan et TT projekt kan bidrage til at styrke samfundet og gøre det mere resilient.

Det sidste tema, der blev drøftet var baseret på følgende spørgsmål fra Politidirektøren: *"Hvad kan TT bidrage med i relation til politiet? Kan du hjælpe os med fx. at hæve bevidstheden i politistyrken omkring transition og klimaforandringerne og betydningen af resiliens i samfundet og samfundets afhængighed af olie?"*.

I den forbindelse fortalte Ben om et nyt TT initiativ en "Transition Training Consulting Group", som er en konsulentstjeneste til private og offentlige organisationer, med fokus på behovet for at se på resiliens og CO2 udslippet, fx. i politiet og kommuner mfl. De spørgsmål, der kunne arbejdes med var, hvorledes man fx. kunne formindske olieafhængigheden og nedbringe CO2 udslippet, samt udføre en energi resiliens analyse baseret på livscyklus analyser med udgangspunkt i spørgsmål som fx.: "Hvis fx. olieprisen når 200 \$ pr. tønde, hvilken del af vores organisationer er så mest sårbar. TT har gennemført de første projekter af den type i offentlige institutioner.

Resiliens som fagterm

Resiliens er en vigtig fagterm / konstruktion for dem som fx. beskæftiger sig med permakultur. Men selv for deltagere i et TT kan det være et svært begreb, som en del af dem tøver med at anvende i deres arbejde med awareness raising. Fx. sagde Tony og Rowena følgende i et interview sekvens: *"Tony: Det er en slags kodeord, som jeg forsøger at undgå. Vi siger bæredygtig. Resilience er en slags TT ord. Vi kan tale om de forskellige typer af chok. Det handler om vores mulighed for at overleve de forskellige typer af chok*

EL: Har I prøvet at forklare ordet resiliens til almindelige mennesker?

Rowena: Ikke rigtigt!

Tony: Jeg tror ikke, at vi behøver at gøre det. Transition har en positiv værdi, men resiliens?

Rowena: Vi må finde det rigtige ord. Transition er OK i England, men bæredygtig er generelt nemmere at forstå. Resiliens for mig betyder diversitet. Måden vi vil leve på, vores kompetencer i ethvert aspekt af livet. Vi kan være resiliente i vores familie og personlig i byen. Jeg mener, at England er u-resilient på nuværende tidspunkt".

Opsummering vedr. resilience

Det at gøre et lokalområde resilient er et nøgle fokusområde i et TT projekt. Det gennemsyrrer såvel awareness aktiviteterne, som de praktiske aktiviteter der gennemføres.

Men resilience er en fagterm, som det kan være svært at forholde sig til selv for aktive deltagere i et TT initiativ. Derfor er der en tendens til, at fokusere på indholdet i de gennemførte aktiviteter uden at ordet behøver at blive brugt direkte. I kapitel 4.2.1 fokuseres yderligere på resilience.

3.3.5. Transition er sund fornuft - løsningen har samme omfang som problemet

I dette afsnit ses på, hvad der gør, at TT er en blanding af enkle løsninger, sund fornuft og høj grad af kreativitet.

Tidligere var lokalsamfund meget mere resiliente end i dag, man var langt mere selvforsynende end i dag og anvendte langt flere lokale produkter. Den almindelige borger var langt mere selvhjulpne og selvforsynet. Det at dyrke egne grøntsager selv, at tilberede mad eller at reparere ting var tidligere naturligt, men det er gået meget i glemmebogen. I et TT initiativ arbejdes der på at genopdage disse tabte kompetencer, som fx. i Forest Rows lokale fødevareruge, hvor der var workshop i konservering af fødevarer, hvordan man sår, og på et senere tidspunkt om, hvordan man høster og hvordan man holder høns i et bymiljø.

Ønsket om at genopdage disse kompetencer er en af årsagerne til, at det 10. trin i TT er at ære / værdsætte de ældres viden og lære, hvordan et mere lokalt samfund fungerer. Et eksempel på det er det tidligere omtalte havedelingsprojekt.

Noget af det som har inspireret til den tænkning er Einstein citatet: (Hopkins, 2008:17)

"Ethvert intelligent fjols kan gøre ting større og mere komplekse, men det kræver et geni - og en masse mod - at bevæge sig i den modsatte retning".

Et andet udgangspunkt for tænkningen vedr. TT er, at vi i den vestlige verden har været utroligt kreative og fantasifulde i at skabe den højteknologiske vækstfokuserede verden vi lever i, med de deraf skabte konsekvenser for naturen og klimaet. Nu er tiden inde til at anvende mindst samme kreativitet og fantasi for at finde de enkle løsninger, som der skal til for at løse problemerne og forhindre de katastrofer, som mange af verdens klimaforskere påpeger er konsekvensen af vores højteknologiske vækstsamfund.

TT oplever sig som et af disse kreative bidrag, hvor de er del af et socialt eksperiment, en social bevægelse, der er i stand til at mobilisere de enkelte borgers ideer og kreativitet på basis af sund fornuft.

3.3.6. Der er både behov for indre og ydre transformation

I dette kapitel ses der ikke på den ydre transformation - hvad der f.eks. kan gøres i et energiprojekt, men der fokuseres på, hvordan og hvad der konkret gøres i et TT for den indre transformation og på, hvordan det bidrager til et TT projekts succes. Kapitlet slutter med en kort opsummering.

Klimadebatten er primært fokuseret på internationale aftaler og på at finde de rigtige tekniske grønne løsninger på problemet. Det skal der også til, men der er mange som oplever, at en ændring af folks vaner og værdier er helt nødvendig, og som mener, at den virkelige udfordring i hele transformationen frem mod et bæredygtigt samfund ligger på det område.

I et TT projekt arbejdes der med de psykologiske aspekter af en transformationsproces. Det er en integreret del af såvel TT træningen, som den fokus der er i TT gruppernes indre arbejde samt i arbejdet med awareness blandt kommunens borgere. Som Sophy Banks, en af grundlæggerne af Transition training programmet, siger: *"Det er ikke kun et spørgsmål om at gennemføre projekter, men mindst lige så meget at forstå de indre aspekter vedr. transition, at forstå de psykologiske aspekter der er involveret i en transition, og forstå de dybe forandringer, som folk i et transitionsprojekt selv gennemgår. Forstå de adfærdsmæssige forandringer der kræves, men også at forstå de gruppe-dynamiske aspekter. For alt, hvad vi gør i TT sker i grupper. Mange tror, at det ikke er nødvendigt at fokusere på disse ting, men hvis der ikke er opmærksomhed på disse områder løber folk bare ind i en række forhindringer og konflikter"*.

Den feedback man som træner får fra kursusedtagerne et halvt års tid efter kursus deltagelse er fx.: *"Det hjalp mig virkelig at løse de problemer vi løb ind i vores gruppe, da vi var ved at gå fast". "Folk siger, at de var fyldt med energi og fyldt med "fire" til at gå i gang efter de kom tilbage". "At de fik selvtillid og det bidrog til at skabe klarhed over, hvad det var de prøvede at gøre". "At træningen hjalp med at fokusere, så de gik i gang med de rigtige ting og ikke spildte deres energi"*

Mange mennesker er efter Sophys mening meget bekymrede for det, som er ved at ske: *"TT taler til noget som er ved at blive vækket, og grunden til, at TT har været så succesrig er ikke fordi vi skaber noget helt nyt, men fordi vi taler til menneskers vilje og siger at det er det første skridt, som du kan tage. Det giver folk noget positivt at stræbe efter. Vis denne film, gør dette og se hvad der sker, se hvordan dem du taler med reagerer. Reaktionen er ofte at folk siger: åh ja, det kan jeg også gøre. Det er noget helt andet end blot at underskrive en protest for at få regeringen til at foretage sig noget"*.

I de fleste TT initiativer er der en "Heart and soul" arbejdsgruppe, der beskæftiger sig med, hvorledes der i et TT initiativ kan anvendes forskellige psykologiske og socialtekniske værktøjer til at forebygge kriser, til at forstå kriser og til at forløse kriser og spændinger. Der arbejdes med at inspirere de øvrige arbejdsgrupper vedr. såvel de psykologiske som de spirituelle aspekter i en transformationsproces. Grunden til, at det efter Sophys opfattelse er vigtigt er: *"Vi kan skabe alle de smarte tekniske grønne løsninger i verden vi vil, og vi vil stadig have et system, der gør nogen meget rige og fastholder andre i fattigdom. Uden at det har en relation til naturen og planeten vi lever på. Vi har allerede grundlaget for alle de tekniske løsninger, men vi har ikke forståelsen for de indre forandringer, som er nødvendige. Det betyder ikke, at vi ikke finder de tekniske løsninger væsentlige, men hvis vi ikke får de indre forandringer med, vil de ydre forandringer blot ødelægge planeten endnu mere"*.

En transformation sker ikke uden spændinger, kriser og konflikter

Som en del af TT træningsforløbet bliver der lagt meget vægt på at give deltagerne en forståelse af, at det næsten er undgåeligt, at der opstår spændinger, kriser og konflikter. Derfor er der fx. et indlæg der hedder "Forming, storming, norming" Først danner man arbejdsgrupperne: Forming. Så skal man begynde at arbejde sammen og de forskellige personers karakterer og opfattelse brydes og der opstår spændinger: Storming. Og når man kommer igennem den fase, så kan arbejdet begynde baseret på fælles normer og opfattelse: Norming (bilag 1).

Alle de personer, der blev interviewet, havde personlige oplevelser vedr. kriser og spændinger i deres grupper. Fx. var tre af de personer, der var til stede på træningsseminaret del af en ny kernegruppe. Den gamle var blevet totalt sprængt på grund af konflikter. En anden person, Inez fortalte: *"at da hun kom ind i TT kernegruppen i Bristol var der store spændinger. Der var en person, som styrede det hele, men ikke informerede de andre. Så det hele faldt sammen, og det endte med de måtte fyre hende, selv om hun var en af initiativtagerne til opstarten af TT initiativet"*.

Men det er meget forskelligt, hvor meget de enkelte TT initiativer gør ud af at forberede deltagerne i at undgå konflikter fx. ved at give træning i samarbejds- og dialogværktøjer. En af de interviewede, Mike, fortalte, at de måske havde gjort for lidt ud af træningen i samarbejdsværktøjer. At det var en af de ting, han ville have gjort anderledes, hvis han skulle starte projektet igen. Han sagde: *"Vi skulle have arbejdet mere på, hvordan vi burde arbejde sammen. Udarbejdet principper for samarbejdet. Det ville kunne hjælpe folk, så det bliver nemmere at tage nye folk ombord"*.

Hvilken transformation sker i den enkelte i et TT forløb?

I interviewet af hver enkelt informant blev der fokuseret på, hvilken læring den enkelte havde fået ud af at deltage i TT projektet baseret på følgende spørgsmål: *"Hvad har du selv fået ud af, eller hvad har du lært ved at være del af et TT initiativ?"*

Alle de interviewede udtrykte, at det havde været en overordentlig lærerig proces både for dem, hvor det at arbejde med Open Space metoden var ny, og for dem af informanterne, der i deres professionelle arbejde virkede som facilitatorer. Det efterfølgende er eksempler fra nogle af udtalelserne: *"Jeg kan ikke lade være med at tænke på, hvor meget jeg har lært i de 4 år. Er alt det som jeg ved nu, noget der kommer ud af mig, eller er det bare noget, jeg har fået fra andre? Fra alle de mennesker som jeg har talt med, alle de samtaler jeg har haft med energiske, fantastiske folk?"*. *"En del af min læreproces var at skrive visionen og fortælle fremtiden som en historie. Jeg har arbejdet med historier i mange år, men det at fortælle en historie der var udviklet, drømt af en hel community. Der var en fantastisk læring i det. Når du fortæller historien, så må du stille dig en række spørgsmål, fx. hvordan ser det ud, når jeg vandrer igennem byen om 30 år, hvordan vil stemningen være, hvordan vil lydene være, hvordan lugter der? Vil der være et farmers marked, hvordan kommer folk til byen? Hvordan dyrkes tingene? Så det at fortælle de historier er en stor læreproces, måske er det endnu vigtigere at skabe historien end at fortælle den."*

Et TT initiativ ses ikke som et personligt udviklingsforløb. Som Charlene siger: *"Hvis vi havde gjort det, tror jeg at vi ville have skræmt folk væk. Folk kom med den indstilling: Her kan jeg bringe min viden og egne kompetencer ind. Jeg kan gøre noget sammen med andre. Vi skal ikke fortælle andre, hvad de skal gøre eller hvordan de skal udvikle sig. Det ville ikke have virket."*

De personer der går ind i arbejdet med TT kommer ikke fordi de oplever, at de skal i gang med et personlig udviklingsforløb, men fordi de ønsker at handle konkret ud fra deres eksisterende viden og kompetencer.

Opsummering vedr. behov for indre og ydre transformation

Etableringen af såvel et transition træningsprogram som etableringen af "Heart and soul" arbejdsgrupper, der fokuserer på såvel den indre som ydre transformation, har stor betydning for et TT initiativs arbejde og succes med at hæve deltagerens awareness og klæde dem på til at klare de kriser, der uundgåeligt opstår af et TT projekt.

I en organisation, hvor der ikke er en klar ledelse, hvor der ikke er nogen der har beføjelser til at træffe de endelige beslutninger, og hvor alt gennemføres i åbne dialogprocesser må det forventes, at der opstår spændinger. Det er som sagt også udgangspunktet for TT træningen. Men konflikterne har ingen af de interviewede steder været så voldsomme, at TT initiativet ikke har kunnet gå videre.

Hele den awareness proces, som der arbejdes med blandt deltagerne i et TT initiativ, såvel som blandt de personer, der deltager i de forskellige arrangementer er i vid udstrækning et arbejde med at forandre folks awareness. Awareness om, hvad hele klimasagen handler om, hvilke konsekvenser det har, hvis

vi ikke finder en løsning. Samt at det er muligt, i et lokalt perspektiv, at udvikle en positiv vision for en ønskelig fremtid. Alt det arbejde er inspiration til et indre personligt arbejde, så den enkelte selv får mulighed for at ændre værdier, holdninger og handlinger baseret på en større forståelse for konsekvenser og muligheder.

TT ser sig i høj grad som impuls giver for at få folk til at starte på en indre transformation. De interviewede giver alle udtryk for, at de har haft et stort personligt læringsmæssigt udbytte af at deltage i TT projektet.

Så konklusionen er, at man ved at deltage i et TT initiativ har gode lærings og personlig udviklingsmuligheder, men at personlig udvikling ikke er det egentlige formål og motivation for at deltage i et TT.

3.3.7. En viral model - en model der er nem at overføre

Så tidligt som i 2006 var der så meget interesse for TT, at Ben - nu netværk koordinator i Transition netværk - på et TT kurset spurgte Rob Hopkins, *hvordan han ville sprede det gode budskab. Rob svarede, at han gerne ville kunne klon sig selv og blive til 200 Rob'er". Ben sagde: " hvorfor så ikke danne en paraplyorganisation, der kan koordinere alle de ting."*

Det blev baggrunden for, at Rob Hopkins og Ben Brangwyn oprettede Transition Network, der har til opgave at formidle kontakten mellem de forskellige TT'er og samtidig virke som supportorganisation. Helt fra Transition Networks etablering er der fokuseret på, at TT metoden skal være nem at overføre til andre lokalområder samt at den anvender en viral markedsføringsmodel, som udnytter eksisterende sociale netværk til at sprede budskabet om TT gennem Internettet.

Det er bla. sket ved at etablere en informativ hjemmeside, der indeholder oplysninger om alle de byer, hvor der allerede er etableret TT. Den indeholder også en lang række informationer om såvel træningsseminarer i TT metoden, som referencer til informationsmateriale om såvel klimaproblemerne som peak-oil problemerne. De fleste TT initiativ har endvidere egen hjemmeside, så det er nemt for interesserede at få inspiration til egne arbejdsgrupper, aktiviteter og projekter.

Endvidere er der på Facebook etableret en Transition Network gruppe, ligesom der er flere af de andre TT initiativer, der har en Facebook gruppe. Youtube er en anden væsentlig kanal til at sprede budskabet om TT. På Youtube kan man finde en lang række kortere eller længere klip med foredrag eller optagelser fra TT konferencer. Rob Hopkins er på mange af Youtube filmene. Der er god interesse for filmene, fx. er en af Youtube filmene: "TRANSITION TOWNS: An Interview with Rob Hopkins" besøgt 17630 gange.

Såvel "The transition Handbook - Fra olie afhængighed til lokal resilience" (Hopkins, 2008) som TT træningskurserne, ses som væsentlige elementer i den virale model. Der er på nuværende tidspunkt uddannet en gruppe af trænere i såvel England, som i USA, Canada, Irland, Skotland, New Zealand, Australien, Japan, China, Italien, og Holland. Der gennemføres "Train The Trainers" kurser hvert halve år i England.

Det seneste skud på markedsførings- og oplysningsstammen er en 90 min. spillefilm om TT initiativet. Den vil første gang blive vist i Danmark på Klimaforum09 konferencen i december 2009.

Der er stor interesse fra mediernes side for TT, det gælder såvel nationale engelske som internationale medier. Under interview opholdet i Totnes var der TV hold fra såvel Frankrig som Tyskland. Ben Brangwyn fortalte: *"Vi har haft TT historier i Buenos Aires, Herold, i Financial Times, i The Telegraf fra Norge, The Sunday Times, i Observer, i the Guardian og i lokale amerikanske aviser. Vi har været i et Elle magasin .. i et særligt grønt nummer. Vi har aldrig selv skrevet en presse meddelelse. Der er tiltrækningskraft i og omkring TT"*.

Opsummering vedr. den virale model

Der er arbejdet meget bevidst med at udvikle en model, der baserer sig på viralmarkedsføring. Omdrejningspunktet for det arbejde har i høj grad været Transition Networks fokus på udvikling af en hjemmeside, etablering af en Facebook profil og udarbejdelse af supportmateriale og TT træningskurser. Plus inspiration til, at de enkelte TT initiativer får egen hjemmeside.

Transition Network har været gode til at skabe interesse om TT's formål og muligheder såvel i pressen som blandt aktivister og ildsjæle med fokus på klimaproblemerne.

Det arbejde har bevirket en hurtig spredning af interessen for at gå i gang med at etablere Transition Towns initiativer såvel i England som i den øvrige del af verden. Så det kan konkluderes, at den virale markedsføringsmetode med udgangspunkt i, at TT skal være nem at overføre er vellykket. I begyndelsen var det mest mindre byområder, men nu er der også større by som Bristol på 400.000 og dele af London samt landsdele, der er begyndt at etablere TT initiativer. På den baggrund overvejer bevægelsen at skifte navnet "Transition Towns" ud med "Transition Movements". Bilag 8 side 3 viser en oversigt over officielle TT pr. oktober 2008.

En af de væsentligste grunde til den hurtige udbredelse er måske, at der er så mange mennesker, der leder efter en mulighed for at handle, at gå ind og gøre et forskel for klimaet. De kommer gennem deres netværk og de virale medier i forbindelse med TT bevægelsen. Her ser de så i TT en mulig social bevægelse, der gør noget konkret for miljø og klima.

4.0 Analyse med udgangspunkt i de gennemførte aktør interview og den valgte videnskabsteori samt teorien vedr. socialt entreprenørskab.

I dette kapitel gennemføres en analyse omkring de 4 valgte omdrejningspunkter for opgaven. I afsnit 4.1.1 og 4.1.2 fokuseres på "community building og udvikling af social kapital " samt en analyse vedr. "awareness". I den første del af afsnittet analyseres situationen på igangsætningstidspunktet for TT projektet. Derefter analyseres, hvad der er sket og opnået i projektet indtil dato. Hvert afsnit slutter med et fremad blik og en konklusion.

I afsnit 4.2 fokuseres på bæredygtighed og resiliens. Begge begreber analyseres og perspektiveres ind i en TT sammenhæng og i forhold til at en anden verden er mulig.

4.1.1 Analyse med fokus på community building og udvikling af social kapital

Hvad var udgangspunktet da TT startede?

Der er en gruppe af mennesker i alle lande, der i mange år har været engageret i miljøbevægelsen. De har fokuseret på Agenda 21, har forsøgt at leve økologisk, eller på anden måde leve alternativt. Det er mennesker der søger andre og kreative løsninger som et alternativ til den generelle markeds- og forbrugsorienterede livsholdning. Poul Ray (Ray, 2000) kalder de personer, der er begyndt at tænke alternativt indenfor et meget bredt område for **the cultural creatives** og gør i sin analyse meget ud af

at beskrive, at der ligger meget forskellige motiver og intentioner bag ved denne deres holdning til livet.

(fortsættes)

Case vedr. "Cultural creatives":

Vedr. de kulturelle kreative kan henvises til den amerikanske sociolog Paul Ray, der har gennemført en stor undersøgelse over 13 år, som har omfattet mere end 100.000 amerikanere og 100 fokusgrupper. I et makroperspektiv skelner han mellem tre typer af amerikanere. "Traditionalisterne", der udgør i følge hans undersøgelse 24,5% af befolkningen (Ray 2000:30). "Modernisterne", der i følge hans undersøgelse udgør 48% i alt af befolkningen (Ray 2000:71-72). "De kulturelt kreative" udgør i følge hans undersøgelse 27,5% af befolkningen.

Traditionalisterne - ønsker et religiøst Amerika, hvor mænd er mænd med ret til at bære våben, hvor det er de tætte bånd i det nære sociale miljø og familien, der er fundamentet, hvor abort ikke er accepteret (Ray 2000: 80).

Modernisterne - disse går ind for personlig frihed og for kvindernes ligestilling og har tillid til teknologiske løsninger på de eksisterende problemer.

"De kulturelt kreative" - er en meget broget skare. De starter ofte med at stille spørgsmål ved det, som sker i samfundet på den ene eller anden måde. Deres interessefelt er meget bredt, ofte helhedsorienteret, men kan også være fokuseret omkring enkelt sager, fra dyrevelfærd, sociale problemer, til økologi, bæredygtighed, spiritualitet, selvudvikling og selvrealisering (Paul Ray 2000:81).

Vejen til at blive kulturelt kreativ går oftest fra at være modernist til at blive kulturelt kreativ, og går ofte igennem en forvandlingsperiode, hvor personen i første omgang er meget tilbageholdende med at offentliggøre sine nye tanker ideer og føler sig meget alene med sine ideer.

Først efter et stykke tid er den kulturelt kreative klar til at vedgå sig sine ideer over for offentligheden og ikke mindst overfor kollegaer og venner. Den kulturelt kreative i svøb er bange for at blive betragtet som underlig eller fanatisk.

Vejen til at blive kulturelt kreativ ledsages ofte af et ønske om ikke bare mentalt at støtte op om en sag, men ledsages også ofte af en trang til at bidrage til en forandring på det valgte område. F.eks. i form af at bidrage til opbygningen af social kapital og dermed på forskellige niveauer at blive social entreprenør.

"De kulturelt kreative" findes i alle tre sektorer af samfundet. Dvs. i såvel civilsamfundet, i staten og i markedet. Nogle af de kulturelt kreative har således mulighed for at igangsætte social entreprenørskabs initiativer inden for deres egen sektor, hvad enten det er markedet eller staten, f.eks. i form af etablering af institutioner, der skaber social kapital, eller ved at bidrage til rammer for finansiering af social entreprenørskabs initiativer i civilsamfundssektoren. Eller hvis man har indflydelse i en virksomhed, da at bidrage til at virksomheden tænker i f.eks. CSR (Corporate Social Responsibility).

Poul Ray understreger - ligesom Nicanor Perlas - at en kulturelt kreativ person ikke kun er forankret i en sektor, men er f.eks. som borger og medlem af en forening en del af civilsamfundet, og er som

medarbejder i en privat virksomhed en del af "markedet", og endelig som kommunalbestyrelsesmedlem en del af "staten". En person har dermed mulighed for at bidrage med impulser til social entreprenørskabs impulser i alle tre sektorer.

Der er som sagt mulighed for social entreprenørskabsaktiviteter inden for såvel markedet som staten, men mange "kulturelt kreative" oplever, at staten ikke gør tilstrækkelig meget på et bestemt område, for en bestemt befolkningsgruppe, eller de bliver socialt indignerede, de oplever uretfærdighed, de oplever politisk spind, de oplever at staten ikke tænker i bæredygtighed og klimatruslen mm. De oplever, at "markedet", dvs. de private virksomheder kun tænker på profit, at de er ligeglade med foreningen, at de ikke er interesseret i bæredygtighed, at de udnytter billig arbejdskraft i ulandene.

De kulturelt kreative oplever i stedet civilsamfundet som "stedet", hvor de ud fra deres interesse og fokus har mulighed for at arbejde for en sag og bidrage til "en mere retfærdig verden", "en mere fremtidssikret verden", en verden der er bedre at leve i for mennesker, incl. mennesker med et fysisk eller mentalt handicap. I et civilsamfundsengagement har den enkelte borger således mulighed for at slutte op omkring en sag eller selv tage initiativ til et socialt entreprenørskabs initiativ og dermed bidrage til, at der skabes mere social kapital. Det spændende ved civilsamfundet er mangfoldigheden, at der ikke behøver at være enighed om en bestemt snæver dimension, men at civilsamfundet er rummelig nok til den mangfoldighed af fokusområder og interesser, der driver og motiverer mennesker til handling.

Som socialt indignerede og med tilbøjelighed til at ville søge nye løsninger ligger muligheden for at indlede et socialt entreprenørskab, der ikke kun omfatter det sociale, men tillige det økologiske, således lige for.

(fortsat)

Mange af disse personer har interesseret sig for klimaspørgsmålet i lang tid før det blev mainstream, og har på et personligt plan forsøgt at gøre noget. F.eks. affaldssortering, skift til sparepærer, bevidst forbrug af økologiske varer, cykler i stedet for at tage bilen. Nogle af dem har dannet levestilfællesskaber, har etableret økologiske landsbyer, hvor de sammen med ligesindede har gennemført sociale eksperimenter med en alternativ livsstil, lige fra halmhuse til maksimal selvforsyning.

I såvel Totnes som i Forest Row var der allerede inden TT initiativet et aktivt foreningsliv, men på trods af det, udtrykt af en af initiativtagerne i Forest Row, at der var sket en svækkelse af det kommunale fællesskab. Hans motivation for at starte et TT initiativ var meget fokuseret på, at det kun var igennem et stærkere lokalt fællesskab, at det var muligt at løse klimaproblemerne og gøre samfundet mere resilient.

Så den første bølge af personer, der går ind i et TT initiativ er indstillet på aktivt at gøre noget. Mange har indset, at det ikke nytter noget at vente på at det politiske niveau, vente på, at regeringen gør noget. Har indset, at de selv må gøre noget, og at de ikke kan gøre det alene, men må gøre det i et fællesskab og ikke kun i et fællesskab med ligesindede, men at de må bidrage til "community building". De har indset, at det er i det lokale fællesskab i den by, hvor de lever, at der må etableres en base for et andet samfund.

Det kom klart til udtryk i udtalelser som fx. fra Mike: *"Jeg begyndte at indse, at det var på tide at handle, og at det eneste svar var et "community respons". "Jeg udviklede en seminarpakke med navnet "Changing world", før jeg havde hørt om TT. Ideen var, at få andre til at tænke på de kriser som vi stod overfor, fx. klimakrisen". "Det var på det tidspunkt i 2006, hvor Totnes TT startede. Så hørte jeg,*

at nogen i nabobyen Lewes var ved at starte et TT. Jeg tog kontakt med dem og indså, at TT var det jeg ledte efter".

Mike argumenterede stærkt for nødvendigheden af at styrke fællesskabet "community building": "*Med mindre du får engageret hele kommunen, så kan der ikke blive resiliens. Det at få folk til at tale med hinanden er basis for resiliens".*

Mike er meget på linie med Putnam i "Bowling alone" (Putnam, 2000). Her gives udtryk for, at der er en lang række årsager til, at den sociale kapital og fællesskabet i byerne er blevet stærkt formindsket. Putnam nævner specielt TV som en af hovedårsagerne. Mike siger: "*Vores samfundet i dag er blevet adskilt af tre ting: TV, private biler og de lange transport afstande for fødevarer. Det er de tre ting som adskiller os. Vi kommer ud af vores fordør, og går ind i vores bil Hvis vi ønsker underholdning går vi ikke ud og underholder os med vores naboer, vi ser TV hjemme. Vi har ikke kontakt med de lokale producenter, vi går bare til supermarkederne... jo mere vi kan ændre på det og få folk til at komme sammen om ..., jo mere resiliens."*

Analyse af hvad der er sket, og hvad der er opnået

I forbindelse med et TT initiativ er der en meget aktiv foredrags- og mødevirksomhed, som er med til at styrke det lokale fællesskab, og dermed med til opbygning af lokal social kapital, idet der dannes nye netværk på tværs af eksisterende konstellationer.

Et TT initiativ er karakteriseret ved, at der løbende oprettes nye arbejdsgrupper omkring specifikke interesser, enten for at gennemføre et bestemt event, en festival, eller for at fokusere på et bestemt tema fx. fødevarer.

Deltagelsen og engagementet i TT initiativerne er vokset støt i initiativernes levetid. Fx. i Forest Row er de første 1,5 år af initiativet centreret omkring en arbejdsgruppe på 6-8 personer. Derefter blev som tidligere nævnt efter afholdelse af børnefestivalen etableret seks arbejdsgrupper. Der er nu efter ca. 2,5 års arbejde 16 forskellige arbejdsgrupper med ca. 100 aktive deltagere.

Når man ser på aktiviteter som udarbejdelsen af EDAP'en og fødevarerugen, er der ingen tvivl om, at TT initiativet har bidraget til såvel at styrke fællesskabet i kommunen samt bidraget til et stærkere foreningsliv.

Omvendt må man være realistisk og konstatere, at de konkrete resultater indtil videre er begrænsede. Initiativet er først nu for alvor begyndt at række ud til at få skabt interesse i forretningslivet. TT initiativgruppen er optimistisk baseret på reaktionerne fra deltagerne i business brunchen, men er der skabt momentum, så interessen fra erhvervslivets side spreder sig?

Med hensyn til TT initiativernes evne til at engagere brede kredse i befolkningen, så er der mange, som har hørt om TT. Det vurderes til at være 30 - 40 %, men der er ingen statistikker til at basere udsagnet på. De forskellige TT arrangementer er relativt velbesøgte. Normalt er der omkring 30-50 personer til aktiviteterne, men op til 300 - 400 ved særlige lejligheder. Men en meget stor del af dem går ikke efterfølgende ind og gør noget aktivt.

I TT selvforståelse er der et stort ønske om at være inkluderende og kunne engagere personer fra alle samfundslag, aldersgrupper og etnisk oprindelse. Hvis vi ser på realiteterne, så er det primært den veletablerede gruppe af hvide mennesker med en god uddannelse og økonomi, der er aktiv i bevægelsen. Der mangler i høj grad unge mennesker, fattige og personer med anden etnisk baggrund i bevægelsen.

Metodemæssigt er TT bevægelsen meget social kreativ i sine aktiviteter og er meget inkluderende overfor nye ideer fra de mennesker, der tilslutter sig bevægelsen. Den magter i vid udstrækning at være i en lærende og udviklende proces i sin måde at håndtere opbygningen af social kapital.

Relationen til det offentlige og erhvervslivet

Vedrørende relationen til det offentlige, så tegner billedet sig forskelligt fra by til by. På det kommunalpolitiske område, har der i Forest Row været stor skepsis fra starten med udtalelser som fx. "*Med hvilken ret kalder I vores by for en Transition Town?*". TT opfatter sig selv som upolitisk, men er af konservative politikere blevet oplevet som en del af de grønne. Omvendt er der som nævnt også lokale politikere selv fra det konservative parti, der er gået ind i TT bevægelse med stort engagement. Så der er politikere, der er positive. Til brunchen var der fx. tre lokale politikere til stede, som var positive uden at være en del af TT bevægelsen. Det er opfattelsen, at politikerne er ved at tage TT mere alvorligt, men der ligger et stort arbejde foran TT før de bliver lyttet til for alvor, og før deres tanker og ideer tages med i den kommunale planlægning for byernes udvikling. Forventningen er, at jo flere positive arrangementer der afholdes, jo mere vil lokale politikere indse, at TT yder et positivt bidrag til at styrke fællesskabet i kommunen, så den bliver et endnu bedre sted at bo.

I såvel TT Forest Row som i TT Totnes er der efter udarbejdelsen af en fremtidsvision / EDAP, en forventning om, at indholdet vil blive taget alvorligt på det kommunale plan. Forhåbningen er, at dele af EDAP'ens visioner / tankerne bliver taget så alvorligt, at de bliver inkluderet i den lokale planlægning. Det gør sig ikke mindst gældende i Totnes, hvis EDAP omfatter en detaljeret og meget konkret aktivitetsplan for Totnes frem til 2030. EDAP'en er som nævnt færdigtrykt januar 2010. Det er for tidligt at vurdere i hvilken udstrækning, dette kommer til at ske.

I et TT initiativ er man meget bevidst om betydningen af, at et civilsamfundsinitiativ som TT skal have et godt og frugtbart samarbejde med såvel erhvervslivet som det offentlige, hvis det virkelig skal lykkes med målsætningen om at bidrage væsentligt til at styrke lokalsamfundet. Opbygningen af social kapital i lokalområdet, sker gennem aktiviteter i civilsamfundet og TT har således en kommunitaristisk tilgang til udviklingen af sociale kapital i lokal området. TT er på linie med Putnam i hans opfattelse af behovet for at styrke den lokale sammenhængskraft. TT initiativerne gør endvidere meget for at styrke de lokale netværk. Det gælder såvel de stærke bånd som de svage bånd. Et eksempel på det er den store indsats, der blev lagt i arbejdet med at kontakte alle foreningerne i Totnes i forbindelse med etableringen af EDAP'en.

Konklusion vedr. community building og udvikling af social kapital

Blandt den gruppe personer som allerede er bevidst om klimaproblemerne er der mange som har følt sig magtesløse og frustrerede over, at man som enkeltperson kan gøre så lidt. De ser et TT initiativ som en mulighed for at styrke det lokale fællesskab omkring bæredygtige løsninger gennem en positiv visionsproces.

Baseret på interviewene fra de forskellige byer er der ingen tvivl om, at TT initiativet har bidraget til at styrke det lokale fællesskab og de eksisterende netværk i kommunen. Der er mange eksempler på, at der er skabt social kapital og stærkere netværk. Hvis der blev tegnet et før og efter TT netværk så vil det vise en kraftig forøgelse af den sociale kapital, specielt igennem en styrkelse af de svage netværk i kommunen dvs. netværk mellem mennesker og grupper, der ikke tidligere har haft kontakt med hinanden (Granovetter, 1973).

Et af de væsentligste kritikpunkter, der kan rettes mod TT er, at det ikke inkluderer en institutionel tænkning, at det udelukkende er fokuseret på microniveauet i arbejdet med at skabe social kapital. Dvs.

at TT bevægelsen ikke omfatter macroniveauet. At det udelukkende stræber efter at styrke det lokale fællesskab, men ikke har fokus på afhængigheden af det som sker i andre lokale byområder eller på nationalt og internationalt niveau.

Der er stadig mange åbne spørgsmål vedr. TT, som det er for tidligt at besvare, som f.eks. om det vil lykkedes for TT bevægelsen fortsat at holde det nuværende momentum? Lykkes det at gøre TT tilstrækkelig interessant til, at kredsen af interesserede, som vil gøre et aktivt stykke arbejde, spredes endnu mere?

Vedr. relationen til såvel det private erhvervsliv, som til det offentlige er der ligeledes mange åbne spørgsmål. Vil det lykkes at skabe tilstrækkelig meget interesse i erhvervslivet til, at de går ind i et arbejde for at styrke bæredygtigheden i kommunen? Vil det lykkedes for TT at få skabt interesse for og indflydelse på den kommunale planlægning for de kommende 10 - 20 år med deres EDAP vision?

Konklusionen vedr. det offentliges accept af TT initiativet må være, at det er for tidligt at sige, hvor meget inspiration det offentlige er villig til at hente fra det arbejde, der udføres i TT bevægelsen. Denne analyse bygger på kontakt med et beskedent antal TT lokationer. Hvis analysen blev gennemført om fem år, så vil det nok vise sig at være meget forskelligt fra byområde til byområde om det lykkedes TT bevægelsen, at få sat et konkret fingeraftryk på kommunens planlægning. På samme måde er det også vedr. det private erhvervsliv for tidligt at komme med en konklusion.

Med den udbredelseshastighed, der er sket i etableringen af nye lokale TT initiativer i store dele af verden er der ingen tvivl om, at der også fremover vil være mange nye byområder, hvor en gruppe af borgere igangsætter TT initiativer, for såvel at styrke det lokale fællesskab som at bidrage til løsningen af klimaproblemet.

Vi vil slutte dette afsnit med nogle typiske udtalelser fra de interviewede vedr. opnåede resultat er: *"Vedr. praktiske projekter, har vi ikke gjort mange praktiske ting, men jeg mener, at TT har bevirket et større fællesskab i kommunen, fået folk til at komme sammen om mange forskellige ting. Det har empoweret folk og fået dem til at arbejde sammen. Jeg mener, at vi også har lagt grunden til en awareness om mangfoldigheden af de problemer, som et samfund står overfor. Det gælder for såvel den enkelte person som for politikerne". "TT har trukket det bedste frem i folk. De er kommet med deres idealisme, deres altruisme, deres energi. Det er fantastisk, hvad der kan opnås, når man kommer sammen på denne måde, man trækker på alle gode kræfter". "TT har bragt folk sammen for at tale om, hvordan tingene kan gøres. Det har måske ikke bragt konkret forskelle. Men der er ved at komme energi omkring f.eks.. farmers marked, lokale haver og økologiske byggeprojekter. Det vigtige er at starte med at skabe en vision, også selvom folk ikke direkte arbejder mod visionen, så vil folk bevæge sig hen imod visionen fordi fremtidsbilledet er der".*

4.1.2 Analyse med fokus på awareness

Hvad var udgangspunktet da TT startede?

Et væsentligt udgangspunkt for Transition Town er, at det ikke er tilstrækkeligt at fokusere snævert på klimaproblematikken, men at der for at mindske anvendelsen af fossile brændstoffer må fokuseres på, hvorledes lokalsamfundet kan blive resilient og kan gøre sig mest muligt uafhængig af olie. Det gøres igennem et intensivt arbejde for "awareness raising", en bevidsthedsgørelse om dels konsekvenserne af klimaforandringer såvel nationalt som international, dels om peak-oil problemerne. Det, at vi er tæt på at nå en situation, hvor olieproduktionen ikke kan følge med efterspørgslen med de deraf følgende konsekvenser for oliepriserne og de dermed forbundne sociale problemer.

I begge byer eksisterer der allerede en gruppe af personer, som har forståelse for og en personlig livshistorie, der gør at de er alternativt orienterede. En gruppe personer som allerede er klima- og bæredygtighedsorienterede. Det er blandt den gruppe, at TT tiltrækker de fleste af de personer, der bliver inspireret af tankerne omkring TT, og som er motiveret for at gå ind i et TT projekt. I de gennemførte interview blev der udtrykt klare personlige motiver til at gå ind i et TT initiativ. F.eks. Charlene: *"Jeg har arbejde med fremtiden for fødevarerforsyningen. Jeg var helt klar over, at hvis vi ser 10 år frem, så er det ikke kun klimaforandringer der må i fokus. Der er et antal forandringer, der kommer sammen og skaber en storm. Hvis du blot ser på en af trendene er det skræmmende nok, men hvis du ser på en fremtid, hvor klimaet er ude af kontrol og der fx. ikke er nok mad, hvor vandforsyningen er problematisk og hvor befolkningen vokser, så har vi en umulig fremtid. Det er et umuligt fremtidsscenario". "Hvad jeg havde erfaret var, at jeg ... var blevet mere og mere deprimeret og følte mig magtesløs over hvad jeg kan gøre..... Det er håbløst".*

De personlige motiver var også tydeligt i dette interview: f.eks.: *"Jeg ønsker at bidrage til at mine børnebørn har et godt sted at vokse op. Nogen må gøre noget nu". "Jeg må gøre noget i mit eget liv, og jeg kan måske hjælpe andre til at gøre noget i deres liv. Der må handles nu."*

Nogle havde allerede besøgt kurser om, hvorledes verden kan og må forandres. Andre levede blot i frustrationen og magtesløsheden og gjorde noget på det lille plan.

Hvis man har fulgt med i klimadebatten, så kan man konstatere, at hovedparten af de budskaber som fremkommer er stærk bekymrende. Der er udsagn som: *"Det er måske allerede for sent"*. Vi bliver præsenteret for den ene klimakatastrofe efter den anden. Verdens ledere kan ikke blive enige, og det vi læser i aviserne, ser i TV udsendelserne og i diverse Youtube film, er alt sammen ting som er skræmmende. Så en meget væsentlig del af "awareness raising" er at skabe håb og mobilisere den enkeltes vilje til at tænke på en positiv fremtid og gennem praktisk handling være med til at skabe den.

I såvel Totnes som i Forest Row er den første store udfordring i et TT initiativ, at der er meget lidt "awareness" bevidsthed om, at det ikke er nok, at der fokuseres på en klima CO2 løsning, men at peak-oil problemer i løbet af relativt få år bliver et meget konkret problem. De fleste mennesker har hørt om klimaproblemerne, men stiller sig i første omgang tvivlende overfor rigtigheden af, at vi står foran en oliemangelsituation. Den tvivl var endnu tydeligere, da projekterne startede i 2006 end det er tilfældet i dag. En del er direkte klimaskeptikere og afvisende over for klimaproblemet i almindelighed. Der er ligeledes mange som er overbevist om, at politikkerne klarer problemerne, eller at der vil komme et teknisk fix muligvis grøn energi eller noget vi slet ikke kender i dag.

Et andet fokusområde for et TT projekt er at skabe bevidsthed om betydningen af, at et lokalområde må udvikle lokal bæredygtighed, lokal resiliens. Det er ligeledes meget fremmet for de fleste. De er vant til, at det lokale supermarked er fyldt med billige varer fra hele verden, og har af mange årsager ingen bevidsthed om den betydning, som det kan have at handle lokalt.

I TT selvpfattelsen ser man sig ikke som en bevægelse, der hverken kan, eller har til opgave at frelse verden for kommende klima problemer. Man opfatter sig som en bevægelse, der står med et meget konkret bud på, hvorledes der kan arbejdes positivt med at skabe en fremtid baseret på alternativ vækst og forbrug. En fremtid, som på mange områder indeholder kvaliteter som bedre end dem vi kender i vores nuværende stressede vækst orienterede liv. Om det lykkedes? Det er også for deltagerne i TT et åbent spørgsmål, men de oplever, at de har mulighed for at anvise en vej, som vil føre i en bedre retning. De oplever, at de gennem TT initiativer har mulighed for at gøre noget konkret, at handle i situationen.

Analyse af, hvad der er sket og hvad der er opnået

I såvel det eksisterende materiale om TT, som i de gennemførte interview er den første og største opgave i første omgang, at øge både egen, og andres awareness om såvel alvoren af klima- som peak-oil problemet.

Det gør man bl.a. ved at træne deltagerne i et TT initiativ, i at forklare de komplicerede problemstillinger på en enkel måde, og ved at invitere til en lang række aktiviteter omfattende film, foredrag og dialoggrupper. Ved at anvende "Open space" teknikker som sikrer den enkelte deltagers involvering. Ved at oprette nye arbejdsgrupper baseret på specifikke interesser.

Som det fremgår af afsnittet om udviklingen af den sociale kapital lykkes det i rimeligt omfang. Der bliver flere og flere, der får en begyndende forståelse/bevidsthed om nødvendigheden af at handle mere lokalt, samt at det er nødvendigt at gøre det lokale samfund mere resilient.

Der opleves meget lidt egentlig modstand imod TT, men der udtrykkes en vis skepsis overfor, om det ikke er spild af tid og penge fra kommunens side. Den største vanskelighed i awareness delen ligger mest i en manglende vilje til efterfølgende at få folk til at bidrage og engagere sig.

Når der tales om awareness, at gøre folk mere bevidste, kan man godt få opfattelsen af, at TT er et personligt udviklingsprojekt. Men her understreger de interviewede, at det bestemt ikke må ses som et personligt udviklingsprojekt. Folk er tiltrukket af projektet for selv at kunne gå ind og handle baseret på egne erfaringer, og ikke for at de skal udvikles personligt. Omvendt er det helt klart for de interviewede, at de gennem deres deltagelse har lært utroligt meget, og at deres deltagelse har bidraget til deres personlige læring og udvikling.

Man kan ikke forvente at få alle med

Personerne der er involveret i TT er bevidste om, at det formentlig kun er en relativ lille del af en befolkning, der virkelig vil gå aktivt ind i et TT forandringsprojekt. Som Ben siger: "*Vi forventer ikke at få alle med*". Engang, da Ben talte med en gammel fyr om, at det kun var en lille procent de virkelig var i stand til at nå, og udtrykte sin bekymring over det svarede den gamle fyr: "*Vær ikke så bekymret. Under krigen var der også kun ca. 5% af befolkningen som så hvad der kom. De arbejdede på de sociale løsninger i byerne. Da Hitler invaderede sagde man, at England drejede på en sixpence. Det er ikke korrekt. Det de drejede på var de 5%, der var vågne*"

Så selvom det kan opleves frustrerende, så trøster nogle af borgerne sig med, at hvis de blot får en lille del til at blive tilstrækkelig bevidst og til at handle aktivt, så er det måske tilstrækkeligt til, at den nødvendige omstilling kan gennemføres på et tidspunkt.

Konklusion vedr. awareness

De TT initiativer der har været kontakt med, har alle sammen primært haft fokus på og brugt kræfter på "awareness raising" i form af en række foredrag og dialogmøder med anvendelse af Open Space værktøjer hvor deltagerne kan få en øget forståelse for det alvorlige i hele klimaproblematikken og at den omfatter peak-oil. En forståelse for, at det bedste svar der kan gives, ligger i en løsning, hvor der fokuseres på resiliens herunder, hvordan et byområde kan blive lokalt bæredygtigt og selvforsynende.

Et andet hovedfokus har været at arrangere aktiviteter, der kan skabe interesse iblandt indbyggerne, så flest mulig er begyndt at indse, at det er et område, det er væsentligt at interessere sig for. Det er bl.a. sket via festivaler og større arrangementer.

Arbejdet med at gennemføre aktiviteter, der øger folks bevidsthed er fundamentet for TT bevægelsens succes. Jo mere det lykkes at få folk til at komme til aktiviteterne og engagere sig reelt i TT initiativet, jo større mulighed er der for, at de tanker og ideer, som TT projekterne hviler på har en mulighed for at blive gennemført.

At der på så kort tid er kommet interesse for TT, hænger muligvis sammen med professor Kirsten Hastrups opfattelse af, hvorledes vi bliver bedre til at lære af hinandens erfaringer: (Informations, 28. okt. 09)

"Vi kan se hvordan mennesker mange steder er ved at udvikle en højere grad af noget man kunne kalde en planetær bevidsthed".

4.2 Analyse med fokus på bæredygtighed og resiliens

Første afsnit i dette kapitel tager primært udgangspunkt i kapitel 3.3.4 "Resiliens - opbygning af stærke lokale fællesskaber". Det andet afsnit perspektiverer primært bæredygtighed og resiliens med udgangspunkt i kapitel 2.6 "En anden verden er mulig og nødvendig".

4.2.1 Analyse af resiliens med udgangspunkt i de gennemførte interview

Udgangspunktet for arbejdet med resiliens i et TT initiativ er som oplyst i kapitel 3.1

- At verden må gå mod mindre anvendelse af fossile brændstoffer for at løse såvel problemet med CO2 udslippet som peak-oil problemet
- At løsningen ligger i, at de enkelte lokale samfund bliver mere resiliente og der må ske en omstilling til en højere grad af lokal selvforsyning og lokal økonomi
- Klimaforandringerne og peak-oil problemet kræver umiddelbar handling
- Et liv med mindre energi er uundgåeligt, og det er bedre at planlægge efter det end at blive "taget på sengen"
- De industrielle samfund har mistet deres resiliens, og kan ikke klare et energichok.

Dette udgangspunkt bevirker, at der bagved alt, hvad der fokuseres på i et TT initiativ ligger en tanke om, at det lokale samfund gennem en awareness proces må erkende realiteterne i de ovennævnte udsagn og begynde at handle derefter.

For relativ få år siden var lokalsamfundene meget mere resiliente end i dag, de var langt mere selvforsynende end i dag og man anvendte langt flere lokale produkter. Den almindelige borger var langt mere selvhjulpen og selvforsynet. Det at dyrke egne grøntsager selv, at tilberede mad eller at reparere ting var tidligere almindeligt.

Hvad gøres der konkret?

I alle TT initiativerne arbejdes der med fokus på, hvorledes lokalområdet bedst mulig kan blive selvforsynende, hvordan det i videst mulig omfang både kan skabe forståelse for og arbejde sig hen imod en øget lokal fødevarerproduktion og lokal handel. Områder, som må vurderes at være essentielle for et områdes resiliens.

Der arbejdes på at skabe forståelse for det synspunkt såvel blandt forbrugerne, så de er villige til at købe flere lokale produkter, som i forhold til de erhvervsdrivende. Det gælder såvel de erhvervsdrivende, der omsætter fødevarer (restauranter og butikker) som producenterne af fødevarer. Der arbejdes her på at skabe forståelse for, at det er væsentligt og muligt at satse på produktion af fødevarer, der kan omsættes lokalt. Eksempler på det arbejde er den omtalte fødevareruge i Forest Row med afholdelse af f.eks. en Business Brunch og fokus på spørgsmål som "Kan Forest Row føde sig selv?". Tankerne om lokal produktion og lokal handel bliver positivt modtaget af såvel borgeren som af de handlende, men realiseringen er i en meget tidlig fase.

Et andet område, hvor de mindre byområder er mindre resiliente end tidligere er lokal handel. Handelen og pengene forsvinder ud af byen. Penge tjenes et andet sted, der handles et andet sted. Det gør byen mere sårbar og mindre resilient. Anvendelse af lokale penge er et forsøg på at skabe fokus på den lokale resiliens, idet "lokale penge" kun kan anvendes som betalingsmiddel i lokalområdet. Derfor er der en del Transition Towns, der er begyndt at eksperimentere med udstedelse af lokale penge. Disse bestræbelser er i en indledende fase og der er en lang række såvel praktiske som andre typer af vanskeligheder der fortsat skal overvindes.

Energiforsyningen udgør en anden vigtig prioritering, hvis byen skal udvikle resilient. Der er i alle TT initiativer etableret arbejdsgrupper, der fokuserer på disse områder som fx. bedre isolering, CO² neutrale huse, sol og vind energi, men de specifikke teknikker herfor indgår ikke i de gennemførte interviews.

Et nyligt realiseret initiativ, der mere sammenhængende skal tage fat på den store omstilling ved at gøre virksomheder mere resiliente, skal nævnes. Det drejer sig om etableringen af en "Transition Training Consulting Group", som er en konsulent-service for private og offentlige organisationer med fokus på behovet for at se på resiliens og CO₂ udslippet.

4.2.1 Analyse med fokus på bæredygtighed og resiliens med udgangspunkt i kapitlet "En anden verden er mulig og nødvendig"

Efter udviklingen af awareness og etablering af communities i Transition Towns processen er et grundlag skabt for etablering af bæredygtighed og resiliens.

Mens awareness og community building er umiddelbare opgaver i forbindelse med behovet for en ændring af udviklingsperspektivet, så vil bæredygtighed og resiliens først kunne virkeliggøres efter en praksis over tid.

Analysen med fokus på bæredygtighed og resiliens – begreber der er tæt forbundne - vil derfor her blive behandlet samlet.

"Lokal resiliens" sammenfatter perspektivet i arbejdet med Transition Towns. En celle med sit eget læringsystem indlagt i en større "organisme". Set i en større sammenhæng kan etableringen af selvstyrende enheder, baseret på lokal resiliens, udgøre bidrag til en revitalisering af et udviklingsperspektiv, der mere og mere er blevet domineret af markedet.

I den udlægning af integreret bæredygtighed, som Filippinerne valgte at anvende efter Riokonferencen i 1992 indgår syv udviklingsniveauer, som er indbyrdes afhængige, men hvor hvert niveau samtidig tillægges en vis autonomi. Således udarbejdede præsidentens kontor med medvirken fra

civilsamfundet dokumentet ”Et overblik over fattigdomsbekæmpelse gennem bæredygtig, integreret lokal udvikling (Poverty Eradication through Sustainable Integrated Area Development) (SIAD)” Ikke mindst i Global South har der gennem årene – op mod den økonomiske globalisering - været fokus på det lokale, ja på lokal resiliens. Hele skalaen lokal-global er her i spil, men med mulighed for at sætte et civilsamfund ind som et handlende subjekt i den givne kontekst.

I den overordnede ramme er økologien (naturgrundlaget) idag truet. Temaet i FN’s Klimakonference COP 15 i december 2009 er et udtryk for dette. En tilsvarende FN konference kunne afholdes om verdenssamfundets ressourceproblem (peak oil).

I den samfundsmæssige ramme udtrykker ”Slaget om Seattle” ved WTO’s Ministerrådsmøde i 1999 en aktivering af et globalt civilsamfund, hvorefter vilkårene for beslutningstagen – governance – har ændret sig. Efter ”murens fald” er den internationale arbejderklasse stærkt svækket, idet subjektet – arbejderklassen – ikke længere fremtræder på verdensscenen som en selvstændig kraft, men primært nu indgår i civilsamfundet.

Hermed har vilkårene for indgåelse af partnerskaber ændret sig og forskellige nye strategier med udgangspunkt i ”En anden verden er mulig og nødvendig” har udviklet sig, idet såvel den politiske sektor som erhvervslivet fortsat er aktive (Nicanor Perlas, *Shaping Globalization: Civil Society, Cultural Power and Threefolding*).

Manifestationerne ved store globale begivenheder (WTO, G8, Nato, EU) er vidnesbyrd om, at civilsamfundet indeholder forskellige strategiske perspektiver afhængigt af, hvilke temaer, der tillægges fokus. En dominerende strømning har bl.a. i kølvandet på afkolonialiseringen været en Nord-Syd dimension med fokus på global justice.

Ikke mindst med den økonomiske globalisering er materiel vækst i verden samlet set blevet en destruktiv kraft, hvorfor nye livssammenhænge må genetableres med udgangspunkt i det lokale.

Det er i dette perspektiv Transition Towns bevægelsen udfører et pionerarbejde, idet alle syv udviklingsniveauer her kan genfindes – om end ikke i denne indledende fase alle lige aktive.

TT initiativet har udviklet sin platform på basis af peak-oil og den globale opvarmning. I et helikopterperspektiv gøres det hermed muligt at kaste et lys over en længere historisk periode og med en dybde langt ind i ”maskinrummet”.

Transition Town bevægelsen udfordrer det dominerende udviklingsparadigme og en tilværelse i isolerede eco-villages er i modstrid med hele konceptet. Den globale indbyrdes afhængighed funderet i en vækstøkonomi må brydes med et umiddelbart fokus på en revitalisering af det lokale og i et perspektiv med nødvendige institutionelle ændringer.

Hvad er så opnået?

I dag er verdens fokus rettet mod klimaproblemet. Skiftende meldinger fra olie-landene om svindende reserver og den finansielle krise i tillæg hertil har medført, at der i vide kredse har været en søgning efter at få kortlagt strukturen og sammenhængen i ”State of the world”. Ikke mindst ønsket om at se på udfordringerne fra fremtiden har bragt mange emner op (vandforsyning, madforsyning, befolkningstilvæksten mv.). Emnerne er i TT bevægelsen blevet debatteret i Open Space og det har medført, at mange mennesker er blevet bragt i en udviklingsproces, såvel hvad angår en ydre som en indre udvikling.

Status i dag

Etableringen af en infrastruktur for Transition Town bevægelsens udvikling udgør et godt udgangspunkt for bevægelsen på kort sigt. De centrale budskaber (lokal resiliens og hele baggrunden for budskabet) ser ud til i vide kredse fortsat at kunne vinde tilslutning, stillet over for åbenlyse globale udfordringer.

Hvad må gøres?

Den erklærede målsætning om inkludering af borgerne må ledsages af en involvering af ”den kritiske masse”. Det indebærer, at det omfattende arbejde med awareness må suppleres med udviklingen af platforme for systemændringer, såvel hvad angår de sårbarhedsreducerende foranstaltninger som de mere proaktive. Meget tyder på, at TT-bevægelsen selv er opmærksom på dette.

Det ovenstående vil blive uddybet i det følgende.

Fra politisk hold er kommet en række signaler om, at der skal gøres noget ved klimaspørgsmålet. Også et sultent erhvervsliv ser en række muligheder for at puste liv i et forretningsliv i defensiven efter en finansiel krise. Ikke mindst et pres fra NGO’ere og civilsamfundet i det hele taget har gjort dette muligt. En lang række organisationer har over en længere periode haft fokus på, at verdens ledere skulle træffe vidtgående beslutninger om klimaet i København.

Fælles er ønsket om at skabe awareness, men der er forskel på, hvordan NGO’erne eller CSO’erne agerer i den kontekst og hvad der er perspektivet. Når UK Commission for Sustainable Development fremlægger en rapport, der taler for systemændringer samtidig med at kommissionen understreger nødvendigheden af at lokalbefolkningen tager affære (med henvisning til Transition Towns) så udfordrer det civilsamfundsorganisationerne (inkl. NGO’erne).

Hvad der imidlertid karakteriserer bevægelserne, uanset hvilket fokus de har (social, miljø, udvikling), er, at de jo har et fragmenteret grundlag for deres virke, samt at de ikke forholder sig til magtspørgsmålet, men blot stiller krav til de politiske beslutningstagere.

Anderledes forholder det sig med Transition Town-bevægelsen, som en primært bottom-up bevægelse.

Ved at kaste lys over en sammenhængende længere historisk periode og sætte fokus på den økonomiske mekanisme og dens basis i energitilførslen bliver kritikken og praksis anderledes mere radikal i løsningsforslagene. Hvad der således vil matche Transition Towns bevægelsen på det politiske plan vil være en ny type politisk parti, som har fokus på en radikal omstilling af verdenssamfundet, som forbinder det lokale med det globale og som forbinder det ydre med det indre.

Et centralt spørgsmål er, hvorvidt TT bevægelsen bidrager til at skabe samfund, som er uafhængige af fossile brændstoffer. Eftersom den første EDAP (Energy Descent Action Plan) endnu ikke er færdigudarbejdet, er det vanskeligt at svare på. Så meget desto vanskeligere bliver det naturligvis at svare på, hvorledes TT bidrager til at skabe bæredygtig udvikling. Fokus på awareness og lokal community opbygning er naturligvis væsentlige forudsætninger. Men en plan eller et sammenhængende program for denne overgang må være en betingelse for en egentlig forholde sig til spørgsmålet.

Derimod kan der naturligvis med den proces, der er igangsat kortlægges forhold, der vedrører selve TT identiteten.

For den gruppe af befolkningen, der i forvejen bekymrer sig om sociale og miljømæssige spørgsmål vil en perspektivering vedr. peak oil yderligere udfordre det imaginære og måske først og fremmest sætte fokus på en lokal omstilling til at udvikle et resilient lokalt community.

Ikke mindst hvad angår den indre udvikling vil prioriteringen af lokale communities være væsentlig. Men med involvering af yderligere elementer i TT vil mulighederne for udbredelsen også ændres. Flg. elementer til videreudvikling af mere resiliente lokalsamfund kan eksempelvis i den forbindelse skitses:

- Man må forholde sig til det værdiskabende og inkluderende, hvad der jo allerede i et vist omfang allerede sker i TT bevægelsen
- I forhold til naturen må der etableres en fond for udvikling af økologisk resiliens
- Borgerløn må indføres
- Sociale behov må principielt prioriteres over finansielle behov
- I udviklingsspørgsmål må fokus være på behov og ikke på mulighed for indtjening
- Vedr. al kompetenceudvikling: kreativiteten skal have sit fokus på fællesskabet
- Tregrening bør indgå i udviklingsspørgsmål (politik, økonomi, social-kulturel)

Med den – worldwide - kraftige betoning af nødvendigheden af en reduktion af CO2 udledninger står miljø og udviklingsorganisationerne med et behov for at reformulere deres hele grundlag. Med TT's hele grundlag med fokus på udvikling af de indre værdier og det nære samfund vil man herfra – også i en Nord-Syd sammenhæng - kunne bidrage med input til udvikling af resiliente communities.

Fokus for TT bevægelsen er på en **forberedelse af manglen** på den i dag udefra kommende energiressource. At kræve radikale omlægninger af samfundsindretningen har dog hidtil ikke været en prioritering for Transition Town bevægelsen.

Uagtet der således i TT bevægelsen er nogle hensigtserklæringer til fremtiden, så forbliver det lokale det altdominerende organisatoriske udgangspunkt sammen med information i lokalområdet, men uden at det bliver omsat i politiske krav eller i et ønske om nye samfundsmæssige organisatoriske strukturer. Hvorhen kan man så orientere et engagement? Man kan virke i det lokale ved f.eks. at støtte lokal energiforsyning og lokal fødevarerproduktion. Og det er selvfølgelig basic at have fokus på lokal forsyningssikkerhed. Og det kan yderligere befæstes ved at der sættes fokus på en regional forsyningssikkerhed.

Selvforsyning med udgangspunkt i forsyningssikkerhed?

Dette vil kunne udgøre et vigtigt bidrag til at mobilisere det lokale op mod kriserne og til at sætte fokus på det lokale. Men det er vigtigt, at der kobles alliancer på i form af partnerskaber (der er her tidligere blevet henvist til RIPESS-sammenslutningen – International Network for the Promotion of the Social Solidarity Economy - som et eksempel). Udvikling af lokale energispareaktionsplaner er central og vigtig, men mange andre initiativer kan kobles på i en proces, der må hæftes op på en ny opmærksomhedsinfrastruktur, der er funderet i en global bæredygtig ansvarlighed. En tidsmæssig meget landstrakt proces.

I lighed med en forsyningsplan på energiområdet vil det naturligvis være relevant at udvikle perspektivplaner tilsvarende på andre områder (fødevarer, transport mv). Disse planer fungerer samtidig som en slags beredskabsplaner, der er udviklet i samarbejde/dialog med repræsentanter for myndighederne.

I et foregående afsnit er påpeget en lang række områder til omstrukturering fra den globale indbyrdes afhængighed til et fokus på lokal resiliens, der kan inddrages i en kapacitetsopbygning af det resiliente lokalsamfund. En omlægning af WTO og en forholden sig til global governance indgår her naturligt.

I dag er det dog fortsat vanskeligt at se nogen større samlet bevægelse op mod den globale multi-dimensionale krise. Transition Towns tilbyder her en positiv fremtidsvision. Måske vil et boom for "en anden verden er mulig"-bevægelse kræve op til flere 9-11 klimakatastrofer. Så indtil det sker, fungerer "peak oil" som en slags katalysator for et sammenbrud for det eksisterende udviklingsparadigme. Transition Towns vil få vanskelighed ved at vinde nogen større tilslutning fra "de brede masser" før det sker. Men det forhindrer ikke, at man allerede i dag vil kunne mobilisere hos en del af samfundets medlemmer for en indre udvikling med en anden opmærksomhedsinfrastruktur, der vil kunne udfolde sig i lokale resiliente communities, også med nye elementer, der på globalt plan udtrykker en global bæredygtig ansvarlighed.

I paradigmeskiftet, udtrykt i "en anden verden er mulig og nødvendig", vil der være behov for entreprenører, der ikke alene forholder sig til det sociale, men tillige til det økologiske.

5.0 Hovedkonklusioner

Følgende hovedkonklusioner er baseret på opsummeringer og konklusioner, som er udledt i henholdsvis kapitel 3.3 og 4.2.

Indledningsvis besvares opgavens problemstilling om, hvorvidt TT er et bidrag til udvikling af et bæredygtigt samfund. Herefter følger en samlet konklusion.

Konklusioner vedr. bæredygtighed og resiliens

I kapitel 4.2 redegøres for de syv niveauer af bæredygtighed (Perlas, 2002: xx), der indgår i en holistisk vurdering af, hvorvidt et samfund er bæredygtigt. De syv niveauer anvendes som ramme for konklusionerne vedr. TT og bæredygtighed.

Niveau 1 og 2: Den spirituel og personlig udvikling:

Om end TT ikke udgør et isoleret individuelt udviklingsprojekt, så har alligevel mange af de aktiviteter der fokuseres på, fx. awareness raising, til formål at vække menneskers bevidsthed om bagvedliggende årsagssammenhænge og om en ansvarlig praksis i forlængelse heraf. Awareness raising er i den første lange periode 1 - 2 år hovedfokusområdet i et TT initiativ, og der udvises stor kreativitet på området.

Den fokus, som TT har på individets bevidsthedsudvikling og dets ansvar overfor fællesskabet, kan udtrykkes således: "*Hvis vi skal gøre noget ved klimaforandringerne, skal kapitalismen transformeres og vi skal udvikle vores bevidsthed fra at være fanget i egen interesse til at ville det fælles bedste*" ("Det handler om at gå fra mig til vi". Otto Scharmer i Information den 21. november 2009).

Som en integreret del af TT initiativerne er etableret en "Heart and Soul" gruppe, der har særlig fokus på den sjælelige og spirituelle udvikling. Der er i TT en klar bevidsthed om, at det ikke er de tekniske løsninger alene, der vil kunne løse klimaproblemerne, men at det i høj grad gælder om at udvikle individets bevidsthed og bevidsthedsændringen er en forudsætning for den adækvate handlen. TT konceptet inkluderer en mulig påbegyndelse af en indre transformation. Samtlige interviewpersoner

gav i øvrigt udtryk for, at deres involvering i TT kan have betydelig indflydelse på egen personlig læring og udvikling.

Opsummerende konklusion vedr. den spirituelle og personlige udvikling:

- At TT-konceptets virkeliggørelse åbner for en spirituel og personlig udvikling, hvor individet med udviklingen af et lokalt resilient samfund får mulighed for at udvikle en ny type "autensitet".
- At individets egenaktivitet ved at bidrage til og understøtte det resiliente bæredygtige lokalsamfund får muligheder for en spirituel og personlig udvikling.

Niveau 3 og 4: Civilsamfundet, den sociale og kulturelle udvikling

TT bevægelsen tiltrækker mange borgere, som i forvejen er bevidste om klimaproblemerne og følt sig magtesløse og frustrerede over, at man som enkeltperson kan udrette så lidt. De ser et TT initiativ som en mulighed for at styrke det lokale fællesskab omkring bæredygtige løsninger, og der er gode muligheder for enkeltpersoner der ønsker at handle og er socialt kreative. Mange føler sig tiltrukket af, at der i TT arbejdes med at skabe en positiv vision, der giver håb for den fremtidige udvikling af lokalsamfundet. Udarbejdelsen af en EDAP er en hovedhjørnesten i et lokalt TT initiativ.

TT organisationen er åben og inkluderende, og der gøres meget for at inkludere så mange som muligt, såvel unge som ældre og personer med forskellig politisk opfattelse, profession og fokus. De borgere, som engagerer sig i TT initiativet, er hovedsagelig veletablerede og 40+.

Også det kulturelle element er medtænkt i mange af TT aktiviteterne, dels for at skabe interesse blandt indbyggerne, dels for udvikling af de sociale netværk. Det drejer sig om høstfestivaler, børnefestivaler, musik, poesi, storytelling samt i en kabaret for illustration af konsekvenserne af realisering af EDAP'ens handlinger.

Nøglen til succes for TT bevægelsen ligger i dens evne til at engagere det lokale civilsamfundet. Der er efter forfatterens opfattelse ingen tvivl om, at TT initiativerne allerede har bidraget væsentligt til at styrke det lokale fællesskab med netværk. Der er mange eksempler på, at der er skabt social kapital og der arbejdes meget bevidst på, at TT er en del af det kulturelle fællesskab i lokalområdet.

Konklusionen vedr. TT's bidrag til specifikt civilsamfundets udvikling er, at TT konceptet umiddelbart taler til civilsamfundet, idet hele konceptet netop har civilsamfundet som base og et awareness arbejde ligger lige for.

Niveau 5: Det politiske det offentlige niveau

TT konceptet indeholder potentielt en samlet politik for en omstilling af et globalt udviklingsperspektiv til en udvikling der kan understøtte i første række udvikling af et lokalt resilient samfund med et strategisk fokus på kommunen. Udviklingen og realiseringen af en lokal EDAP er det strategiske omdrejningspunkt. Viljen til at engagere sig i en bæredygtig udvikling på det kommunale niveau er til stede, men der er mange åbne spørgsmål i den forbindelse og det er for tidligt at konkludere, om det vil lykkes for TT at opnå interesse for og indflydelse på den kommunale planlægning for de kommende 10 - 20 år med EDAP arbejdet.

Niveau 6: Erhvervslivet

På samme måde som vedr. det offentlige har TT en politik om, at arbejde for en mere resilient og bæredygtig udvikling i erhvervslivet. På nuværende tidspunkt fokuseres der på at udvikle interesse og kontakt med de virksomheder, der står for såvel produktion som anvendelse af lokale produkter. Dette arbejde vil yderligere blive forstærket efter udarbejdelsen af en EDAP. For at skabe et resilient og

bæredygtigt samfund er det lokale erhvervslivs aktive medvirken nødvendig. Mange kræfter arbejder for at det vil ske, men det er for tidligt at konkludere på området.

Niveau 7: En bæredygtig natur

Et væsentligt udgangspunkt for hele TT bevægelsen er fokus på den lokale resiliens, der omfatter såvel en social som en økologisk dimension. Netop forholdet til naturgrundlaget er i dag truet og ved at afvise den indbyrdes globale afhængighed som hver landsby i dag er indkapslet i og etablere det lokale resiliente samfund sker det på grundlag af en bæredygtig natur. Det er nødvendigt at vi finder en vej, som kan skabe balance og bæredygtighed i menneskets anvendelse af planetens ressourcer. I TT bevægelsen er et hovedfokus peak-oil problemerne og dermed den olie ressource mangel, som vi kommer til at stå i inden for en kortere årrække. Det gør, at vi må frigøre os mest mulig fra anvendelse af fossil energi. TT bevægelsens udgangspunkt er, at vi må starte lokalt fra bunden, at vi ikke kan vente på, at politikerne træffer de rigtige løsninger, men at det enkelte lokalsamfund kan starte med at gøre sig mere resilient, mere bæredygtigt. Det kan gøres ved at fokusere på en mere bæredygtig anvendelse af energien og ved produktion af og mere forbrug af lokale varer. Det stimuleres i en del TT initiativer gennem anvendelse af lokale penge. Så en stor del af de initiativer, der igangsættes i et TT initiativ går ud på at skabe en bæredygtig natur.

Konklusioner: Som udtryk for socialt entreprenørskab er Transition Town initiativet helhedsorienteret, idet man ikke alene forholder sig til et socialt behov, men at hele opmærksomhedsinfrastrukturen involverer en resiliens, der forholder sig til såvel det sociale som det økologiske.

- Konklusion vedr. awareness raising: "awareness raising" i form foredrag, festivaler mv. med fokus på klima og peak-oil problematikken er en hovedaktivitet. Der skabes her forståelse for, at arbejde på at tilvejebringe lokal resiliens, dvs. hvordan et byområde kan blive lokalt bæredygtigt og selvforsynende.
- Konklusion vedr. udvikling af social kapital og community building: borgere har følt sig magtesløse og frustrerede over, hvor lidt den enkelte person kan bidrage med og ser et TT initiativ som en mulighed for at styrke det lokale fællesskab omkring bæredygtige løsninger. Stort set alle af de interviewede bekræfter, at de oplever at TT initiativet har bidraget til at skabe social kapital og styrke det lokale fællesskab i lokalsamfundet.
- Konklusioner vedr. integreret bæredygtig udvikling: udgangspunktet er syv principper for vurdering af om et samfund er bæredygtigt: spirituel, personlig, social, kulturel udvikling, politiske, erhvervslivet samt udvikling af en bæredygtig natur. Informant interviewene sandsynliggør, at der i TT bevægelsen er bevidsthed om og en konstruktiv praksis på alle syv områder. Vedr. TT's indflydelse på udvikling af bæredygtighed i det private erhvervsliv og i det offentlige kan der rejses mange åbne spørgsmål.
- Konklusion vedr. resiliens: efter en lang periode med økonomisk globalisering med livstruende konsekvenser er lokal resiliens et modstykke ved at revitalisere det lokale fællesskab og bidrage til udvikling af menneskelig integritet. Spørgsmålet om, hvorledes en lokal resiliens kan overleve i en kaotisk verden, rejser problemet med den manglende forholde sig til institutionstænkningen.

Vores afsluttende konklusion vedr. TT er:

- At de udviklingsmetoder og værktøjer, der indgår i TT, kan indeholdes i socialt entreprenørskab konceptet,
- At de anvendte social innovations metoder er engagerende og bidrager til at udvikle awareness i form af ikke blot social- og samfundsansvarlighed, men tillige en økologisk ansvarlighed,

- At TT initiativet har vist sig at appellere til et bestemt lag af ”cultural creatives”, som under henvisning til global opvarmning og peak oil, med et engagement ønsker at bidrage til udvikling af lokal resiliens med bæredygtighed,
- At TT perspektivet med en positiv vision er motiverende, idet fremtidshåbet bliver centralt,
- At metoden, koncentreret i The Transition Handbook med dens 12 trin imødekommer et behov for anvisning til en konkret, lokalt forankret deltagelse i mange dele af verden.

Omend Transition Towns bevægelsen i sin nuværende udviklingsfase indeholder en række træk, der peger i bæredygtig retning, så er det fortsat for tidligt at give et entydigt svar på Master-afhandlingens overskrift. Hertil vil kræves i hvert fald et antal EDAP'er vedtaget og under implementering samt at spørgsmålet om fremdrift i forhold til governance, lokalt som globalt, og endelig udviklingen af alliancer er søgt løst.

Efter de magre resultater af COP15 klimatopmødet er bottom-up aktiviteter efter forfatterens opfattelse blevet endnu mere nødvendige. Endnu mere vigtigt er, at der findes bevægelser som Transition Town, der udvikler og gennemfører aktiviteter, der kan bidrage til bæredygtighed og resiliens i lokalområderne, som et bidrag til løsning af de klimaudfordringer verden står overfor.

TT bevægelsens selvforståelse er ikke, at den vil kunne løse verdens klimaproblemer. Den betragter sig snarere som et socialt eksperiment.

Et af de kritikpunkter, der kan rettes mod TT er, at den ikke – indtil videre - inkluderer en institutionel tænkning, at der udelukkende er fokuseret på microniveauet i arbejdet med at skabe social kapital.

Hvis TT for alvor skal løfte sig op fra det lokale til det globale, er der en række meget vanskelige strukturelle og systemiske forhold bevægelsen må forholde sig til f.eks.

- Vedr. EU, så er et væsentligt princip den fri bevægelse af varer samt at der ikke må etableres handelshindringer.
- Internationalt er TT's fokus på lokal handel og dermed de facto beskyttelse af egne markeder imod såvel ånden som lovgivningen i WTO.

Det vil sige, at der skal et helt nyt lovgrundlag til, såvel nationalt som internationalt, hvis TT bevægelsen skal slå sig igennem såvel nationalt som internationalt.

Kapitel 6. Perspektivering

Dette kapitel er et forsøg på at vurdere, hvilken vej TT bevægelsen kan bevæge sig i de kommende år, såvel internationalt som i Danmark. Vurderingen er taget med for at sandsynliggøre, at TT er i den indledende fase af den transformation proces, som de vil bidrage med. Indledningsvis fokuseres på perspektiver, der fremgår af de forudgående iagttagelser og analyser. Dette sammenholdes med TT bevægelsens eget fremtidsperspektiv, som vi efterfølgende vurderer. Afsnittet slutter med et dansk perspektiv.

Transition Town bevægelsens mulige fremtidige udvikling

Master-afhandling fokuserer på Transition Town bevægelsens aktuelle udvikling, men allerede i dag kan man konstatere, at bevægelsen kalder sig "Transition Movement". TT arbejder på nuværende tidspunkt primært med klimaproblemet og udvikling af resiliens på lokalt niveau, men der er tanker om at udvide fokus, så bevægelsen fremover fokuserer langt mere på transition af hele samfundet.

TT bevægelsen er en bottom-up bevægelse, der er startet i periferien og går mod centrum.

Den er startet i de mindre byer, gående til de større byer, gående til regionerne, til det nationale niveau, ikke bare i det enkelte land, men ”konceptet” appellerer til et engagement i store dele af verden.

Kommuner som Totnes og Forest Row, der er kommet så langt, at de har udarbejdet en EDAP står reelt over for en helt ny fase i udviklingen af bevægelsen. De to TT har gennemløbet de 12 trin, der er beskrevet i TT håndbogen og skal nu for alvor til at realisere de konkrete aktiviteter, der er beskrevet. I hvilken grad det vil lykkes vil være afgørende for TT bevægelsens fremgang på lidt længere sigt. TT bevægelsen selv må også udvikles, eksempelvis hvad angår det institutionelle. Så en stor del af kraften i TT bevægelsen må fremover sættes ind på at skabe accept i det øvrige samfund for de ideer og aktiviteter, som foreslås i EDAP'en.

Der ligger en stor udfordring i at øge befolkningens bevidsthed om såvel klima som peak-oil problemerne og behovet for at blive mere lokalt resiliente samt at det kun er igennem et stærkt lokalt fællesskab, at det vil være muligt at klare de klimamæssige og peak-oil mæssige udfordringer. Realistisk må denne awareness proces nok ses som en kontinuerlig proces der ikke slutter i TT projektets levetid.

Tydeligvis er overgangen fra den individuelle awareness til at denne erkendelse omsættes indholdsmæssigt og organisatorisk et kritisk punkt for Transition Town bevægelsen. Vi har i opgaven påpeget en række områder – fra det lokale til det globale – hvor en videreudvikling vil kunne finde sted. Øjensynlig har bevægelsen kun i beskedent omfang appelleret til mennesker med en institutionel (system/strukturel) tilgang.

Der arbejdes på nuværende tidspunkt primært med at udvikle bevidstheden i civilsamfundet om resiliens, men der er allerede igangsat initiativer der er henvendt til såvel offentlige som private virksomheder. En af de seneste skud på Transition Towns stammen er etableringen af en "Transition Training consulting group". Den tilbyder offentlige og private organisationer at hjælpe dem med at formindske deres olieafhængighed samt at udføre resiliensanalyser.

TT bevægelsen ønsker at inspirere til etablering af et meget stort antal lokale Transition Towns, gerne fordelt over hele verden. Arbejdet med at etablere lokale TT er allerede kommet godt i gang, men arbejdet med at binde de lokale TT sammen i et integreret netværk i regioner og på landsbasis er stadig i en meget tidlig fase, men vil blive styrket fremover.

Resiliens er på nuværende tidspunkt et begreb, som (udenfor den videnskabelige verden) primært er kendt i den snævre kreds der arbejder med permakultur. I 2011 vil resiliens være blevet et begreb, der er næsten lige så kendt som bæredygtighed. Resiliens har efter manges opfattelse en meget bredere betydning end ord som omstilling og bæredygtighed. Ligeledes er ordene transformation - forvandling og transition - omstilling indgået i det danske sprog.

Transition Town bevægelsens fremtidige udvikling tanker og strategier

En stor del af indholdet i dette kapitel er hentet fra Transition Network dokumentet "Who we are and what we do..." (Hopkins: 2008okt: 7- 13), som blandt andet beskriver, hvor bevægelsen er på vej hen i 2011. Dokumentet burde måske have heddet "...and where do we want to go?".

TN ser sig i fremtiden som en organisk struktur med celler på mange niveauer, fordelt i hele verden, inspireret af Fritjof Capra (Capra, 1997).

Transition Network i UK vil i 2011 have udviklet sig videre, så den træning, der tilbydes er endnu mere omfattende, blandt andet i form af udvidede "Train The Trainers" aktiviteter.

Der vil blive satset endnu mere på udvikling af supportmateriale i form af guide-lines og manualer til, hvorledes der arbejdes med de forskellige områder. Der vil være web-baserede værktøjer til erfaringsopsamling for de enkelte fokusområder på tværs af landegrænser. Der vil være "best praxis" beskrivelser, og der vil være et register med registrerede transition facilitatorer og foredragsholdere.

I 2011 vil der være endnu flere lokale TT initiativer, men mange af dem vil være en del af et storby eller et regionalt netværk, der har egen supportstruktur. Mange af TT initiativerne vil have udarbejdet egen EDAP og der vil på det tidspunkt være konkrete realiserede aktiviteter inden for mange af områderne, fx energi og fødevarer.

På såvel kommunalt som regionalt niveau vil der være etableret et godt samarbejde med afdelinger i det offentlige, som fokuserer på bæredygtighed, og der vil være igangsat konkrete samarbejdsprojekter og bevilget fondsmidler.

Vedr. erhvervslivet så vil mange TT initiativer have indgået et aktivt samarbejde med de dele af forretningslivet, der fokuserer på bæredygtighed og resiliens. Erhvervslivet vil som en del af deres arbejde med CSR blive sponsorer for TT initiativer.

Der er i 2011 udviklet nationale Transition supportnetværk i de fleste af de lande, hvor TT bevægelsen er aktiv. De netværk binder de nationale lokale TT initiativer sammen og sikrer, at der er supportmateriale på landets sprog tilgængeligt. De er ansvarlige for den lokale TT træning, herunder for at udvikle det lokale træningsmateriale. De har indgået samarbejde med en række forskere om forskningsprojekter vedr. Transition Towns modellen.

Der er oprettet nationale Transition Towns forretningsorganisationer i form af socialøkonomiske virksomheder, hvor overskuddet går tilbage til udviklingen af Transition Towns bevægelsen. De tilbyder forskellige typer af services vedr. styrkelse af såvel kommunale som offentlige virksomheders resiliens og bæredygtighed.

Der vil i perioden bliver gjort meget ud af at etablere et tæt og frugtbart samarbejde med andre foreninger, som er engageret i såvel bæredygtig livsstil som i reduktion af samfundets vækst.

Forfatterens vurdering af Transition Town bevægelsens mulige fremtidige udvikling

Mange af de strategiske tiltag, der er beskrevet er allerede igangsat og begyndt at blive en realitet.

- TT er begyndt at bevæge sig fra mindre byområder til større byområder, distrikter og regioner denne bevægelse vil blive forstærket i de kommende år.
- Igangsætningen af nye TT initiativer sker på basis af enkeltindviders eller grupper entusiasme og engagement. Så billedet af TT som en organisk struktur med celler på mange niveauer er allerede ved at tegne sig. Der er i dag ca. 250 officielle TT initiativer, men hvis man ser på kort over de steder hvor der er personer og grupper, der har informeret Transition Network om at de har igangsat TT initiativer, så er der tusindvis af initiativer under udvikling.
- "Train The Trainer" aktiviteterne er under fortsat udvikling. Der er allerede uddannet trænere i Belgien, Holland, Tyskland, Japan, Canada og USA, og i 2010 er der planlagt "Train The Trainer" kurser for Europæiske initiativer. Det lægges op til, at de enkelte geografiske områder skal kunne gennemføre Transition træning på eget sprog.
- Der er netop ansat en IT specialist i Transition Network for at styrke IT supporten og bidrage til yderligere viral udbredelse. Et af de projekter, som er igangsat er et informationssystem, der skal

gøre det nemt at overskue, hvilke konkrete TT projekter, der er i gang. Det skal være muligt at trække information om alle de projekter, hvor der arbejdes med fx. energi. På den måde skabes der et godt overblik over, hvad der er af igangværende og realiserede TT projekter.

- I dag er det Transition Netværk, der står for såvel support som kontakt til alle TT initiativer i verden. Den nye struktur med regional og national support er ved at tegne sig i forskellige lande

Ambitioner om et tættere samarbejde med såvel det offentlige som det private erhvervsliv er stadig i så tidlig en fase at det ikke er muligt at udtale sig om i hvilken grad samarbejdet vil lykkes.

Strategien forholder sig ikke til spørgsmålet om de lovgivningsmæssige problemer såvel nationalt som internationalt. Specielt regler og aftaler vedr. handelshindringer og varernes frie bevægelighed i EU som WTO, er et problem i forbindelse med satsningen på mere lokal selvforsyning. Ligeledes er indføringen af lokale penge et problem i mange lande. Hvordan TT forholder sig til disse spørgsmål er ikke reflekteret i strategien.

Transition Town bevægelsen i et dansk perspektiv

Parallelt med at forfatterne afslutter Master-afhandlingen arbejdes på etablering af en forberedelsesgruppe til igangsætning og koordination af Transition Town initiativer i Danmark (se det vedhæftede bilag 9).

Den foreløbige målsætning er at understøtte initiativer til dannelse af de første TT initiativer i januar 2010. Her er inviteret til et opstartmøde. Forinden er der gennemført en lang række aktiviteter under det alternative klimatopmøde i december. Der er bl.a. gennemført to seminarer i efteråret og der har været afholdt fire seminarer med deltagelse af personer fra TT UK på Klimaforum09 med hel eller delvis fokus på TT.

Der har været god interesse for rækken af TT arrangementer, ikke mindst under Klimaforum09. Der er etableret mange interessante kontakter med andre grønne bevægelser og aktivister i Danmark, men også med et nystartet TT initiativ i Sverige. Der foreligger en aftale om et Nordisk samarbejde.

7. English summary

Title: “Do Transition Towns Contribute to the Development of Self-sustainable Communities?”

The premise for this Masters thesis is as follows: Grounded in an analysis of Transition Towns and based upon a Social Entrepreneurship perspective, can it be said that Transition Towns contribute to the development of sustainable communities?

The authors have based their thesis on field studies, the pertinent literature, and reflections in connection with preparation for the establishment of Transition Towns (TT) in Denmark.

The authors thoroughly review TT's declaration of purpose, comprised of seven principles that lie behind the dissemination of TT's. The principles are colored by a phenomenological description and reflection. The principles are: Envision a positive future, Awareness- raising, Inclusion - everyone is needed, Resilience - building strong local communities, Transition make sense, Both Inner and Outer transition is needed, A viral model - Something that is easy to replicate.

Using the social entrepreneurship universe as a starting point, the authors have, through their analysis, crystallized the material down to four central tenets that are critical to the TT initiative: awareness, community building with the development of social capital, self-sustainability and resilience.

Transition Towns place a high priority on local resilience. This can be interpreted as a reaction to economic globalization, with its built-in dependence on limited natural resources. The first consequences of this can be found in the global warming and peak oil crises, both conditions being responsible for steering the world into a predictable, common crisis.

Therefore one can say, on the one hand, that Transition Towns is an expression for “early warning”, with the necessity of building a “bottom-up” platform. On the other hand, Transition Towns will develop new community forms based upon local resilience with a focus on key areas such as energy, food, transportation and health. Local communities have always laid weight on the development of these areas and in this way, Transition Towns are created based on a positive envisioning process.

The whole basis for establishing Transition Towns is to develop awareness in local communities and actively involve ordinary citizens, by taking advantage of their areas of competence. Transition Towns are pioneers in working locally to re-establish ecological and social resilience, even though they are faced with the threat of global catastrophe.

The initiative is primarily focused on the local community and institutional thinking from the local to the global is an area for future development. The system of international organizations (e.g. The WorldBank, International Monetary Fund, World Trade Organization, European Union, etc.), which act as pillars of “the establishment” and are responsible for creating the framework for global warming and peak oil in the first place, have yet to engage with the local level.

The authors lay two items before you. First, a model for integrated self-sufficiency development (originally developed by the Philippine presidents office) And second the UK Commissions report on self-sufficiency development which points out the connection between local and global input in changing the fundamental mechanisms of development. Moreover, the authors emphasize a string of systemic initiatives which Transition Towns can consider with an eye towards expanding from the local level, to the regional level, to the national level and finally to the global level.

Through this thesis the authors point out that, in a concrete way, Transition Towns aim to develop

sustainability. Not just in concerning itself with outer and inner personal growth, but also in that Transition Towns struggle daily with the work of transforming existing societies. This is in contrast to state-subsidized NGO's, Eco Villages and street demonstrators.

Conclusions: As an expression of social entrepreneurship, the Transition Towns initiative is holistically oriented in that one is not restricted to a social need, but that the whole attention infrastructure involves a resilience that encompasses the ecological as well as the social.

- Conclusion concerning awareness raising: “awareness raising” in the form of Open Space processes, lectures, festivals, etc. as major activities which focus on the climate/ peak oil problem. This creates an appreciation for the work necessary to create local resilience, i.e. how a city environment can become locally sustainable and resilience.
- Conclusion concerning the development of social capital and community building: citizens have felt powerless and frustrated over how little the individual can contribute and enjoy engaging with the TT initiative as an opportunity to strengthen the local community in the way of sustainable solutions. Virtually all of those interviewed concur that in their experience, the TT initiative has been responsible for creating social capital and strengthening a sense of community in the local areas.
- Conclusion concerning integrated sustainable development: starting point is the seven principles for evaluating a community's sustainability: spiritual, personal, social, cultural, political and ecological development, along with the business community's development along these lines. Based on interviews, one can conclude that all seven areas are under conscious development and put into practice through the TT movement. Concerning TT's influence on the development of sustainability in private business life and municipal areas: there are still many open questions to be raised.
- Conclusion concerning resilience: after a long period of economic globalization with life-threatening consequences, we have come to a point where local resilience plays a role in revitalizing local communities and contributes to the development of human integrity. The question of whether or not local resilience can survive in a chaotic world, raises the issue concerning the problem of the weak connection to the world of institutional thinking.

Our concluding remarks concerning TT are:

- That the development methods and tools that are integral to TT fall within the conceptual framework of social entrepreneurship,
- That the social innovation methods used are engaging and contribute to developing awareness in the form of ecological responsibility as well as social and community responsibility,
- That the TT initiative has shown itself as appealing to certain strata of “cultural creatives”, who, in addressing the issues of global warming and peak oil, want to contribute to the development of local resilience with environmental responsibility,
- That the TT perspective, with its positive vision, is motivating in that hope for the future is central,
- That the methodology, as summarized in The Transition Handbook with its 12 steps, outlines the need for concrete, locally anchored participation in the greater part of the world.

Finally, one can say that the Transition Towns movement in its present phase of development, contains a string of steps that point in a sustainable direction. However, it is still too early to set an unequivocal answer to this Masters thesis's title. This requires a certain number of EDAP's (Energy Descent Action Plan) in action along with the question of governance... local as well as global, and as a final point, the development of partnerships.

8.0 Litteraturoversigt

Andersen, Ib. 2009. "Den skinbarlige virkelighed", "Vidensproduktion indenfor samfundsvidenskaberne". Forlaget Samfundslitteratur

Bitsch Olsen, Poul og Pedersen Kaare. 2008. "Problem - Oriented Project work". Roskilde University Press

Brangwyn, Ben og Rob Hopkins. 2008. "Transition Initiatives Primer", version 26 final version. Totnes, Transition network

Capra, Fritjof. 1997. "The web of life: A New synthesis of mind and matters . Flamingo

Chamberlin, Shaun. 2009. "The Transition Timeline". Green Books, Totnes, Devon, UK

Club of Rome, 1972, Limits to Growth

Duchrow mf., 2006, Solidarish Mensch werden – Psychische und soziale Destruktion im Neoliberalismus

Dupin, Eric. 2009. " Frivillig eller tvungen vekstavvikling? Le Monde diplomatique. 31.07.09

Folke, Carl m.fl. 2002. "Resilience and Sustainable Development. Building Adaptive Capacity in a world of transformations". "Scientific Background paper on Resilience for the process of The world summit on sustainable Development on behalf of The Environmental Advisory Council to the Swedish Government".

"http://www.resalliance.org/files/1144440669_resilience_and_sustainable_development.pdf

Fuglsang, Lars og Bitsch Olsen, Poul. 2007. "Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne". Roskilde University Press

Heinberger, Richard. 2004. "Powerdown: Options and Actions for a Post Carbon World". New Society

Holmgren, David. 2004. "Permakultur - principles and pathways beyond sustainability" Holmgren Design Press

Højberg, Henriette, 2007. "Kapitel 9 hermaneutik" i Fuglsang, Lars og Bitsch Olsen, Poul.2007. " Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne". Roskilde University Press

Gardamer, Hans-Georg. 1989. "Truth and Methods". London, Shed & Ward

Goodwin, Brian. 2009. "Resilience". Resurgence magazine. Resilience issue 225 Juli aug 2009. <http://www.resurgence.org/magazine/article2852-Resilience.html>

Granovetter, Mark. 1973. "The strength of weak ties". American Journal of Sociology, 78(6), 1380 - 1380

Herrmanstorfer, Udo. 1997. "Pseudo market economy - Labour, Land, Capital and the globalisation of the Economy". Institute für soziale Gegenwartsfragen, Stuttgart

- http://www.sozialimpulse.de/threefolding.net/Pseudo_Market_Economy.pdf
- Hines, Colin, 2000, *Localization – A Global Manifesto*
- Hippel Eric. 2005, "Democratizing Innovation", E-bog
<http://web.mit.edu/evhippel/www/democl.htm>
- Holten-Andersen, John. 2009. " Ud af vækstens vold!". Artikel i det nye Clarte, maj 2009
- Hopkins, Rob. 2008. "The Transition Handbook". Green Books, Totnes, Devon, UK
- Hopkins, Rob og Lipman, Peter. 2008 okt. "The Transition Network ltd.- Who we are and what we do..." Internt Transition Network strategi dokument
- Hulgård, Lars, 2007, "Sociale entreprenører, En kritisk indføring". Hans Reitzels forlag
- Hulgård, Lars, 2009. "Weak and strong Welfare states". Artikel i "Social Capital, Trust and Institutions". London: Edward Elgar
- IFG-Report, 2002, *Alternatives to Economic Globalisation, A Better World Is Possible*, The International Forum on Globalisation, BK San Francisco
- Jackson, Tim. 2009. "Prosperity without Growth? - The transition to a sustainable economy". Sustainable Development Commission UK. "http://www.sd-commission.org.uk/publications/downloads/prosperity_without_growth_report.pdf"
- Junk, Robert. 1988. "Modets princip", Forlaget Politisk revy
- Kvale, Steinar og Brikman, Svend. 2009. "Interview - Introduktion til et håndværk". Hans Reitzels forlag
- Norberg-Hodge, Helena and Jackson, Ross. 2007, *Breakaway, From Globalisation to Localisation* (pirattryk)
- Olsen, Peter og Nielsen, Birger Steen og Aagard Nielsen, Kurt. 2003. "Demokrati og bæredygtighed- Social fantasi og samfundsmæssig rigdomsproduktion". Roskilde Universitetsforlag
- Perlas Nicanor, 2000, "Shaping Globalization - Civil Society Cultural Power and Threefolding". Philippines: CADI
- Perlas Nicanor, 2000, "SIAD Retningslinier for lokal tilpasning af den Filipinske Agenda 21 - - Fattigdomsbekæmpelse gennem bæredygtig, integreret lokal udvikling". Philippines: CADI
- Putnam, Robert. 2000. "Bowling Alone". New York, US & Londo, UK : Simon & Schuster
- Ray Paul, 2000, "The cultural creatives - How 50 million people are changing the world". New York: Harmony Books
- RIPeSS. 2008. "The Carter of RIPeSS". Approved by the Directors of RIBeSS in Motevide, October 20, 2008. "Carter of RIPeSS (english).pdf"

An international package for social enterprise practitioners
http://www.lux09.lu/fileadmin/lux09/Programme_Lux_09/Synthese_et_depliants/Oneshot_workshop_1_EN.pdf

RIPeSS: ALOE LUX conference 2009: <http://www.lux09.lu/>
<http://aloe.socioeco.org/spip.php?article325>

Ripess: Aloe projekter
http://aloe.socioeco.org/projet.php?id_rubrique=65&lang=en

Scharmer, Otto. 2009, " The Blind spot of Economic Thought: Seven Acupuncture Points for shifting to Capitalism 3.0". Paper prepared for presentation at the: Roundtable on Transforming Capitalism to Create a Regenerative Economy. MIT, June 8-9, 2009.
"http://www.ottoscharmer.com/docs/articles/2009_SevenAcupuncturePoints5.pdf

Senge, Peter. 2008, " Creating desired futures in a global Society", Artikel i Reflektions "The SOL Journal on Knowledge, Learning and Change". Volume 5 Issues , "Creating desired future senge.pdf"

SIAD Guidebook, 1999, A Framework for the Localization of Philippine Agenda 21, Philippine Council for Sustainable Development

Stiglitz, Joseph. 2002, Globalization and its Discontents

Worldwatch Institute's State of the World 2009

WWF, Living Planet Report 2008

Youtube materiale:

Campbell, Colin. "Peak Oil Presentation - The End of The First Half of the Age of Oil".
<http://video.google.com/videoplay?docid=-596805984521272213#>

Chamberlin, Shaun. "THE TRANSITION TIMELINE For a local resilient future".
<http://www.youtube.com/watch?v=-ipJCe2QOWE>

Heinberg, Richard. "Resilient Communities Part 1".
http://www.youtube.com/watch?v=d9srawwb5LY&feature=PlayList&p=0B87C18F00E42488&playnext=1&playnext_from=PL&index=32

Heinberg Richard. "Transition Town Workshop - Part. 1-7"
<http://www.youtube.com/watch?v=Zl3FyTykky4&feature=related>

Heinberg, Richard . "Oil - The Party Is Over". http://www.youtube.com/watch?v=ux0EbSNMc_Y

Heinberg, Richard . "Peak Oil & The Party's Over". <http://www.youtube.com/watch?v=0Xl3J4Kpy88>

Hopkins Rob "The Twelve Steps 1-6".

http://www.youtube.com/watch?v=y_M3B8h_KSk&feature=related

Hopkins Rob "Transition Town"

<http://www.youtube.com/watch?v=rQF09NG00V8&feature=Playlist&p=E67821EA8819F5C0&index=0&playnext=1>

Hopkins, Rob ""Transition Handbook"

<http://www.youtube.com/watch?v=kGHRWptCvg0>

Macy, Joanna. "The Great Turning" <http://www.youtube.com/watch?v=LwlXTAT8rLk>

The End of Suburbia. http://www.youtube.com/watch?v=c_ZsaOWEFqk&feature=related.
Micocinema.com

Earth 2100 part 1 - 9

<http://www.youtube.com/watch?v=DB7LRRjJfIU&feature=related>

The End of Western Civilization.

<http://www.youtube.com/watch?v=NDHYAbe9qNg&feature=related>

9.0 Bilag

Bilag til Master-afhandlingen

Etablering af Transition Town (TT) initiativer i Danmark

Parallelt med at Niels Johan Juhl-Nielsen (NJ) og Erik Lemcke (EL) er ved at færdiggøre Master-afhandlingen i Socialt Entreprenørskab er de hovedinitiativtagere til dannelse af en forberedelsesgruppe for at igangsætte og koordinere Transition Town initiativer i Danmark.

Det efterfølgende beskriver igangsætningsprocessen, såvel planlægningsmæssigt, netværksmæssigt som de events, der er gennemført og planlagt.

Pre-initiativfasen

Initiativet er inspireret af NJ's valg af tema for Masteropgaven. NJ sætter i foråret 2009 fokus på udvikling af bæredygtighed såvel globalt som lokalt, gennem et mindre vækst orienteret samfund baseret på den inspiration, som kommer fra Tim Jacksons rapport "Prosperity without growth" udgivet af "Commission for Sustainable Development" England. Et af de eksempler, som rapporten anbefaler for at skabe mere lokal bæredygtighed, er det engelske initiativ Transition Town. NJ skriver en kronik i Information (13. juni 2009), som anbefaler en bredere tænkning såvel i forhold til problemstillingerne som i løsningerne vedr. klimaet.

EL skifter i juli 2009 emnet for sin Masteropgave og går sammen med NJ om en Master med hovedfokus på Transition Town. Allerede i juli er der et forslag om, at der parallelt med udarbejdelse af Masteren gennemføres en TT workshop på den alternative COP15 i december 2009.

Så kommer der en intensiv fordybelsesfase om såvel peak-oil, klimaproblemer som løsningsmuligheder. Der indhentes mange artikler og Youtube videoklip fra nettet. Vedr. TT er det så heldigt, at der findes uendelig mange Youtube film af en god informationsmæssig kvalitet. Materialet indeholder blandt andet en reference til eksistensen af "The Transition Handbook", der blandt andet giver rammerne for, hvad der skal til for at blive registeret som et Transition Town initiativ. Jo mere vi læser om TT, jo mere overbeviste bliver vi om, at vi vil starte et TT initiativ i Danmark, såvel lokalt som på landsplan. I England findes der lokale Transition Town initiativer, men der findes også et "Transition Network" som har den koordinerende og supportende rolle for de øvrige TT initiativer. "Transition Network" udbyder Transition Træning seminarer til personer, som deltager i TT initiativer. Deltagelse i et sådan kursus er en forudsætning for, at et TT initiativ kan registreres som et officielt TT initiativ. Vi overvejer, om det ikke er et TT netværk vi skal starte i Danmark.

Allerede den 3. august bestiller vi en hjemmeside med navnet "transitiontowns-denmark.dk" og vi melder os til et TT træningsseminar i London primo oktober 2009.

Forberedelsesfasen

På baggrund af NJ kronik bliver vi medio august kontaktet af Poulaine Middleton (PM), som meget klart giver udtryk for, at hun finder det, som NJ skrev i sin kronik meget interessant, og at hun kan se sig selv som medinitiativtager til et projekt for at igangsætte TT initiativer i Danmark. Vi bliver meget hurtigt enige om, at vi hver for sig repræsenterer en del af de kvaliteter, som der er brug for ved igangsætningen af et sådan initiativ, og beslutter os for, at vi er en forberedelsesgruppe for igangsætning af TT initiativet i Danmark.

NJ og EL havde i første omgang tænkt på, at vi ville gennemføre et TT arrangement på den alternative COP15, og så derefter vurdere, hvad der så skulle ske. PM får os hurtigt overbevist om, at det skal være en faseopdelt proces, hvor vi gør noget før, under og efter COP15 mødet.

EL får til opgave at komme med de første rammer for en sådan proces, og efter drøftelse i gruppen bliver det besluttet at gennemføre 2 workshops før COP 15, en under Cop15, og en afsluttende workshop i januar 2010. Formålet med januar-mødet er, at der gerne skulle kunne dannes et antal lokale TT initiativer forskellige steder i Danmark.

På den baggrund bliver der udarbejdet en invitation til workshop-rækken, som vi sender ud i vores respektive netværk, som i fællesskab indeholder mange enkeltpersoner og organisationer. En hel del af dem indenfor den alternative og grønne bevægelse.

EL tager endvidere kontakt med Ben Brangwyn, der er netværkskoordinator i Transition Network og får hans accept til såvel at stille op til en 3 timers Workshop under det alternative COP15 og samtidig siger ja til et interview i forbindelse med NJ og EL's Master.

Gennem kontakten til Transition Network får vi oplyst, at der allerede er 3 danske kontakter, der har udvist interesse for TT. En af dem driver et kulturhus i nærheden af Tølløse. De har besøgt Totnes og har afholdt et informationsmøde om TT.

Gennem vores eget netværk får vi kontakt med Grønt Forum, der arbejder med Agenda 21, og med klimaambassadørerne i Danmark. De er meget interesseret i det, som vi er ved at starte op vedr. TT. Vi får endvidere kontakt med "Den selvforsynende landsby" på Sydfyn, som er i gang med at oversætte TT Primer fra engelsk. De vil starte et lokalt Sydfyns TT initiativ i januar 2010.

Gennem NJ får vi kontakt til De-growth netværket (i Danmark gruppe i Noah), som allerede har planlagt, at en træner fra TT, Sophy Banks, indgår i et af deres arrangement under den alternative COP15 konference. Vi bliver enige om at koordinere aktiviteterne, så der kommer mest mulig fokus på TT under Klimaforum09.

TT workshop (WS) tilmeldes og registreres hos Klimaforum09, som står for arrangementerne i DGI byen under det alternative COP15.

I Sverige er de også ved at starte et TT initiativ. EL kontakter David Jonstad journalist og medinitiativtager til det svenske TT initiativ og hører, at der den 3. oktober 2009 er et opstartmøde, hvor der igangsættes 8 svenske TT initiativer. NJ er i Stockholm i september 2009 og får lejlighed til at mødes med David.

PM tilbyder at oprette en midlertidig hjemmeside under systemet "netvibes". Hjemmesiden indeholder invitationer til de forskellige workshops, samt mange referencer til informationsmateriale om såvel klima, peak-oil som TT initiativet.

PM tilbyder samtidig at få oversat de 12 trin i en TT proces og de 7 men'er. Materiale som vi efterfølgende deler ud og anvender i vores workshop.

Som en del af synliggørelsen af vore initiativer får vi trykt et visitkort om TT,

Transition Town bevægelsen
viser, hvordan du kan være med til at omstille
dit lokalsamfund til at bruge bæredygtigt energi
og øge modstandskraften overfor klimaforandringerne.
www.netvibes.com/TTiDK

som vi deler ud til alle vi møder, fx uddeler NJ det på MS's landsmøde den 27 september, og EL uddeler det på Klimabevægelsens årsmøde den 27. september.

Workshop fasen

Den første Workshoppen finder sted 1. oktober 2009. Mødet afholdes i IT universitetets lokaler og PM har logistik ansvaret vedr. workshop. NJ finder det informationsmateriale, der skal anvendes og EL er procesansvarlig. Der deltager 15 personer.

Formålet med workshoppen er:

En første synliggørelse af behovet for TT initiativer i Danmark:

- At deltagerne får interesse for at lære mere om TT,
- At deltagerne får en større forståelse for sammenhænge mellem klimaproblemerne, peak-oil og behovet for en regenererende økonomi.
- At der kommer en begyndende forståelse for lokal resiliens, og hvorfor det er en del af løsningen
- At de kan se nødvendigheden af, at de selv gør noget, og hvordan de kan bidrage i et TT initiativ
- At der er en positiv tilgang til fremtiden gennem Transition Town.

NJ og EL deltager i TT træningsseminaret i London den 3. og 4. oktober 2009 (seminaret beskrives i bilag 01), og de besøger TT initiativerne i henholdsvis Totnes, Forest Row og Tooting.

NJ og EL deltager i Tim Jackson arrangement " Prosperity without growth" på CBS 10. oktober og stiller spørgsmål om Tim Jackson opfattelse af betydningen af TT.
Tim Jackson udtaler her :

"The Transition Town movement is incredibly interesting, it is an example of what I referred to as intentional community: people getting together at the grassroots level to make change. I think that's tremendously interesting. I think the danger of it, is in scaling Transition Town up to a level where it is able make the kind of change that we know we need. I think of it as an example of social change at the community level. Fantastic! It has to be supported and it has to have a governmental structure that will allow it to flourish. At the moment, it (ed. Transition Towns) is experiments and they are experiments and show there are limits to what the groups can achieve in the short term, without structural change, and that's the important lesson from that."

Ultimo oktober 2009

PM oplyser at hun er engageret i "YourClimate.TV", som er en del af WeCollaborate. Der er et online community, der organiserer og opsamler viden, ressourcer og evner for at åbne for Danmarks innovationspotentialer gennem Collaborative Social Innovation.

"YourClimate.TV's" formål er at bringe individuelle deltagere i øjenhøjde, så de får øje på deres fælles værdier og mål, og derved skabe en platform for harmonisk samarbejde om at løse klimaproblemerne. Der er oprettet et studie under klimforum09 og debatter og interviews transmitteres hver dag på storskærm, endvidere kommer "YourClimate TV" ud i form af feeds på diverse online platforme.

PM har igennem sit kontaktnetværk forbindelse med Anders Kolding Jørgensen, der arbejder med digital markedsføring. Han tilbyder gratis at lægge en ny og mere marketingsorienteret hjemmeside op vedr. Transition Town i Danmark. Vi tager mod tilbudet og der udarbejdes et udkast til ny hjemmeside (ultimo nov.).

NJ og EL bliver i forlængelse af en aftale om, at de præsenterer Transition Town på Bundmødet i Christiana den 8 december kontaktet af redaktøren Mette Petersen fra LØSNET om at skrive en artikel til en særlig engelsk udgave, der udkommer i 10.000 eksemplarer i forbindelse med Klimatopmødet i december (bilag 9).

EL bliver kontaktet af redaktøren for Pengevirke Henrik Platz om, at han vil komme med en kort orientering om Transition Towns i det nummer af Pengevirke, som udkommer primo december. Det resulterer i en 1/2 side på side 4 i Pengevirke nr. 4, dec. 2009 (Pengevirke er tidsskriftet for ny bankkultur - der udgives af Merkur og Cultura Bank).

Den anden TT Workshopen i Danmark finder sted 10. nov. 2009. Mødet afholdes i Det Økologiske Inspirationshus på Frederiksberg. PM er mødeansvarlig og der deltager 17 personer.

De væsentligste programpunkter er:

- Præsentation af et TT-initiativ på Sydfoyn ved Mira Illeris og Esben Schultz.
- En dansk lokalpolitikers interesse for TTiDK ved Lone Loklindt, Frederiksberg, efterfølgende valgt som Kommunalbestyrelsesmedlem for de Radikale.
- Præsentation af to TT initiativer i England og de 12 trin i en transition processen ved Erik Lemcke
- Kort orientering om de Transition Town workshops, som vil foregå under COP 15.

Grønt Forum, der er et Agenda 21 kontor i Vejle, kontakter Erik Lemcke og tilbyder, at Transition Town initiativet kan blive en del af den stand på Klimaforum som Grønt Forum allerede har bestilt. Vi siger Jatak og der bliver travlhed med at udarbejde en brochure på dansk om Transition Town og 2 invitationer til henholdsvis Transitions mødet den 13. december på Klimaforum og det efterfølgende opstartmøde den 16 januar 2010.

PM, NJ og EL afholder møde om, hvorledes TT initiativet kan gå videre som en forening efter klimatopmødet. Vi drøfter muligheden for forskellige former for socialøkonomiske virksomheder og foreningsalternativer, men beslutter at vente med at træffe endelig beslutning til efter klimatopmødet. En af årsagerne er, at vi i etableringen af det danske TT initiativ ønsker at etablere et samarbejde med Transition Network i England, så vi hurtigst mulig kan blive en officielt del af Transition Town bevægelsen. Der er opstillet en række kriterier, der skal opfyldes for, at det er muligt. EL kontakter Ben Brangwyn fra Transition Network og aftaler et møde med ham om, hvorledes vi bedst kan tage de næste skridt i den retning, når han kommer til København i forbindelse Klimaforum09.

Inden klimamødet må der træffes beslutning om, hvorvidt vi skal fortsætte med den gamle hjemmeside eller vi skal gå over til den nye hjemmeside. Den gamle hjemmeside er ikke særlig brugervenlig eller smuk, men den nye overtræder en del af Transition Network policies og mangler mange informationer. Vi træffer beslutning om, at vi er nød til at fortsætte med den gamle hjemmeside på trods af dens mangler.

På Christiania afholdes der Bundmøde i perioden den 5 - 18 dec. 2009 med titlen "Windows of Hope". Den 8. december er temaet for dagen "Man and Money - From Global Economy to Local Exchange". Der er blandt andet følgende oplægsholdere. Ross Jackson, PhD, Gaia Trust Denmark, Ove Jakobsen Professor at Center for Ecological Economics and Ethics, Bodø Graduate School of Business, Norway samt Lars Person direktør i Merkurbank. EL har et indlæg om, hvorledes der udvikles lokal resiliens i eksisterende byer med udgangspunkt i Transition Town.

NJ har en artikel om Transition Town i magasinet "Vedvarende Energi & miljø", december 6/2009. Bladet udgives af Samvirkende energi og miljøforeninger, Organisationen for vedvarende energi / landforeningen Økologisk byggeri (bilag 20).

Under KlimaForum09

EL etablerer sammen med Britta Edelberg i DGI-byen standen for Grønt Forum og Transition Town i den lille udstillingshal. Udover brochure og plakater sikrer PM, at der opstilles en PC udstillingscomputer, der løbende viser en Transition Town film og en film fra Grønt Forum.

PM er blevet hovedredaktør på ClimateTV og får nok at gøre med at planlægge og organisere udsendelserne. Programmet er opdelt i temaer og på en af dagene er der fokus på udviklingen af bæredygtige byer. Her er der en 1.5 times Open Space workshop med Naresh Giangrande og Sophy Banks som Facilitatorer. De er begge trænere i Transition Town Network Totnes. Der deltog 2 lokalpolitikere, en udviklingschef fra NCC, en klimamedarbejder fra Tåstrup kommune, en borger fra Vanløse og EL. EL interviewes senere til YourClimate.TV om, hvorfor Transition Towns initiativer er en god mulighed også i Danmark.

De-growth gruppen, som NJ er en del af, arrangerer 2 workshop den 9. og 10. dec. med fokus på De-growth. Der er Transition Town indlæg ved Sophy Banks på begge workshop.

Den 13. dec er dagen, hvor Sophy Banks, Ben Brangwyn, Naresh Giangrande, fra Transition Town UK, afholder workshoppen "Transition Towns: Et konkret praktisk alternativ", som PM, NJ og EL er initiativtager til.

Formålet med workshoppen er:

- At give en god forståelse for, hvad Transition Towns (TT) handler om,
- At blive inspireret af TTs resultater og muligheder,
- At få inspiration og mod til selv at gå i gang.

Workshoppen gennemføres som en proces med korte oplæg og meget dialog i små grupper fra 2 til 5 personer.

Program:

- Velkomst - introduktion og opvarmning
- Dialog i grupper om udfordringer og løsningsmuligheder
- Transition processen udfoldes
- Arbejdsgrupper med fokus på:
 - Hvordan starter man?
 - Hvordan skabes en positiv handlingsorienteret vision?
 - Praktiske projekter som fx energi, transport, lokal produktion mm.
 - Hvordan etableres et TT initiativ?
 - Etablering af partnerskaber
- 4 alternative fremtidsscenerier
- Transition Towns modellens principper, og udbredelsen i verden
- De første skridt i etableringen af TT

Der er mere end 150 mennesker tilstede (der er dørvogter på og desværre må nogle afvises pga. af pladsmangel). Det er første gang vi har lejlighed til at høre Sophy og Naresh. De er meget professionelle i såvel præsentationer som i håndtering af dialog og spørgsmål fra Plenum. Det resulterer i, at der er meget få, der forlader lokalet og at der kommer lige så mange nye ind under afholdelsen. EL har lejlighed til at sige velkommen og til slut at gøre opmærksom på det næste arrangement i forbindelse med opstart af TT i Danmark. PM og NJ og EL er som arrangører af workshoppen meget tilfredse med forløbet og over, at det lykkedes os at få 3 personer fra Totnes til at komme over og give denne workshop.

Den 13. december er EL inviteret med til et møde med Ben Brangwyn, Transition Network koordinator og Jan Forsmark, der er hovedinitiativtager til Transition Town bevægelsen i Sverige. I Sverige er der startet ca. 30 lokale TT initiativer op på et stormøde primo oktober efter ca. 1 års forberedelse. Svenskerne har en hjemmeside om TT og der er registreret ca. 700 medlemmer i de forskellige initiativer. De har fået en million svenske kroner i det næste år af "Hele Sverige skal leve" og de planlægger at gennemføre ca. 50 TT seminarer fordelt i hele Sverige plus de har en halvdagsadministrator ansat.

Jan var meget interesseret i et nordisk samarbejde og vi blev enige om at gå videre med den ide.

Den 14.12.09 er der endnu en Workshop om Transition Town "Bæredygtig livsstil, og fokus på lokal resiliens" Den er arrangeret i et samarbejde mellem Transition Network og Schumacher Collage og fokuserer på de 2 udfordringer klimaforandringerne og peak-oil i det lokale samfund: Hvordan bliver livet, når det økologiske fodaftryk bliver stærkt reduceret i et samfund, der er mindre olieafhængigt?

Filmen "In transition", der er udgivet af Transition Network om TT bevægelsen indgår som del af workshoppen.

Der er over 300 mennesker tilstede fra hel verden. Workshoppen gennemføres som en blanding mellem korte powerpoint præsentationer og dialoggrupper. Samtalerne i plenum er livlige og der er ivrig spørge- og kommentarlyst. Vi får et antal henvendelser om mere information vedr. det danske TT initiativ.

Den 16. dec. var der møde mellem PM, NJ, EL og Ben Brangwyn Transition Network for at drøfte, hvorledes TT initiativet i Danmark går videre og vi får afklaret, hvorledes TT ser på det danske initiativ. Vi havde en konstruktiv dialog, hvor Ben uddybede rammer for, hvorledes TT gerne ser udvikling i et nyt TT land, først med etablering af lokale TT initiativer og derefter med etablering af en TT support organisation på landsbasis, der kan stå for såvel koordinering mellem de enkelte TT initiativer som for udvikling af supportmateriale på dansk og for gennemførelse af Transition træning på dansk. PM, NJ og EL havde drøftet den danske support igennem i forvejen, og der var stor overensstemmelse med vores tanker og de rammer som Transition Network havde erfaring med fungerede. Vi sluttede mødet med at redegøre for de konkrete aktiviteter, som vi hver for sig havde planlagt som næste skridt efter mødet 16. januar. PM, NJ og EL var meget tilfreds med mødets forløb og oplever, at vi har lagt et godt fundament for et fremtidig samarbejde med Transition Network og Ben Brangwyn.

Det kneber lidt med at nå at passe TT standen, da der jo også skal færdiggøres en Master i Social entreprenørskab, men heldig vis passede Ben Brangwyn standen en hel del og det samme gjorde personer fra Grønt Forum. Alle de brochure vi har trykt blev udleveret, og den 18 dec. lukkede og slukkede standen.

Planlagt arrangement i 2010

Lige efter nytår har vi planlagt at udsende invitationer om opstart mødet den 16 januar til såvel gamle som nye personer, der er interesseret i at høre mere om Transition Town i Danmark. Forhåbentligt kommer der tilstrækkelig mange til mødet den 16. januar til at der bliver startet et antal TT initiativer.

Den 16.01.10 - afholdes opstartsmøde for lokale TT initiativer i Danmark. Mødet afholdes igen i Det Økologiske Inspirationshus på Frederiksberg.

Formål:

- Opstart af de første lokale TT initiativ grupper i Danmark
- Give grupperne mulighed for at begynde at planlægge de 12 skridt i deres lokalområde
- Synliggøre de konkrete redskaber som findes i TT håndbogen
- Bidrage til etablering af netværk mellem de personer, som gerne vil starte i lokalområdet, men endnu ikke har fundet samarbejdspartnere
- Etablere netværk og fælles online og offline forum mellem de forskellige TT initiativer i DK.

Der er endnu ikke taget endelig beslutning om, hvorledes initiativet går videre i Danmark. PM, NJ og EL har drøftet flere modeller, som kan indebære etablering af såvel lokale TT initiativer som en landsdækkende TT forening.

10.0 Oversigt over øvrige bilag (se CD-rom)

Bilagsfortegnelse til Master opgave i Socialt Entreprenørskab, dec. 2009: ”Transition Towns - et bidrag til udvikling af bæredygtige samfund?”

for Niels Johan Juhl-Nielsen/Erik Lemcke

Bilag	Titel
1	Transition Træning seminaret den 3. og 4. oktober 2009
2	De 7 'mener eller barrierer, der står i vejen for et Transition initiativ.
3	12 trin på vejen til at skabe en Transition Town
4	Seven Acupuncture Points, Otto Scharmer
5	Analyse- og interviewstruktur
6	Some principles of why the Transition model works
7	Forest Row in transition
8	The Transition Network - Who we are and What we do...
9	Artikel LØSNET No.61-62 Dec.2009, NJJN/ EL
10	Interview med Ben Brangwyn, Transition Town Totnes, EL
11	Interview med Sophy Banks Transition Town Totnes, EL
12	Interview med Jacqi Hodgson Transition Town Totnes, EL
13	Interview med Mike Grenville, TT Forest Row, EL
14	Interview med Charlene Collison, TT Forest Row, EL
15	Interview med Tony Lewin og Rowena Moore, TT Forest Row, EL
16	Iagttagelser og opsummering af samtaler i UK, EL
17	Interview med Lucy Neal, Transition Town Tooting, NJJN
18	Artikel, Information den 13. juni 2009, NJJN
19	Artikel, Information den 21. september 2009, NJJN
20	Artikel, Vedvarende Energi&Miljø, 6/2009, NJJN

Bilagene er samlet på en CD

